

Gençlik Dünyası
Aylık Gençlik Gazetesi
Haziran'88 Sayı 8
500 TL (KDV dahil)

Yaşam örgütleniyor

Gençlik elbette yanlışlar yapmıştır, yarın da yapacaktır; dahası "oyuna"da gelebilir çünkü oyunun içinde olmak istemektedir. Ne ki tecrübe oyunun dışında hiçbir şeydir, bir fonksiyonu olacaksa, onun da oyunun içinde ve ortasında olması gerekmez mi?

Faruk Güven'in yazısı 2. sayfada

Hasan Celal Güzel ne yapmak istiyor?

VAAT YAĞMURU FOS ÇIKTI

H.Celal Güzel, YÖK'ü değiştirmekten bahsediyor. Hem de bu değişiklikleri "82 Anayasası" denilen o belgenin ilgili maddelerine kadar taşımaktan yana.

H.Celal Güzel'in çözümsüzlüğü kökenseldir. Çünkü hem faşizmi arkasına almak, hem de faşizmin gadrine uğramış olan gençliğin meselelerine çözüm bulmaya çalışmak göle maya çalmaya benzer.

Dernekleşme hareketi bugüne kadar Güzelgiller'in rantını yediği, 12 Eylül'le "depolitize edilen gençlik kitlesi"nin genel özelliklerinin dışına çıkmaya başlamıştır.

Bireyin tarih yapmadaki rolü konusunda Marksistler çokça sanıldığının tersine, belki de fazla cömerttirler.Bana inanmıyorsanız, üstad Plehanov'un "Tarihte Bireyin Rolü" adlı kitabını şöyle bir karıştırıverin, göreceksiniz.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Hasan Celal Güzel, bir süreden beri Marksizmin bu cömertliğini haklı çıkartmak istercesine ordaan oraya koşturup, ilginç beyanatlar veriyor. Hani "birey nelere kâdir olabilir, bakın da görün" der gibi.

Aydınlar Ocağı, İlim Yayma Vakfı ve benzeri gibi, Türk - İslam Sentezi dışkısının kurumsal besin kaynakları olan çevrelerin mutemet adamı Güzel, Ankara SBF'deki öğrencilik yıllarında kendi deyimiyle ilk boykotu yapıp, kazan kaldıranlardan biri olduğu için, kamuoyuna eğitim meselelerine daha "açık fikirli" yaklaştığı yolunda bir imaj vermekte de başarılı. O yüzden bakan beyin ne yapmak isteyebileceği, yapacaklarını hangi yollarla yapmaya çalışacağı ve bunu ne ölçüde becerebileceği konusunu biraz açıklık getirmek gerekiyor.

Bakan bey YÖK'ü değiştirmekten bahsediyor. Hem de bu değişikliği "82 Anayasası" denilen o belgenin ilgili maddelerine kadar taşımaktan yana. Ama YÖK'te yapılacak değişiklikler konusunda ilk aklıma gelen, YÖK'ü kendi bakanlığına bağlamak. Bu yüzden Doğramacı, bakan beye TV ekranlarından sırıtacak kadar, küs küs bakıyor. Güzel, bir taraftan üniversitenin özerkliğini zedeleyecek en ufak bir müdahaleye bile karşı olduğunu bildiriyor; öte yandan YÖK'ü MEGSB'ye bağlamaktan yana. Bundan, bakanın üniversiteler üzerinde de nüfuza sahip olma arzusunu, her türlü demokratik kurala saygının önüne koyduğu anlamı çıkar. Bununla birlikte Bakan, YÖK'ün merkeziyetçi yapısını gevşeteceklerini, mali olarak yüksek öğretim kurumlarını "daha sağlam temellere" oturtacaklarını söylüyor. YÖK'ün merkeziyetçi yapısını gevşeten şüphesiz iyi bir şeydir. Ama acaba bakan bununla en aşağıdan en yukarıya kadar seçimle gelmiş, idari hiçbir tasarrufuna, dışarıdan müdahale edilmeyen bir yapıyı mı kastetmektedir?

Devamı Sayfa 15'de

Alman öğrenci gençlik temsilcileri:

Türkiye gençlik hareketini destekliyoruz

26 Nisan Salı günü, gazetemiz Ankara bürosunu Alman Darmstadt Üniversitesi Öğrenci Derneği'nden bir grup öğrenci ziyaret ederek, Gençlik Dünyası'nın amacı ve çalışmaları hakkında bilgi aldılar ve temsilciliğimizin kendilerine yönelttiği soruları yanıtladılar.

■ Türkiye gençlik hareketini yakından takip edebiliyor musunuz? Bunlar batıya nasıl yansıyor?

□ Geçen yıl yapılan 14-15 Nisan eylemleri Alman basınında geniş yankılar yarattı. Kitlesel tutuklamalar üzerinde çok duruldu. Özellikle 12 Eylül'den sonra kitlesel tutuklamalar, Almanya'da büyük gösterilere yol açtı.

Zaten Türkiye'ye geliş amacımız, Türkiye'deki gençlik hareketini yakından takip etmek amacıyla derneklerle ilişkiye geçerek, derneklerle iş birliği yollarını araştırmaktı. Bunun yanında 12 Eylül'den sonraki süreçte gençlik hareketlerinde ne gibi değişmeler olduğunu gözlemleyebilmek istedik. Bildiğiniz gibi Almanya'nın bir özelliği de, çok sayıda Türk öğrencinin bulunmasıdır. Biz de bunların Türkiye'deki mücadeleleri hakkında bilgi edinmek istedik.

■ 12 Eylül'den sonra Türkiye'de yapılan insanlık dışı muamelelere ve işkenceye karşı Alman gençliğinin tepkisi ne oldu?

□ Türkiye'de işkence yapıldığını zamanında öğrenemedik. Ancak genel bir bilgi sahibi olabildik.

Öncelikle oradaki sosyalist, ilerici kesime Türkiye'deki du-

Devamı Sayfa 15'de

Vehbi amcamızdan öğütler

Biz gençlere öğüt vermek adetten. Anamız-babamız yetmiyor; devlet başkanları, başbakanlar ve daha nice büyüğümüz onca işlerinin arasında bize de zaman ayırıyor, engin tecrübelerini aktarmak için adeta çırpınıyorlar. Bizi "düşünenler" bizden çok...

Son olarak, "sıfır"dan başlayıp, fabrikalara-bankalara çöreklenme başarısını gösteren ünlü iş adamlarımızdan Vehbi Koç, İTÜ ve Marmara Üniversitesi'nin "Geleneksel Ya-

Devamı Sayfa 15'de

Yarım milyon öğrenci yüksek öğrenime giremeyecek:

ÖSYS'na başvuran 693.177 öğrenciden ancak 159.760 öğrenci bir yüksek öğrenim programına girebilecek. Katılan adayların 533.417'sinin ise herhangi bir bölüme yerleştirilemeyeceği açıklandı. Böylece ÖSYS için başvuran adayların % 73'ünün yüksek öğrenimden yararlanamayacağı belli oldu. Herhangi bir programa yerleştirilen 159.760 öğrenciden 90.000'inin de A.Ö.F'ne yerleştirildiği gözönüne alınırsa, yüksek öğrenimden yararlanabilecek şanslı öğrenci sayısının ne kadar düşük olduğu da ortaya çıkıyor.

Konferanslar ilgiyle izleniyor

Çulhaoğlu Gençlik Dünyası konferansında:

" Kendi tarihinizi öğrenin "

Gençlik Dünyası konferans etkinlikleri devam ediyor. 28.5.1988 Cumartesi günü BİLSAK'ta Gelenek Dergisi yazarlarından Metin Çulhaoğlu, "Sosyalizm ve Gençlik" konusunda düşüncelerini açıkladı. Kalabalık bir gençlik kitlesinin izlediği konferansta Metin Çulhaoğlu, Türkiye'de özellikle 1970'lere kadar gençliği sosyalizme götüren ara ideolojilerin milliyetçilik, devletçilik, popülizm, halkçılık ve modernizm olduğunu bunun 1970'lerden son-

Devamı Sayfa 15'de

Öğrencilerin Gündemi:

EYLEM BİRLİĞİ Mİ ÖRGÜTSEL BİRLİK Mİ?

Dikkat edilirse, arkadaşlarca önerilen eylem birliği tamamıyla mücadelenin akışına bırakılmış, günlük ihtiyaçlara göre oluşup dağılan geçici eylem birlikleri. Kalıcı ve sürekli bir eylem birliği bile değil. Hem faşizmin iktidarda olduğunu ve öğrenci hareketine bütün gücüyle saldırdığını söyleyeceksin hem de buna karşı dernekler arası geçici eylem birlikleri önereceksin. Pes doğrusu!

NOT: Geçen sayımızda yayınladığımız "Eylem birliği mi örgütsel birlik mi?" başlıklı yazımız montaj hatası sonucu eksik çıkmıştır. Yazıyı tam metin halinde tekrar yayınlıyoruz. Okuyucularımızdan özür dileriz.

Zeki Şahin

Nisan ayı içinde öğrenci derneklerinin yaptığı Türkiye toplantısı iktidarın ve kolluk kuvvetlerinin saldırıları karşısında öğrencilerin kararlı tavrını ve geleceğe dönük dinamik eylem potansiyelini ortaya koymuştur. Bunun olumlu sonuçlarını hep birlikte görüp, yaşayacağız.

Ne var ki bu olumlulukta **kendiliğindenlik** unsurunun ağır bastığını belirtmekten geri kalmayacağız. Çünkü birlikteliğin temelinde öğrenci liderlerinin sağduyuya dayalı, akılcı, uzun erimli bir yaklaşım ve perspektifi yoktur. İktidarın saldırısından kaynaklanan savunma psikozu ve öğrenci tabanının her geçen gün artan birlik eğilimi toplantının gündemini belirlemiş, grupçu ve ayrılıkçı eğilimler yepyeni biçimlerle ortaya çıksa da şimdilik arka planda kalmıştır. Şu günlerde eylem birliği kavramı umulmadık bir yaygınlık kazanırken öğrenci hareketinin nabzının attığı noktayı da ifade ediyor olmak.

Radikalliği reel politiker tarzda yeniden biçimlendirmeye çalışan -ki buna politik eklektizmin bir türevi demek belki daha doğru olur- bazı arkadaşlar eylem birliği konusunda ilginç görüşlere sahipler. Nasıl mı? Birlikte okuyalım "Akademik takvim çerçevesinde bir araya geliş derken, bir nevi dernekler platformu içerisinde farklı düşüncelerin, **farklı anlayıştaki derneklerin eylem birliğinin** sağlanmasını kastediyoruz." Burada haklı olarak yadırgadığımız "dernekler arası eylem birliği"nden murat edilenin ne olduğunu yazının devamından hayretle öğreniyoruz. "Tıkanıklığın aşılması bizi ikili bir yaklaşıma getiriyor. Varolan dernekler platformunda ortak noktaların yakalanıp eylem birliği çerçevesinde geliştirilmesi ve yanı sıra gerçekten Türkiye çapında benimsenecek ilkeli bir platformun yaratılması. İlkeli birlik platformu, bugüne kadar varolan tüm öğrenci derneklerini kapsayabilir veya kapsayamaz, bu öğrenci derneklerinin durumuna bağlı. Faydacı yaklaşımlardan uzak durup durmamasına bağlı. Türkiye'yi ve Türkiye'nin koşullarını kavrayan, öğrenci derneklerine uygun düşen mücadele anlayışını kavrayan gruplar arasında ilkeli birliğin yaratımı ve bunu yaratan derneklerle merkezi bir yapılanmaya gidilmesi. Bunun dışında gene, en geniş birliği yakalayabilmek çerçevesinde, bu **ilkeli birlik zemini dışında kalan anlayışlara sahip derneklerle de bir güçbirliği** gündeme getirmeli."*

Toplumsal olaylara devrimci bir gözle bakacaksak gerçekten kendimizi her türlü grupsal faydacılıktan uzak tutmalıyız.

Yazımızı sadece eylem birliği çerçevesinde ele aldığımız için ileri sürülen görüşlerin genel eleştirisine burada girmeyeceğiz. Yalnız arkadaşın bir tespitine yürekten katılmamak elde değil, "Faydacı yaklaşımlardan uzak durup durmamak". Peki aynı arkadaşlar derneklere ve öğrenci hareketine yaklaşımda pragmatizmden uzak duruyorlar mı? Hiç sanmıyoruz. İddiamızı açıklamaya çalışalım.

Toplumsal olgulara sosyal gerçekliği içinde devrimci bir gözle bakacaksak gerçekten kendimizi hertürlü grupsal faydacılıktan uzak tutmalıyız. Aksi taktirde eşyanın tabiatını anlayamayız, eşyayı değiştirme ve dönüştürme insiyatifini daha baştan kaybederiz. Bu insiyatifi elde edinceye kadar gerçek, bir taş gibi olduğu yerde bize rağmen durur. Bu anlamda Türkiye de öğrenci gerçeğinin dili henüz çözülebilmiş değildir.

Öğrenci eyleminin bizzat kendisi, 12 Eylül rejiminin öğrenci gerçeği üzerindeki her türlü tasarrufunu paramparça

ediyor. Çünkü öğrenci eyleminin maddi temelini gelip geçici hevesler değil ihtiyaçlar, yani **entelektüel ve fiziki ihtiyaçlar** oluşturmaktadır. Mevcut eğitim sistemi içerisinde ancak çok küçük bir öğrenci grubu söz konusu ihtiyaçlarının karşılandığını söyleyebilir. Onun dışında öğrenci eylemine sırt çeviren öğrenciler, aslında temel ihtiyaçlarına sırt çevirmişlerdir. Geçici bir yanılsama içindedirler. Onların eyleme katılması için **önce ihtiyaçlarının bilincine** varmaları gerekir. Öğrencinin öğrenci olduğu sürece temel ihtiyaçlarına ilelebet kayıtsız kalması ya da kayıtsız bırakılması "eşyanın tabiatına aykırıdır". Zaten öğrencinin kendi asli ihtiyaçlarına yabancılaştırılması noktasında 12 Eylül tam bir başarısızlık ve iflas içindedir. Üniversite öğrencileri içinde yapılan bütün anketler öğrenci çoğunluğunun robotlaşmaya teslim olmadığını ve ihtiyaçlarının bilincine vardığını gösteriyor. YÖK'e HAYIR diyen öğrenci kitlesinin yaygınlığı bunun bir başka kanıtı.

Eğitim sistemine **muhalif** öğrenci kitlesi kendi içinde ikiye bölünmüştür. Büyük çoğunluğu oluşturan birinci kesim **sadece** ihtiyaçlarının bilincine varmıştır. Küçük bir azınlığı oluşturan ikinci kesim ise **ihtiyaçlarını nasıl karşılayabileceğinin bilincine de** ulaşmıştır. Örgütlenme, mücadele, eylem bu kesimin benimsediği olgulardır. Örgütlenme ve mücadeleyi benimseyen öğrenciler de kendi içinde daha üst bir bölünmeye, siyasi bölünmeye uğrarlar. Böylece öğrenciler iktidara ve aynı zamanda eğitimin yönetimine aday siyasi hareketler arasında tercih yapmış olurlar. Tabii ki bu tercih siyasi ve ideolojik bir tercihtir.

Görüldüğü gibi en gerisinden en ilerisine her türlü öğrenci eyleminin belirleyici unsuru ihtiyaçlar ve ihtiyaçların nasıl karşılanacağı bilincidir. Arkadaşlarla aramızdaki tartışma -ya da genel olarak öğrenci hareketindeki yoğun tartışma- ihtiyaçların nasıl karşılanacağı sorusuna verilen yanıtta düğümlenmektedir.

Dikkat edilirse, arkadaşlarca önerilen eylem birliği tamamıyla mücadelenin akışına bırakılmış, günlük ihtiyaçlara göre oluşup dağılan geçici eylem birlikleri. Kalıcı ve sürekli bir eylem birliği bile değil. Pes doğrusu. Hem faşizmin iktidarda olduğunu ve öğrenci hareketine bütün gücüyle saldırdığını söyleyeceksin hem de buna karşı dernekler arası geçici eylem birlikleri önereceksin! Burada bir değil üç kere yanlış yapılıyor.

Birincisi, burjuvazinin kurdurduğu hariç farklı anlayışlarda öğrenci derneği olamaz. Farklı anlayışlar birer kitle örgütü olan öğrenci derneğinin içinde olur. Ve dernek içindeki farklı bir anlayışın dernek yönetimine gelebilmesinin tek bir şartı vardır: Seçimle gelmek ve tabi seçimle gitmek. Bir anlayışın -bu en doğru anlayış bile olsa- yönetime gelmesi öğrenci derneğinin heterojen yapısını ortadan kaldırmaz. Üstelik kitle desteği çok geniş bile olsa. Homojen yapıda, yani tek bir anlayışın savunulduğu bir öğrenci derneği hedefleniyorsa buna ulaşmanın tek biryolu vardır: Yönetim dışında farklı düşünen herkesi tasfiye etmek, yönetim gibi düşünmeyenlerin seçme seçilme ve muhalefet etme hakkını yok etmek. O zaman da öğrenci derneği nitelik dönüşümüne uğrar ve bambaşka bir şey olur çıkar. Homojen öğrenci derneği savunucularına soruyorum; dünya yüzünde -tabi sosyalist ülkeler hariç- homojen bir öğrenci derneği var mı? Gören, duyan ve bilen varsa söylesin. Biz de cahillikten kurtulalım.

Şu günlerde eylem birliği kavramı umulmadık bir yaygınlık kazanırken öğrenci hareketinin nabzının attığı noktayı da ifade ediyor.

İkincisi, dernekler birer öğrenci derneği olarak birimlerinde öğrencilerin örgütsel birliğini ifade etmiyor mu? Hadi, biz söyliyelim, "devrimcilerle reformistler" aynı derneğin üyesi, aynı derneğin yöneticisi değiller mi? Seçimle gelip seçimle gitmek, azınlığın çoğunluğa uyması, muhalefet hakkı ve örgütsel disiplin herkesi bağlamıyor mu? Yoksa bunca insan aslında eylem birliği yapıyor da biz mi örgütsel birlik diye tutturuyoruz. Sanmıyorum. Devam edelim. Gerçekten dernek içinde birden fazla anlayış olduğuna göre bunlar arasında yakınlaşmalar ya da kamplaşmalar olmayacak mı? Tabi ki olacak. Bir türlü anlaşılmayan nokta bunun hangi bazda nasıl olacağı. DİSK ve TÖB-DER örneklerinde en uç şekliyle görüldüğü gibi demokratik kitle örgütlerinin tarihi, farklı anlayışların mücadele tarihidir. Bilimsel olanla olmayanın, devrimci olanla olmayanın mücadelesinin tarihidir. İşçi sınıfı devrimcileri, demokratik kitle örgütlerinin nasıl ve kimler tarafından yönetileceğine hiç eksilmeyen bir duyarlılık

Öğrenci eyleminin maddi temelini gelip geçici hevesler değil ihtiyaçlar, yani entelektüel ve fiziki ihtiyaçlar oluşturmaktadır.

göstermişlerdir. Bu amaçla dernekler içinde örgütsel birlik temelinde çeşitli işbirliği ve ittifaklar oluşturmuşlardır. Ama anlayış bakımından birbirine en yakın kişi ve gurupların birlikte davranmasını, "ilkeli birlik" adına homojen öğrenci derneği gibi saçma sonuçlara götürmemişlerdir. Kaldı ki birim derneklerinde sağlanan örgütsel birlik "ilkel birlik" kabul ediliyorda, ülke çapında merkezi örgütsel birlik niye "ilkeli birlik" olarak savunulmuyor? Bu çelişkiye son vermenin (tabi bazılarının bu çelişkiyi olumsuz biçimde, apayrı bir örgütlenmeye giderek çözme niyetleri bugün daha açık anlaşılabiliyor) zamanı çoktan gelip geçmedi mi? Ayrıca bugün öğrenci dernekleri eylem birliği şeklinde biraraya geliyorsa, böyle istedikleri için değil, tam da burjuvazinin yasakları nedeniyle bir başka biçimde biraraya gelemedikleri için bu şekli seçiyorlar.

Burjuvazinin, öğrenci konfederasyonu üzerindeki yasağı sürerken başvurulan geçici biçimlenmeleri mutlaklaştırmak, aynı örgütsel çatı altında bir araya gelebilecek dernekleri daha geri ve ilkel bir biçimlenmeye mahkum etmek değilse nedir?

Bu anlayış, günümüzün en zor görevinin birleşik merkezi öğrenci birliğinin yaratılması sorununun ertelenmesi anlamına gelmez mi?

Üçüncüsü, hayatın daha mükemmel örgütsel biçimlenmeleri beklemediğinden hareketle dernekler arası eylem birliği öneriliyorsa yine ortada bir terslik var. Açıklayalım. Şayet merkezi örgütsel birliğe ulaşmak (Programatik, örgütsel ve eylemsel) bütün öğrenci derneklerinin ortak istemi -biz karşı çıkanı duymadık- bu hedefe varıncaya kadar geçirilecek zaman diliminde yapılacak ortak çalışmalar günübirlik değil kesintisiz bir eylem ve çalışma anlayışı espirisi içinde ele alınmalıdır. Aralarında sürekli ve etkili bir dayanışmayı, birleşik eylemi dahi kotaramayan dernekler, MERKEZİ ÖĞRENCİ BİRLİĞİ'ni yaratacaklarına dair güveni nasıl, hangi etkinliklerle verebileceklerdir.

Bu soruların cevaplarını açıkça vermeden yapılacak eylem birlikleri, zaman içinde başlangıçta taşıdığı zaaflarla daha büyük hayal kırıklıklarına ve hatta bölünmelere kapı aralayabilirler. Lütfen, pragmatizmden uzak bir şekilde, eylem birliklerini ciddiye alalım ve içini boşaltmayalım. Faydacılık illettine yakalananları ise sürekli uyarmaktan geri kalmayalım.

Unutmayalım ki en devrimci olan en sorumlu olandır.

* Yarın Dergisi. Şubat Sayısı. Dergiler Tartışıyor: Yeni Çözüm.

Yaşam örgütleniyor...

Sekiz yıl boyunca rüzgâr, hem de çok fazla rüzgâr ektiklerini bilenlerin yaprak kıpırdamasından bile korkmaları normaldir.

Faruk Güven

Nisan/Mayıs aylarında Türkiye'de abartılacak **yeni** hiç bir şey olmadı. Toplumun geneli için durum böyleyken gençlik için farklı mı? Değil. Gençlik için de yeni bir şey yok. Ancak, değerlendirilmeye layık ve yakın geleceğimiz açısından önem taşıyan kimi ipuçları bulmamız mümkün bazı gelişmeler de olmadı değil. Örneğin, İstanbul Üniversitesinde öğrenciler, polisin baskılarına ve fiili tecavüzlerine, son sekiz yılın olağan ve durağan çerçevesini aşan bir tepkiyle cevap verdiler. Askeri kışla hüviyetine bürünmüş olan üniversitelerde bilimsel özerklik ve özgürlük mücadelesinin bundan böyle aynı zamanda bir haysiyet mücadelesi olarak gelişeceği ve o, kimilerince "12 Eylül Kuşağı" diye bir kalemde silinmek istenen gençlerin böyle bir mücadeleye içten içe hazır hale geldiği anlaşılmıştır.

1 Mayıs, yine yasak altında, ama bu kez **yasağa rağmen** değil **yasağa karşı** kutlandı. Şurda - burda değil, 1 Mayıs geleneğinin **yüreğinde**, Taksim **Meydanı'nda kutlandı**. İşçi sınıfımızın **nefesi şöyle bir yalayıp geçti** İstanbul'u ve yarınlar için bazı işaretler bıraktı. Bu da süregelen çerçeveyi aşan bir gelişmeydi.

Bunların abartılacak gelişmeler olmadıkları besbellidir. Ne ki, abartanlar, alışageldikleri suskun ve itaatkar toplum görüntüsünün kaybolmaya yüz tuttuğu noktada çığlığı basanlar olacaktı ve oldu. 12 Eylül'le birlikte "huzura ermiş" olanlar "huzurun bozulduğunu", "anarşinin geri gelmekte olduğunu" duyurdular. Birileri ya da bir **şey**, işçileri ve gençleri **kışkırtıyor**, sokağa döküyordu.

"12 Eylül kuşağı" diye bir kalemde silinmek istenen gençlerin böyle bir mücadeleye içten içe hazır hale geldiği anlaşılmıştır.

12 Eylül her ne ise, onun sınıfsal, siyasal ve ideolojik elemanları gelişmelerden korkmakta haklıdırlar. Türkiye'de bundan böyle gerçekleşecek gerçekten bir demokratikleşmenin **varacağı yere varacağını**, topluma ve bireylere karşı işlenmiş suçların hesabını, hem demokratik hukuk, hem de sınıf bazında soracağını, esasen bu kapsamda olmayacaksa hiç bir gelişmenin gerçek bir demokratikleşme anlamına gelmeyeceğini en iyi onlar bilmektedirler. Türkiye'de durum ya demokrasi ve hesap ya da hiç bir şey gibi akla-kara bir özgün momenti ifade etmektedir. Sekiz yıl boyunca rüzgâr, hem de çok fazla rüzgâr ektiklerini bilenlerin yaprak kıbırdamasından bile korkmaları normaldir.

Belirsiz bir "sağduyu" adına konuştuğu apaçık olan kimi demokrat-sol kesimler için sorun "gençlerin oyuna gelip gelmedikleriydi"! Gençlik için "iyi niyet" sahibi olduklarından kuşku duymadığımız bu kesimin yanılgısı nedir? Yanıldıklarını asla kabul etmezler, çünkü onlar **tecrübeye**, gençlik hareketi ise **coşkuya** dayanıyor. "Toy" gençlik her daim "oyuna gelir" ama tecrübe sağlam durur!

Gençlik elbette yanlışlar yapmıştır, yarın da yapacaktır; dahası "oyuna" da gelebilir, çünkü **oyunun içinde** olmak istemektedir. Ne ki **tecrübe oyunun dışında** hiç bir şeydir, bir fonksiyonu olacaksa, onun da **oyunun içinde** ve ortasında olması gerekmez mi? Ya da başka bir ifadeyle; **tecrübe**de eksik olan coşku ve **coşku**da eksik olan tecrübe ise ve bugün sorun demokratikleşmeyse bunları aynı düzlemde **yanyana** koymak gerekmiyor mu? Hem oyunun dışında kalmaya özen gösterecek, hem "oyuna gelmekle" suçlayacaksan inandırıcı olman mümkün değildir ve gençlerin "öğüt dinlemedikleri" gibi bir kanaat hasıl olmuşsa, bunda öğütçülerimizin pek çok olmalarının payı vardır.

Harekete geçmekte olan hayatın kendisidir. Hiç abartmayalım, henüz bir şey yok, yarının ipuçlarından başka...

Bir de şöyle bakalım; Kim kimin oyununa geliyor? Baskı ve yasaklar altında geçen çaresizlik günleri, belki bir yandan toplumun verili örgütselliğini aşındırıp çözdü ama bu kez **başka şeyler**, idamlardan arda kalan anne yüzleri, emekçi sofralarında açlık, işkence anıları kurumlaşıp örgütlendi. Geri gelen "anarşi" değil, toplumun güçlenen refleksleridir. Harekete geçmekte olan hayatın kendisidir. Hiç abartmayalım, henüz bir şey yok, yarının ipuçlarından başka...

Yorumsuz

***14** Nisan'ın yıl dönümünden başlayarak, giderek yükselen bir ivme kazanan, 28-29 Nisan İÜ. Rektörlüğü'nün işgaline varan ve 1 Mayıs'la kucaklaşan bir eylemlilik süreci içinde, odağını üniversitedeki polis-idare işbirliği ve baskıların oluşturduğu yoğun günlerin değerlendirilmesini yapan DEV-GENÇ'in dergimize gönderdiği yazıyı aynen yayınlıyoruz.*

(Yeni Çözüm Dergisi, Özel Sayı 7)

(...)

"Aydın yapısı, atılgan-duyarlı kişiliği ile Dev-Genç'in mücadeleci deneyimini birleştiren üniversite gençliği, 14 Nisan 1987'de ivme kazanan mücadelesine, 28 Nisan 1988'den itibaren yeni bir atılım daha yaptı."

(...)

"... Bir süreden beri devam eden "Polis-idare işbirliğine ve baskılara son" kampanyası, 28 Nisan'dan sonra, kendiliğinden gelişen bir olaya duyarlı ve kararlı bir biçimde Dev-Genç'in sahip çıkmasıyla giderek yükselen bir mücadele haline dönüştü."

(...)

"... Kitlelerin ardına sığınarak kendi pasifizm ve yılgınlıklarını haklı çıkarmaya çalışıyorlardı. (Türkiye genelindeki üniversite öğrencileri platformundaki kimileri kastedilmektedir burada. -Gençlik Dünyası'nın notu.). Oysa onlar bugün olduğu gibi hiçbir zaman kitleleri anlayamamışlardı. Örümcek bağlamış kafalarıyla anlamaları da mümkün değildi. Kitleleri anlayabilmek, her şeyden önce, her türlü subjektivizmden ve parsacılıktan uzak, pragmatizme kapılmadan, kitlelerin sorunlarıyla yanıp tutuşan devrimci bir ruhu gerektiriyordu. Bu ruh, yıllardır gençliğe önderlik etmiş olan Dev-Genç ruhuydu. Ve yıllardır oportünist-reformistlerce yok edilmeye çalışılmıştır."

(...)

"Dev-Genç'in forum geleneği yanında işgal geleneği de 80 sonrasında yaşam buldu gençlik içinde. Egemen sınıf sözcüleri kendi görüşlerini en etkili organlarla duyurabilme olanağına sahipken, Dev-Genç'te sorunlarını, taleplerini ve görüşlerini el ilanı, bildiri, pankart, afiş, forum vb. yöntemleri artık kitlesel bir tarzda örgütleyerek açıklama olanaklarını yarattı. "Korsan" gösteriler kitlesel karakter kazandı. Dev-Genç mücadele hedefleri doğrultusunda olmaz denilenin, geçmiş dönemlerdeki örneklerini göstererek, kitleleri doğru bir perspektifle mücadeleye hazırlayarak yapılabilirliğini gösterdi."

(...)

"Dev-Genç sahip olduğu devrimci perspektif ile kitlelerin acil taleplerini ve çelişkilerini doğru tespit etmiş ve doğru bir zamanlama ile "Polis-İdare İşbirliğine ve Baskılara Son" kampanyasını gündemine almıştır. Kampanya programını İstanbul ve Türkiye platformlarında, tüm ilerici-yurtsever kesimlere önermiş, kimi iddiaların tersine "biz yapalım, bizim olsun" anlayışı ile hareket etmemiştir. Platformları bir ön hazırlık ve programla giderek, toplantıya ve diğer ilerici-demokrat çevrelerle birlikte hareket etmenin gerekliliğine verdiği önemi göstermiştir. Buna karşın platform tartışmalarında program önerisi yumuşatıldığı gibi, (ki kabul edilmeyen bazı önerilerinin doğruluğunu ve gerekliliğini pratik süreç gösterdi) kabul edilen programı hayata geçirme konusunda da mücadelenin pratik yükünü omuzlamak yine kendisine düştü."

"Çirkin spekülasyonlar, kara çalmalar ve her şeye sahiplenmelerle "varolma" savaşımı verenlerin, Dev-Genç'in mücadelesinin ve siyasi perspektifinin hızla gelişen devrimci mücadelesi karşısında, bu ismi kullanma çabalarının hüsranla sona ereceği açıktır. Risksiz, rahat ve sorumsuz yaşam alışkanlığını sürdürenlerin, Dev-Genç'in gelişen mücadelesi karşısında bu ismi kullanmanın sorumluluğu ve riskinden rahatsızlık duyacakları açıktır. Bu nedenle bunlara öğüdümüz: Bu ismi bir an önce terketmeniz ve kendinize "demokratça" bir isim bulmanız."

ERZURUM

A.Ü'de öğrenci kıyımı

Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili Bölümü'nde öğrenim görmeye çalışan Raif Yaman ve Mustafa Coşkun adlı öğrenciler karşılaştıkları keyfi ve haksız uygulamalarla şaşkına döndüler.

Fransızca Bölümü 4. sınıf öğrencisi Mustafa Coşkun, Fransızca çeviri ve dil bilim derslerinden 20 ve 30 puan alması üzerine sınav kağıdının tekrar okunması için İdare Mahkemesine başvurdu. Mahkemenin yaptığı inceleme sonucu yürütmeyi durdurma kararı alarak notlarını 70 puana yükseltmesi Mustafa Coşkun için pek hayırlı olmadı. Bu olaydan sonra okulda tanınan ve mimlenen öğrenci karşılaştığı "uygulamalar" sonucu okuldan ayrılmaya karar verdi. Bir gazeteye verdiği demeçte şöyle diyordu Mustafa Coşkun: "Bundan sonra başta dekanımız olmak üzere bir çok hoca bana ters gitmeye başladı. Hatta önceki gün bir hoca beni dövmeye kalktı. Sonunda çareyi okulu tamamen bırakmakta buldum."

Raif Yaman'ın sorunu ise Edebiyat Tarihi dersi hocası Yüksel Gencel ile. Saygı değer hocanın dersi kötü anlatması ve ders sırasında öğrencilere hakaret etmesine dayanamayan Yaman, bir dilekçeyle fakülte dekanlığına başvurma cür'etinde bulundu. Bunun üzerine hakkında açılan soruşturma sonucunda 1. yarı yıl okuldan uzaklaştırma cezası alan öğrenci, İdare Mahkemesi'ne başvurdu. Dava sürerken bu kez TBMM Başkanı Yıldırım Akbulut'un da katıldığı bir panelde söz alarak derdini anlatmaya çalışan Yaman, izleyicilerin gözleri önünde yaka paça dışarı çıkarıldı.

Bu haksız uygulamalar üzerine bir açıklama yapan Atatürk Üniversitesi öğrencileri şöyle diyordu: "Biz üniversite gençliği olarak bu sorunlarımızın yurt sorunlarından ayrı bir niteliğe sahip olmadığını, aksine tüm bu sorunların tüm yurt sorunlarıyla birlikte yıllardır tüm kurum ve kurallarıyla bir türlü yerine oturmayan aksak demokrasinin bir sonucu olduğuna inanıyoruz. Türkiye'de demokrasiyi tam olarak yerleştirinceye kadar mücadele etmeye kararlıyız. Bu mücadelede basının da yanımızda yer almasıyla sonuca daha kısa bir süre sonunda ulaşacağımıza inanıyor ve mücadele basının da yanımızda yer almasını istiyoruz."

ANKARA

ODTÜ'de gösteri

Son Türkiye Platformu'nda alınan yemek boykotu kararı Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde de gerçekleştirildi. Yeni YÖK yasa tasarısı ve üniversitelerde polis—idare işbirliğini protesto etmek amacıyla yapılan eyleme yaklaşık 400 öğrenci katıldı. Bir öğrencinin yaptığı konuşmayla başlayan eylem "Polis-İdare işbirliğine son", "Dernekler kapatılamaz", "Örgütlenme hakkımız engellenemez", "YÖK'e hayır", "Paralı eğitime son", "Şirin Tekin'ler Ölmez" sloganlarıyla sürdü. Daha sonra öğrenciler düzenli bir biçimde okul bahçesine çıktılar ve Hukuk Fakültesi ve Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan öğrencilerle birleşerek Hukuk Fakültesi arka bahçesine doğru yürümeye başladılar. Burada Şirin Tekin anısına saygı duruşunda bulunan öğrenciler daha sonra sessizce dağıldılar. Bu arada öğrenciler arasına karışmış bulunan bazı sivil polislerin hesapta olmayan sloganlar atarak olayı provoke etmeye çalıştıkları gözlendi.

Konferans

Çeşitli fakülte ve yüksek okullarda kurulu öğrenci derneklerinin temsilci ve yöneticileri sorun ve istemlerini duyurmak amacıyla Ankara'da biraraya geldiler. Ankara'ya gelen öğrenci derneği temsilcileri, 6 Mayıs 1988 tarihini taşıyan bir basın açıklaması yayınladılar. Öğrenci derneklerinin, öğrencilerin "öz örgütleri" olduğu ve kapatılamayacağının vurgulandığı açıklamada "Karakol değil üniversite istiyoruz", "Haksız gözaltılara, tutuklamalara son", "YÖK'e hayır, Kahveci tasarısına hayır", "Yaşasın özerk-demokratik üniversite mücadelemiz" sloganlarına yer verildi.

Daha sonra ANAP, SHP ve DYP milletvekilleriyle görüşen öğrenciler, TBMM Başkanlığı ve grup başkan vekillerine hitaben yazılmış bir dilekçe metninin sundular.

8 Mayıs 1988 günü Başkent Düğün Salonu'nda yapılması planlanan "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz" konferansına, valilik tarafından "2559 sayılı kanunun ek maddesi 1" gereğince izin verilmediği için yapılamadı.

İZMİR

Genel Kurul

6 Mayıs günü 2. Olağan Genel Kurul toplantısı yapan Ege Üniversitesi Öğrenci Derneği, 3 gün sonrapolis tarafından hiçbır gerekçe gösterilmeden kapatıldı.

Genel Kurul toplantısında Divan Kurulu'nun seçiminden sonra Edebiyat Fakültesi ÖD üyeleri salonda bulunan 3 sivil polisin toplantıyı terk etmelerini istediler. Bunun üzerine, polislerden ikisi salonu terketti, birisi ise içeride kalmakta direndi. Bunun üzerine öğrenciler bu polisi de kolundan tutarak dışarı çıkardılar. Daha sonra öğretim üyelerinin de katıldığı toplantı dernek çalışmaları ı ve dernekler üzerindeki baskıları dile getiren konuşmalarla devam etti. Ve yeni yönetimin belirlenmesiyle son buldu.

Genel Kurul toplantısından üç gün sonra ise Edebiyat Fakültesi ÖD'ni basan polis derneğinin kapısına kilit vurarak kapattı. Aynı gün yani 9 Mayıs 1988 günü Basın Yayın Yüksek Okulu Öğrenci Derneği'ni de basan polis bu kez kimlik tespiti yapmakla yetiniyordu.

Boykot

3 ve 5 Mayıs günleri arasında Ege ve 9 Eylül Üniversiteleri'nden öğrenciler gerçekleştirdikleri eylemlerde polis-idare işbirliği ve dernekleri kapatma operasyonlarını protesto ettiler.

3 Mayıs Salı günü Ege ve 9 Eylül Üniversiteleri'ne bağlı fakültelerden öğrenciler, son Türkiye Platformu'nda alınan kararlar doğrultusunda bir yemek boykotu düzenlediler. Yığınsal bir katılımın gözlendiği boykot eyleminde yemeklerini alarak masalarda sessizce oturan öğrenciler daha sonra masalara vurarak protestolarını sergilediler. Yaklaşık 20 dakika süren eylem, "derneklerimizi kapattırmayacağız", "Polis-idare işbirliğine son", "Haklarımıza sahip çıkacağız" sloganlarıyla sona erdi.

5 Mayıs perşembe günü ise Ege Üniversitesi Kampüsü'nün merkez yemekhanesi önünde toplanan 500 kadar öğrenci polis baskısını ve yeni YÖK yasasını protesto etmek

rum" gerçeleştirdiler. "Demokratik eğitim ve özerk üniversite", "Dernekler kapatılamaz", "YÖK'e hayır", "Polis - idare işbirliğine son", "Holding için değil, halk için eğitim" sloganlarını atarak Edebiyat Fakültesi önüne kadar yürüdüler. Burada gerçekleştirilen forumda yeni YÖK tasarısını eleştiren konuşmalar yapıldı ve mücadelenin özerk-demokratik üniversitenin kazanılmasına kadar süreceği vurgulandı. Öğrencileri yakından izleyen siyasi polis fotoğraf çekerken herhangi bir müdahalede bulunmadı.

İSTANBUL

Basın duyurusu

İstanbul Üniversitesi öğrenci derneklerinin biraraya gelerek oluşturdukları İ.Ü.Öğrenci Dernekleri Koordinasyon Komitesi 28 Nisan ve sonrasında gerçekleşen eylemlere değinen ve öğrencileri derneklere üye olmaya davet eden bir basın duyurusu yayınladı.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Hasan Celal Güzel'in öğrenci derneklerinin yasadışı örgütler tarafından yönlendirildiği ve kapatılacağı yolundaki demecine de cevap niteliği taşıyan basın duyurusunda, 28 Nisan olayının polisin tahriki sonucu meydana geldiği ve "iktidarın provakasyonunun, dernekleri kapatmak için zemin oluşturmaya çalışmasının ve 1 Mayıs öncesi yapılmak istenen güç gösterisinin" bunda etkili olduğu vurgulanıyordu. Bu tip saldırılara karşı öğrencileri örgütlenmeye çağıran bildiri, öğrenci derneklerinin henüz kitlesellesememiş olmasının nedenini öğrenciler üzerindeki polis korkusu-polis copu, 12 Eylül sonrası estirilen terör, gençliğin potansiyel suçlu ilan edilmesi ve TV ve basın tarafından yürütülen öğrenci derneklerine karşı propagandaya bağlıyor. "Özgür Özerk Demokratik Bir Üniversite" istemiyle devam eden basın duyurusu "Binde Üçlük' öğrenciler olarak, öncelikle, haklılık ve meşruluğumuzdan aldığımız güçle YÖK'ün öğrenci, öğretim üyeleri ve üniversite çalışlarının katılacağı bir referandumla oylanmasını istiyoruz" sözleriyle sona eriyor.

ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ BASKILARA SON

Nisan ayı boyunca gelişen ve 28 Nisan'da doruğa çıkan öğrenci hareketi sonrasında Gençlik Dünyası-Yarın-Üniversiteli-Yeni Aşama dergileri ortak bir açıklama yayınladılar. Açıklamayı aynen sunuyoruz.

Geçtiğimiz yıl Nisan ayında hükümetin mecliste gündeme getirdiği tek tip öğrenci derneği yasası geniş tepkilere yol açmıştı. Öğrenci gençlik, getirilmek istenen bu yasaya karşı bir dizi eylem geliştirmiş, bunun sonucu hükümet bu yasayı meclisten geri çekmek zorunda kalmıştı. Getirilmek istenen bu yasayla öğrenci dernekleri rektörlüklerin güdümünde çalışan, işlevlerini yerine getiremeyen kukla dernekler haline dönüştürülmek isteniyordu. Hükümetin bu yasayı meclisten geri çekmesindeki en büyük etken şüphesiz öğrenci gençliğin bu yasaya karşı geliştirdiği eylemlerdi. Fakat bunun yanı sıra derneklerin yasal meşruiyetleri ile beraber toplumsal bir meşruiyet kazanmalarının da rolü büyüktü. İnsanlar hükümetin ve polisin dediği gibi "derneklerin birer anarşi yuvası" olmadıklarına inanıyorlardı. Bu nedenle öğrenci eylemleri toplumda sempati ile karşılandı, destek gördü. Bu durumda hükümet geri adım atmak zorunda kaldı.

Bu, hükümetin dernekler üzerinde oynamak istediği oyunun birinci perdesi idi. Ve ilk perde böyle kapandı. Sıra oyunun ikinci perdesine gelmişti. Hükümet bu kez yere sağlam basmak istiyordu. 1987 Nisan'ı ona iyi bir ders olmuştu. Bu nedenle önce insanlara derneklerin birer anarşi yuvaları olduğunu gösterecek ve böylece dernekler toplumsal bir destekten yoksun kalacaklar ve artık hükümetin dernekleri kapatma girişiminde karşısında güç olarak sadece dernekler kalacaktı. Bu nedenle öğrenci gençliğe yönelik tahrik politikası başlatıldı. Öğrenci gençliğe, poliste uygulanan işkence yetersizdir. Öyleyse ne yapılmalıydı? Bunun yanıtı açıktı. Fakültelerde öğrencilere karşı tedirgin etme ve saldırma politikalarına girişilecekti. Bu politikanın en belirgin örneğini geçtiğimiz günlerde İ.Ü. SBF'de bir polisin, bir kız öğrenciye laf atması ve sarkıntılık etmesi olayı ile yaşadık. Ardından gelişen olaylarda, öğrenciler polis tarafından gözaltına alınırken bir polisin "bu gece eğlence var, çirkin kızları bırakın, güzellerini alın" sözleri bu iğrenç politikanın iç yüzünü ortaya koyuyordu.

Bu son politikayla hükümet, dernek üyesi ve yöneticisi olan öğrencilere uygulanan baskılar ve yıldırma hareketiyle, disiplin cezalarıyla, yasadışı engellemeleriyle bir türlü durduramadığı dernekleşme hareketini, tümden dernekleri kapatarak durdurmak istiyor.

İktidar, öğrencilerin dernekleşme hakkının önüne engeller sürme ve dernekleri kapatma politikasını, kendi saptadığı yasal sınırları dahi aşarak uyguluyor. Son iki ay içinde, İstanbul, Ankara ve İzmir'de birçok üniversitede onlarca dernek yöneticisi ve üyesi öğrenci, disiplin soruşturmalarıyla uzaklaştırma cezası aldılar. İzmir'de, valilik mahkeme kararına rağmen ETÖD, MÜFÖD, İMYÖD ve FENFÖD derneklerinin faaliyetlerini askıya almakta direniyor.

Ankara'da Hukuk Fakültesi ÖD'nin olağan kongresi valilik ve emniyet güçlerince keyfi biçimde engellendi. Nisan ayının son haftasında ODTÜ-ÖD'den gözaltına alınan 30 kişi ile birlikte, gözaltında ve tutuklu bulunan dernek yöneticisi ve üyeleri olan öğrencilerin sayısı 50'yi geçti. Bütün bu uygulamalar, polis ile idarenin sıkı bir işbirliği sonucu gerçekleştirilmektedir. Üniversite idareleri öğrencileri dersliklerden, kantinlerden çağırıp polise teslim etmekte, idare de polisten aldığı bilgilerle öğrencilere çeşitli disiplin cezaları vermektedir. İktidarın bu son saldırıları önümüzdeki haftalarda YÖK'ü sessiz sedasız bir biçimde değiştirmek istemesinden ve bu aşamada öğrenci hareketinden gelecek bir muhalefeti istememesinden kaynaklanmaktadır. Gündeme gelecek olan Adnan Kahveci'nin yasa tasarısı önerisi üniversitelerde mütevelli heyetleri adı altında "yerel YÖK"ler kuracak, YÖK'ü göstermelik olarak değiştirecek ve öğrenci derneklerini kapatıp, yerine güdümlü "Öğrenci Birlikleri" oluşturacak bir tasarıdır.

Bu durumda tüm demokratik kurum ve kuruluşlara ve ilerici insanlara düşen görev hükümetin bu yeni politikasına karşı öğrenci derneklerinin yanında yer almak olmalıdır. Öğrenci gençliğin akademik-demokratik haklarını kazanmak için oluşturulan öğrenci dernekleri birer anarşi yuvası değildir. Dernekler yasal kuruluşlardır. Yasal olmayan ise öğrenci derneklerine karşı yürütülen baskı ve yıldırma politikasıdır, öğrencilere yapılan işkencelerdir. Anarşiyi yaratan öğrenciler değil polistir.

ÜNİVERSİTELERDE POLİS - İDARE İŞBİRLİĞİNE SON DERNEKLER KAPATILAMAZ

GENÇLİK DÜNYASI - YARIN - ÜNİVERSİTELİ - YENİ AŞAMA

OKUR MEKTUBU

Sayın Gençlik Dünyası

Öncelikle ülkemizde süregelen her türlü vurdumduymazlık, gençliğe yönelik engellemelere rağmen yol gösterici gazetemizi çıkarmanızı hareketimizin bir halkası olarak gördüğümü belirtmek isterim.

Halen İ.T.Ü.'ye bağlı Düzce Meslek Yüksekokulunda okumaktayım. 500 kişilik okulda, kodamanların depolitizasyon başarılarından mı yoksa öğrencilerin teslimiyetçiliklerinden mi bilinmez, süregelen haksızlıklara karşı öğrencilerin büyük kısmında en doğal demokratik mücadeleye karşı bir korku havası esmektedir.

Tüm Türkiye'de hüküm süren direnişleri yakından takip etmeye çalışan gençler olarak sayımız 10-15'i geçmemekte. Dört yıllık okullarda bulunan yoldaşlarımız kadar önemli faaliyetler de bulunamıyorsak da, olanaklarımız elverdiğince yöre halkındaki bazı dostlarımızla bir araya gelip çalışmalar yapıyoruz.

Cumhurbaşkanı Evren "Milli duygulardan ayrılıp (kendince) kötü yola sapanları topluma kazandırmaktan(!)" bahsediyor istenilen yöne çekilebilen, bilinçsiz kişilere hitap eden bu tehditkar ninniler, gerçeğin artık onları kuşkulandırdığının da ifadesidir.

Toplumumuzun işçi, köylü, öğrenci ve diğer emekçi sınıflarının üzerine çöreklenme imkanı bulan tekellerin senaryoları söz konusu sınıfların bilinçli mücadelesiyle püskürtülmesi, burjuvaziyi kendi kazdığı kuyuya düşürecektir.

Bu sebeple gençleri arabesk atmosferinden, bireyci kurtuluş bilincinden sıyrılmaya ve toplumsal kurtuluş için mücadeleye çağırıyorum.

Turgut Aksoy

Merhaba,

K.T.Ü. Tıp Fakültesi 4. sınıf öğrencisiyim. İlk sayınızdan itibaren gazetenizi izliyorum. Üniversitelerdeki akademik ve demokratik hakların kazanılması için verilen mücadelede yayın yoluyla kurduğumuz iletişim ve dayanışma gerçekten çok güzel. İleride daha da gelişeceğini umuyorum. Bu mücadelemiz devam edecektir. Hepinizi kutlar, başarılar dilerim.

Tuğrul Aydemir

YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLA

Gerici baskılar

Ankara Cebeci Erkek Öğreni Yurdu'nda kalmakta olan Yusuf Ufuk ve Murat Arslan adlı öğrenciler bir grup gerici öğrencinin saldırısana uğradılar.

Yurt kantininde çay içmek isteyen öğrenciler, oturdukları sandalyelerin daha önceden tutulmuş olduğu ve kalkmaları gerektiği uyarısıyla karşılaştılar. Yer tutmanın yasak olduğu kantinde, bu duruma karşı çıkmak isteyen iki arkadaş, içlerinde kantin görevlilerinin de bulunduğu 50 kişilik bir grup tarafından odalarına kadar kovalandı. Yurtta gerici olarak bilinen insanlardan oluşan bu grup, daha sonra "saldırıya uğradıkları gerekçesiyle iki öğrenciyi yurt yönetimine şikayet ettiler. Yönetim tarafından yürütülen bir haftalık bir soruşturma sonucunda Yusuf Ufuk ve Murat Arslan'a bir haftalık yurttan uzaklaştırma cezası verildi. Sessizce cezalarını çeken iki öğrenci, sürenin sonunda yurda döndüklerinde bu kez "yurdun huzurunu bozmaktan" 20'şer günlük bir cezayla daha karşı karşıya kaldılar. Bu süreyi de yurt dışında geçirmek zorunda kalan iki öğrenciden Murat Arslan'ı yurtta kötü bir sürpriz daha bekliyordu. Yurt ücretini zamanında yatırmadığı için yurttan atılmakla tehdit edilen öğrenci çareyi yurttan kendi isteğiyle ayrılmakta buluyordu.

Yurt idarecileri, gerici öğrenciler ve kantin çalışanlarının el birliği ile gerçekleştirdikleri bu olay, yurtlardaki gerici baskının kaynakları ve ulaştığı boyutlar konusunda ilginç ipuçları sunuyor.

Karşı çıkmak yasak!

Kışlalarda şenlik

Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun düzenlemiş olduğu Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü Osman Nuri Filiz, İstanbul Vali Yardımcısı Necati Develioğlu, Kredi ve Yurtlar Kurumu İstanbul Bölge Müdürü Turhan Kamberli, Ankara Bölge Müdürü Hasan Albayrak ve çeşitli yurt müdürlerinin hazır bulunduğu 6. Geleneksel Gençlik Şöleni her sene olduğu gibi bu senede protestolara sahne oldu.

31 Mayıs'da Gülhane Parkı Gösteri Merkezi'nde yapılan şenlikte olaylar şöyle gelişti:

Açılış konuşmasını yapmak için kürsüye cıkan Turhan Kanberli konuşmasını sürdürürken bir grup öğrenci "Hapishane değil yurt istiyoruz" şeklinde slogan atmaya başladı. Bir süre sonra öğrenciler polisin müdahalesiyle susturuldu. Daha sonra konuşma kürsüsüne gelen Necati Develioğlu'nun konuşması sırasında da öğrenciler tekrar "Yurtlardan atılmalara son", "Polis - idare işbirliğine son" sloganlarını attılar. Bunun üzerine Develioğlu konuşmasını keserek "Türkiye devleti bölünmez bir bütündür. Bunun aksini düşünenler yurtlardan faydalanamayacaktır. Böyle slogan atmayla birşey elde edilemez. Sorunları olanlar İst. Valisinin halkın dertlerini dinleme gününde bu sorunlarını dile getirebilirler." dedi. Develioğlu ayrıca "Polis-idare işbirliği bırakılmayacaktır. Aksine daha yoğunlaştırılacaktır" gibi sözleriyle vali yardımcısı olmanın gereklerini yerine getirdiğini kanıtlamış oldu. Öğrenciler daha sonra slogan atarak Gösteri Merkezi'ni terk ederken üç öğrenci gözaltına alındı.

Yurttan atılmalar

Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı Edirnekapı Erkek Öğrenci Yurdu'nda kalmakta olan öğrenci Kamil Koç kendisine bir yazılı gerekçe ve belge verilmeden yurttan "atıldı".

"Devletin güvenlik güçlerine karşı geldiği" gerekçesiyle hakkında soruşturma açılan Kamil Koç 22/4/1988 tarihinde yurt ile ilişiğinin kesildiğini bildiren bir yazının yurt idaresine gelmesiyle yurttan atıldı. Söz konusu belgenin ve yurttan atılma gerekçesiyle kendisine verilmesi amacıyla yurt idaresine baş vuran Koç, yurt müdür yardımcısının "Sen boşuna bu yurtta kalmışsın. Senin amacın okumak mı, yoksa devletin güvenlik güçlerine karşı çıkmak mı?" sözleriyle karşılaştı. Yazdığı dilekçe ise alınmadı.

Yolladığı mektupla olayı Gençlik Dünyası'na duyuran Kamil Koç, mektubunu "Unutulmasın ki, eninde sonunda yurtların yaşanır hale getirilmesi ve yurt yönetimlerine öğrencilerin de katılmasının sağlanması mücadelesi başarıyla sonuçlanacaktır. Hiç bir baskı ve yıldırma taktiği bu mücadelenin önüne geçemeyecektir" sözleriyle bitiriyor. Arkadaşımızın görüşüne aynen katılıyoruz.

Oh be dünya varmış!

Bu tatilde hiçbir şey zorunluluklara bağlı olmamalıdır. Okula gitme, ders çalışma, kravat takma, erken kalkma zorunluluğu yoktur, ama kitap okumama, gezmeme, gönlünce eylenmeme de yoktur benim anladığım "zorunsuzluklar bayramı"nda.

Necati Yıldırım

Tatil yaklaştı iyiden iyiye. Tüm ortaöğretimzedelerde ufaktan bir heyecan aldı yürüdü. Ortaöğretimzede diyorum: Başyazımızda da betimlemeye çalıştığımız gibi, sonuna yaklaştığımız 87-88 öğretim yılı hiç de iç açıcı bir tablo sergilemiyor. Tıpkı geçmiş yıllarda olduğu gibi. Ve özellikle bizler açısından. Bizler açısından çünkü yukarıdakiler için hava hoş. İstedikleri sistem zaten bugün uygulananla koşut. Hal böyle iken bize de hayıflanıp iç çekmekten başka birşey düşmüyor. Tabii bunun ne kadar süreceğini hiç kimse garanti edemez.

Peki şu önümüzdeki tatil nasıl olacak? Tüm okula özgü olumsuzluklardan sıyrılıp, sadece kendimize ayıracağımız, sosyal grafiğimizi yükselteceğimiz, dinlenip eğlenebileceğimiz bir süre mi? Bu sorulara bir yanıt bulabilmek için herşeyden önce tatil kavramını netleştirmek gerekiyor. Nedir tatil? Okulların eğitim ve öğretime(?) resmen kapatıldığı ortalama 4 aylık zaman dilimi mi? Tatil sözcüğünün kapsamı hiç kuşkusuz bu denli dar olamaz.

Tatil, özellikle de yaz tatili denince ben bu kavramı bir "Zorunsuzluklar Bayramı" olarak algılıyorum. Sorumsuzluk değil tabii. Bu tatilde yapılan hiçbir şey zorunluluklara bağlı olmamalıdır. Okula gitme, ders çalışma, kravat takma, erken kalkma zorunluluğu yoktur. Kitap okumama, gezmeme, eğlenmeme vb. Hiç biri yoktur benim anladığım "Zorunsuzluklar Bayramında".

Gelin görün ki bu konuda da anlaşamıyoruz yukarıdakilerle. Biz genç insanların, yaşamımızın ilkyazında, bir parça olsun yaşamdan nasibimizi almaya çalışmamız dehşetli rahatsız ediyor olmalı yukarıdakileri. Bizi bir tek gün sınavsız, stressiz bıraksalar sayrılanacaklar sanki. İşte ÖYS kapıda. İçine itildiğimiz arkadaşların stajlarına ne demeli? Üç kuruşluk ücretle günde 8-10 saat makina başı edilmelerine? Haklılar aslında. Böyle sendikasız, grevsiz, toplu sözleşmesiz, sudan ucuz işgücünü nereden bulacaklar. Sonra bütünlemeler, tek ders sınavları, ön kayıtlar, arka kayıtlar, yatırılacak ilk harçlar.

Tatil başladı. Kimimiz deniz kıyısına, kimimiz ekmek parasına...

Hadi varsayalım bunların hepsini aşıp biraz olsun boş kalabildik. Birçoğumuz yazları bir iş bulup çalışmak konumundayız, ailelerimize destek olabilmek için, harçlıklarımızı çıkarmak için.

Sözün özü arkadaşlar tatilin adı var, tadı hiç yok. Yeni yaz tatilimiz hepimize hayırlı ve uğurlu olsun der, zorunsuzluklar tatilimizi kutlarım.

Yaz tatili deyince

"Aklıma çalışma geliyor"

Nusret Koca
Teknik Lise Öğrencisi

Yaz tatili deyince ilk önce aklıma çalışma geliyor. Maddi durumumuz iyi olmadığı için okul harçlığımızı çıkartmak zorundayız. Tatil kısa olduğu için parası çok olan yerlerde, yani ağır işlerde çalışıyoruz. Yani kısacası biz dokuz ay kafamızı, üç ay bedenimizi çalıştırıyoruz. Fırsat bulabilirsem dershaneye gitmeyi düşünüyorum. Şöyle herşeyden uzak güzel bir yerde yaşamak isterdim.

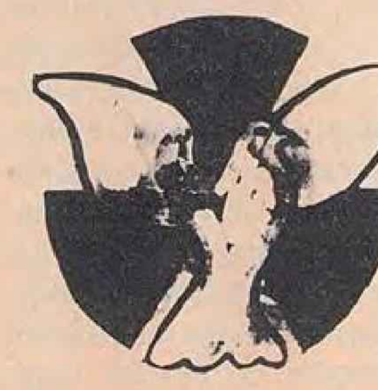
Çünkü bir anlam taşımayan okuldan, derslerden o kadar bunaldık ki sanırım böyle bir tatile gerçekten ihtiyacım var.

"Bir Avrupa gezisi"

Zeynep Bars
Notre dame de Sion

Bu yaz sanıyorum ilk önce Bayramoğlu'ndaki yazlığımıza gideceğiz. Ama sonraki düşüncemiz şöyle bir aylık bir Avrupa gezisi. Fransa, İsviçre filan yani. Zaten yapmak isteğim de buydu. İstanbul'dan uzaklaşmak okul sıkıntısını atmak için yeterli. Fransızcamı da biraz ilerletirim. Durumumuz iyi olduğundan çalışmam gerekmiyor.

Bir öğretim yılı daha bitiyor

Hazirana girdik ama bir çoğumuz geçip geçmediğimizi bilmiyoruz. Nasıl bilelim; tek ders kalktı dendi önce, sonra 4 dersten fazla kırığı olanların bütünleme sınavlarına giremeyecekleri, bazı derslerden kalma olmayacağı bile söylendi, ama ertesi gün tersi savunuldu.

Yıl boyunca vurgulamaya çalıştığımız öğretmen öğrenci ilişkisinin çarpıklığı, kültürel yozlaşmayla birlikte gelen depolitizasyon, tek tip okul geleneğinin kaçınılmaz sonucu olarak bedenlerin denetim altına sokulması sürüp gitti.

Ekin İzat

İşte tatil! İşte, o gereksiz ayrıntılarla dolu müfredatın, M.E.B'nin bir türlü oturamayan düzeninin, fırsatını hiç kaçırmadıkları cezaların, öğrenciye duyulan nefretin sonucu baskıların, kısalta kısalta 2,5 aya indirebildikleri molası. Sürülerle yalanı, hatayı, dedelerimizin de okumuş olduğu bilimi ezberlediysek, yılın geri kalan süresince gerçek bir mola.

Yıl boyunca vurgulamaya çalıştığımız öğretmen-öğrenci ilişkisinin çarpıklığı, liselerde kültür yozlaşmasının yapılan kol çalışmalarıyla dayanışması olarak gelen depoliti zasyon, tek tip okul geleneğinin kaçınılmaz sonucu toplumsal iletişim bozukluğu yanı sıra, medrese kurallarıyla bedenlerin de denetim altına sokulması sürüp gitti. Ama 87-88 öğrenim - öğretim değil- yılı başka sorunları da getirdi birlikteliğinde.

Dört ay sonra görüşmek üzere...

M.E.B.'nin yaptığı reform (!) gibi. Evet, gerçek bir reform yaşadık bu yıl ortaöğretimde. Günlük ders saatleri kısaldı, ders günleri uzadı. Elbette bu da bir aşamadır! Öğrenci 4 ay boyunca aylak aylak dolaşamayacak artık. Hem, matematik bölümü açıldı son sınıflar için. Tepki gelmedi değil, fen ve matematik kollarında felsefe, mantık gibi derslerin kaldırılması üzerine. Ama onlar üniversitede mühendislik, teknisyenlik okuyacaklar, ne gerek var böyle şeyleri öğrenmelerine, din öğrensinler yeter. Zaten din, en aydınlatıcı, en etkili felsefe değil mi! Hem herkesin istediği uygulanmaya kalkılsa ne olur bu ülkenin hali!

Bu yılın da sonunda artık hiç bir ademoğlu yadsıyamaz milli eğitimin bir yaz-boz tahtasına döndüğünü ve baştaki bir kaç ne yaptığını bilmezin yüzünden eğitim politikamızın oturmamışlığının faturasını öğrencilerin, çoğu kez yaşamları harcanarak ödediğini.

Hazirana girdik ama bir çoğumuz geçip geçemeyeceğimizi bilmiyoruz.

Nasıl bilelim, tek ders kalktı dendi önce, sonra 4 dersten fazla kırığı olanlar bütünleme sınavlarına giremeyeceklerdi, bazı derslerden kalma olmadığı bile söylendi, ama ertesi gün tersi savunuldu.

Dönemimizde lisenin anlamı üniversiteye geçiş olarak kısıtlanırken -lise mezunu ancak polis olabiliyor bugün-, okullarda sınava hazırlık güden hiç bir şeyin öğretilmemesinin, bakanlıkla dershaneler arasında bir anlaşma olup olmadığını düşündürmesi ne derece olanaksızdır?

Öğrenci yaşamının en güzel yıllarını bir hiç uğruna yitirir, bu arada bir çok kodamanımız bu yılları para haline dönüştürüp zimmetine geçirirken, öğretmenlerimiz ne yapıyordu? 2 kuruşluk maaşlarıyla geçinemeyen öğretmenler vermek istediğini atılma korkusundan veremezken, onlardan ne derece yardım bekleyebilirdi ki zaten?

87-88'de de, düzensizlikti düzen ortaöğrenimde. Amaç aynıydı. Uyutmak. Kısmen başarılı olmuş da olsalar, her yıl başarı grafikleri düşüyor arkadaşlar.

Gerici baskı ve uygulamalar öğrenim boyunca devam etti.

Laf Torbası

Kızım, hareketleri niye yapmıyorsun? Bilerek mi yapmıyorsun yoksa geri zekalı mısın?

Nilgün Pekbey
Beden Eğitimi Öğretmeni

Sizin gibi pisliklerle elimi kirletmem.

Nesrin Dar
Tarih Öğretmeni

Elimin bir hareketiyle okuldan atılırsınız.

Hüseyin Atler
Din Öğretmeni

Onun ailesi de politik, ama sizi bu okuldan böyle mezun etmeyeceğiz.

Gülhan Orhonlu
Okul Müdüresi

Kemiklerinizi çatır çatır kırıp, etlerinizi lime lime doğrarım.

Mehmet Zeki
Fizik Öğretmeni

Küçücük boyunuzla her bokun içindesiniz, pis orospular.

Ali Değerli
Tarih Öğretmeni

KISA... KISA...

LİSELİ HABER SERVİSİ

Tiyatro şenliği

1988 İst. Liseler arası tiyatro şenliği ilk defa gerçekleşti. 21 Mayıs - 4 Haziran tarihleri arasında Bakırköy Adile Naşit Kültür Merkezi ve Kadıköy Kuyubaşı Atatürk Fen Lisesi salonlarında gerçekleşen şenlikte, İstanbul'dan 30 lise yarıştı. Yarışmayı Hürriyet gazetesi ve Milli Eğitim Vakfı hazırladı.

Kültür şenliği

Galatasaray Lisesi en etkin lise olduğunu bu yılda da kanıtladı. Folklor şenliği ile başlayan etkinlikler Geleneksel Kültür Şenliği ile devam edecek. Hazırlıkları bitmek üzere olan Kültür Şenliğinde çeşitli gruplar müzikleri, lise ve amatör oyuncular oyunları ile yer alacaklar. Haziran ayı ile başlayacak olan bu şenlik ücretsiz ve herkese açık. Festivalde oyun ve dinletilerin yanı sıra söyleşilere ve film gösterimlerine yer verilecek.

19 Mayıs izlenimleri

...Stadda yapılacak çalışmalar için öğrenciler derslerinden alındı, telef edildi.

...Yağmurda, yakıcı güneşin altında saatlerce pislik içinde çalışıldı.

...Defalarca milli Eğitim Müdürünün geç kalması yüzünden ertesi günkü sınavlara çalışılamadı.

...Ve öğrencilerin bu çalışmaları karşısında aldıkları karşılık "Orospular" şeklindeki küfürler oldu.

Dayak yiyoruz

Okulumuzda öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkiler olumlu değil. Bazı öğretmenler çok resmi, bazıları da içten davranıyorlar. Öğrenci bu iki öğretmen kişiliği arasında bocalıyor. Sosyal faaliyet gösteren öğrencileri yönlendirmek yerine sosyal faaliyetleri kısıtlanıyor. Eğitim yetersiz olduğundan lise sonda olduğumuz halde yabancı dil bilmiyoruz. Okulumuz temizlik bakımından çok yetersiz. Sular aktığı halde, israf diye sular okul idaresi tarafından kesiliyor. Disiplin kuralları çok keyfi. Milli eğitimde uygulaması olmayan disiplin cezaları veriliyor. Dayak yiyoruz.

Ankara İncesu Lisesi'nden bir grup öğrenci

Mektup

Yetkilileri uyarıyoruz!

4-5 ay öncesine kadar Kırıkkale Endüstri Meslek Lisesi'nde "Birlik ve beraberlik ruhu" içinde yapılan "Milli Eğitim ve Öğretim" açılışını Tınaz Titiz'in yaptığı Türk Ocağı'nın kurulmasıyla birdenbire bozuluyordu.

Her zaman gibi "devletin yanında", "devlet düşmanlarına karşı" kendi düşüncelerine karşı olan herkesi saldırganlık ve baskı ile sindirmeyi kendilerine misyon edinmiş "sivil faşistlerin" yüzlerce örnekten sadece biri olabilecek bir olay Kırıkkale Endüstri Meslek Lisesi'nde sergileniyordu.

Aralarında endüstri meslek lisesinden eski M.H.P, onun devamı olan şimdiki M.Ç.P'ye yakınlığıyla bilinen bazı öğretmen ve öğrencilerin, gerek Kırıkkale'de gerekse başka yerlerde 12 Eylül öncesinde ilericilere saldıran eli kanlı faşist katillerin de müdavimleri oldukları "İlim İrfan Yuvası" Türk Ocağı'nın kuruluş amacını bu yazıdaki olaylar yeterince anlatmaktadır. 12 Eylül öncesinde Tariş ve O.D.T.Ü.'de işçi kılığında kiralık katillik yapan o zamanın genç faşistleri şimdi Kırıkkale'de aynı mesleklerini icra etmektedirler. Türk Ocağı'na gelen öğrencileri kullanarak gelmeyenler üzerine saldırtmaktadırlar. İlk önce öğrencilere Türk Ocağı'na gelirlerse sağcı hocaların dersinden "beleş" geçebilecekleri vaadediliyor, gelmeyi reddeden, bu vaatlerin ne için yapıldığını bilen öğrenciler okul çıkışında elleri sopalı maşa olarak kullanılan öğrenciler tarafından "Eğer Türk Ocağı'na gelmezseniz sonunuz kötü olur. Sizi yaşatmayacağız pis komünistler" diye tehditlerde bulunuyorlar. Türk Ocağı'na gitmeyen öğrencilere teneffüslerde galiz küfürler savruluyor. Okulda bu grubun başını çeken öğretmenler başta inkılap tarihi öğretmeni Adil Yıldırım, müdür yardımcısı Ahmet Şenses, Şevket Yıldırım, öğrencilerden faşist öğretmenler tarafından okul onur kurulu başkanlığına seçilen arkadaşları arasında "Kız peşinde koşan, çakalın teki" olarak bilinen Metin Keleş okula devamsızlığı 20 günü doldurduğu halde hakkında hiçbir işlem yapılmayan Savaşkan adlı öğrenci, İsmail Şahin, Naci Demet, Ömer Selen, Ali Demet adlı öğrencilerdir. Okulun onur kuruluna (her halde bir tür muhbirler kurulu) adı geçen öğrencinin seçilmesi ilginçtir.

Bütün bu olaylar ince ince planlanmış bir senaryonun parçalarıydı. Adil Yıldırım adlı İnkılap tarihi öğretmeni hemen her dersinde "Amentü" okur gibi milliyetçilikten bahsediyor: "Biz aşırı milliyetçiyiz dediğimiz zaman bize faşist diyorlar" (Doğrusu çok haklı), sınıfdaki Türk Ocağı'na

Devamı Sayfa 15'de

Gençlik gelecektir. Geleceği yaşatacak olanlar onlardır. Gençlik kiminse gelecekte onun demektir.

Yarına umut taşıyanlar

Sınıf mücadelesinin en kararlı ve uzun soluklu sınıf bilinçli işçileri, işçi gençliğin içinde filizlenmektedir. Gelecekte işçi olmanın kâbusunu duymadığından, ne şimdi ne de daha ileri bir yaşta sömürü sorunu onun için bitmeyen bir kavgadır.

Herkes, tüm yaşamı boyunca ya sınıf atlamanın ya da sömürüyü kaldırmanın mücadele ve amaçlarını yaşatıyor. Gelecek kaygısı bu sınıfsallığı içeriyor.

Zeki Akkuş

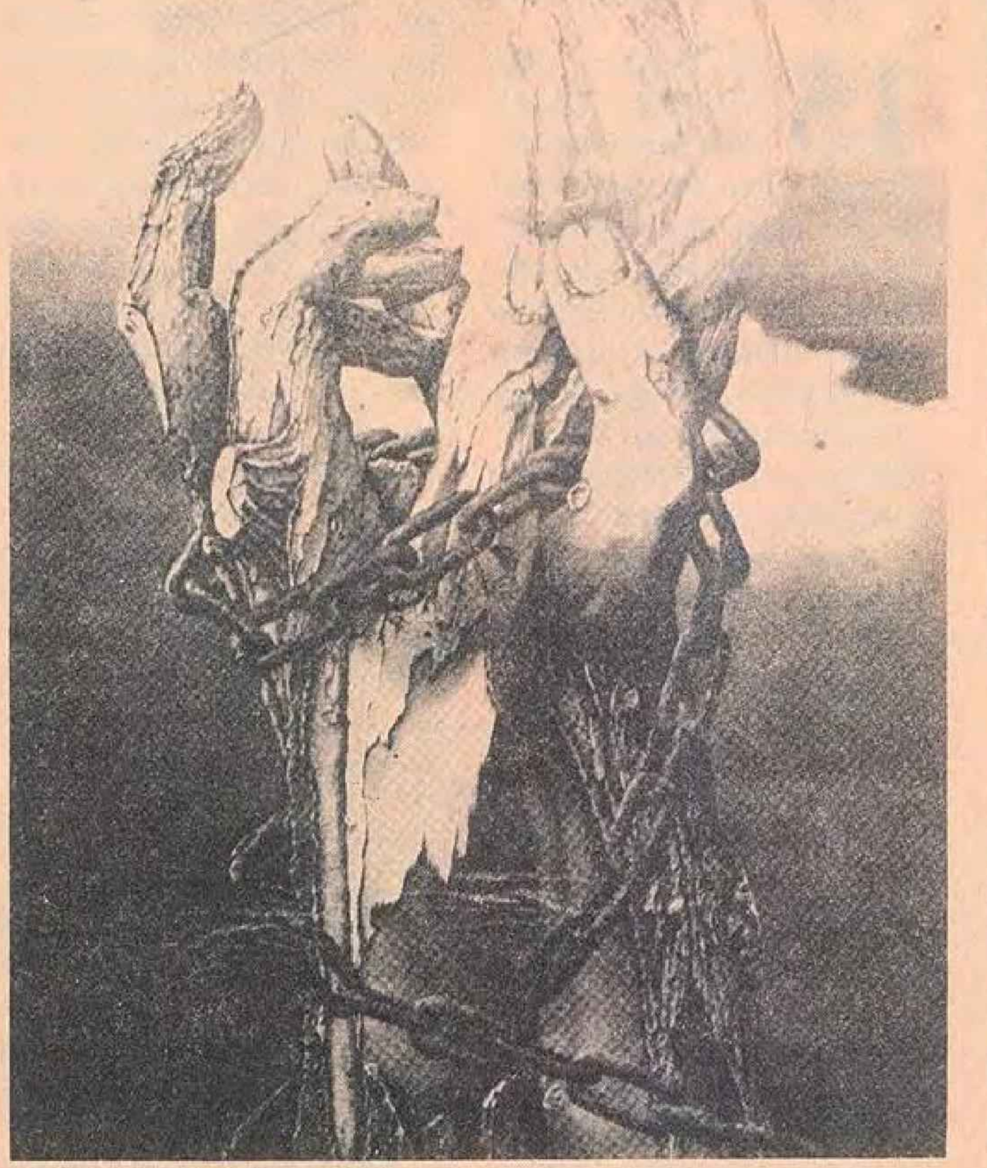
Sömürün ve sınıfların varlığı, insanı gelecek üzerinde sınıf hesapları yapmaya zorlamaktadır. Tek tek her insanın ne olmak ve ne yapmak istediği, özlem ve tercihleri, beklentileri kendisine bir sınıf kimliği aradığını ifade ediyor. Bu mevcut sınıflardan birinin yaşam biçimine, te kabul ediyor.

Eğer insanın insan tarafından sömürüsü diye birşey olmasaydı, hiç kimsenin geleceğinden bu endişeyi duymasına da bir neden olmayacaktı. Gelecek sadece gelişim, değişim ve dönüşüm ifade edecekti.

Örneğin, toplumda işçi ve emekçilerin sömürüldüğünü gören herkes bütün gücüyle işçi olmamak için didinip uğraşıyor. İşçi olmaktan başka bir yaşam aranışı içinde. Yani işin temelinde ezilen ve sömürülen biri olmamak yatıyor. Başka birileri de sömürünün gelecekte de sürüp sürmeyeceğine dair endişeler taşıyor. Bu doğrultuda da kendisinin, ailé efradının ve sınıfının endişelerini duyuyor.

Kısacası herkes, insan varlığının devamını mümkün kılan üretimin gerçekleşmesi sürecinde, üretimin neresinde yeralacağının, nasıl pay edileceğinin nasıl ve ne kadar sahip olacağının endişesi içinde. Başka bir ifadeyle; ya sömürüye dayalı ya da sömürüsüz bir üretim. Ama mutlaka üretim.

Sınıflar, sömürünün geleceği için hayatın her alanında toplumu birarada tutan, yapısını biçimlendirip niteleyen

Zincirleri kıra kıra geliyoruz hey!

tüm yasa, kurum ve kuruluşlarla kıyasıya bir savaşım içindedirler.

Bu savaşım öyle bir güce dayanmalıdır ki, geleceği niteleyen bir role sahip olmalıdır. İşte tam bu noktada insanlık birikimi ile birlikte insanı ve insana ait sınıfsal rolü de geleceğe aktaran gençlik, mevcut sınıfların ilgi ve dikkatini üzerine toplamaktadır. Çünkü gençlik gelecektir. Geleceği yaşayacak olanlar onlardır. Gençlik kiminse gelecekte onun demektir.

Kapitalist toplumun nesnel yasaları bireylerin iradesinden bağımsız olarak kimin hangi sınıftan olabileceğini tayin etmekle birlikte, gençlik çağının bir özelliği olarak her genç kendince henüz bir sınıf kimliğinin kesinleşmediği umudunu taşımaktadır. Bu gelecek ifadesinde saklı tutulan sınıfsallığın endişesini bağrında taşır. Başka bir ifadeyle, mevcut sınıfların endişesi daha canlı biçimde gençliğin sınıf kimliği arayışıyla birleşerek gençliğe mal olmaktadır.

Eğer toplumda bir yandan ezen ve sömürenler, bir yandan da ezilen ve sömürülenler olmasaydı, hiçkimse hangi sınıftan olacağının endişesini duymayacaktı. Ezilen ve sömürülen olmak istemeyenler, sömürünün insani değerlere aykırı ve bir işkence olduğunu görenler, insani bir duyarlılıkla bunun endişe ve sorumluluğunu duymaktadırlar. İşte bu duyarlılık, gençlikte daha şiddetli ve baskın olduğundan her sınıftan genç, sömürüye karşı işçi sınıfından yana tavır alıyor. Bunun bilincinde olan sömürücü sınıflar, gençliği dört bir yandan kendi ideolojiler, politikaları; otorite, kurum, kuruluşları ve gençliğe sundukları hayat ortamı ile kuşatarak, kendi geleceklerinin endişelerini gençlikte yaşatmaya çalışıyorlar.

Öğrenci gençlik, üretim sürecinde yeralmaması ve sınıf kimliğinin henüz kesinleşmemesinin belirsizliğiyle kendi içinde küçük burjuva özelliklere yatkındır. Üretimden kopukluğu, sömüren ya da sömürülen olmayışı, sınıf mücadelesinde kimin yanında yeraldığı içindede yetiştiği hayat ortamının ona verdiği insani değerlere ve koşullara bağlanmaktadır. Tercih ettiği sınıfı aydın duyarlılığı ve gençlik çağının tavır, heyecan ve coşkusuyla en uç kutuplara savrularak dışa vurmaktadır.

Öğrenim sonrasında belirginleşen ekonomik rol ve hayat çizgisine, netleşen sınıf kimliğine bağlı olarak içinde bulunduğu ortamda kaynaşmaya yüz tutar. Onun için artık gelecek kazanılmıştır. Ezilen bir sınıfın insanı olmayışının gizli memnuniyetiyle düzen ve sömürü sorunu tamamen bitmemişse de artık eskisi kadar canlı da değildir.

Üretim sürecinde yeralan çırak ve genç işçiler ise, kendi içinde sınıf atlama umutlarını taşımakla birlikte, daha başlangıçtan itibaren ekonomik rol ve hayat çizgileri, sınıf kimlikleri net ve kesindir. Daha çocuk yaşlarda sömürüye yüzyüze gelmesi sınıfsal güdü ve uyanışını hızlandıracak ait olduğu sınıfın amaç ve çıkarlarını gençlik çağının heyecan, coşku güç ve dinamizmiyle savunurlar. O, zaten bugünden bir işçidir. Gelecekte işçi olmanın kâbusunu duymadığından,

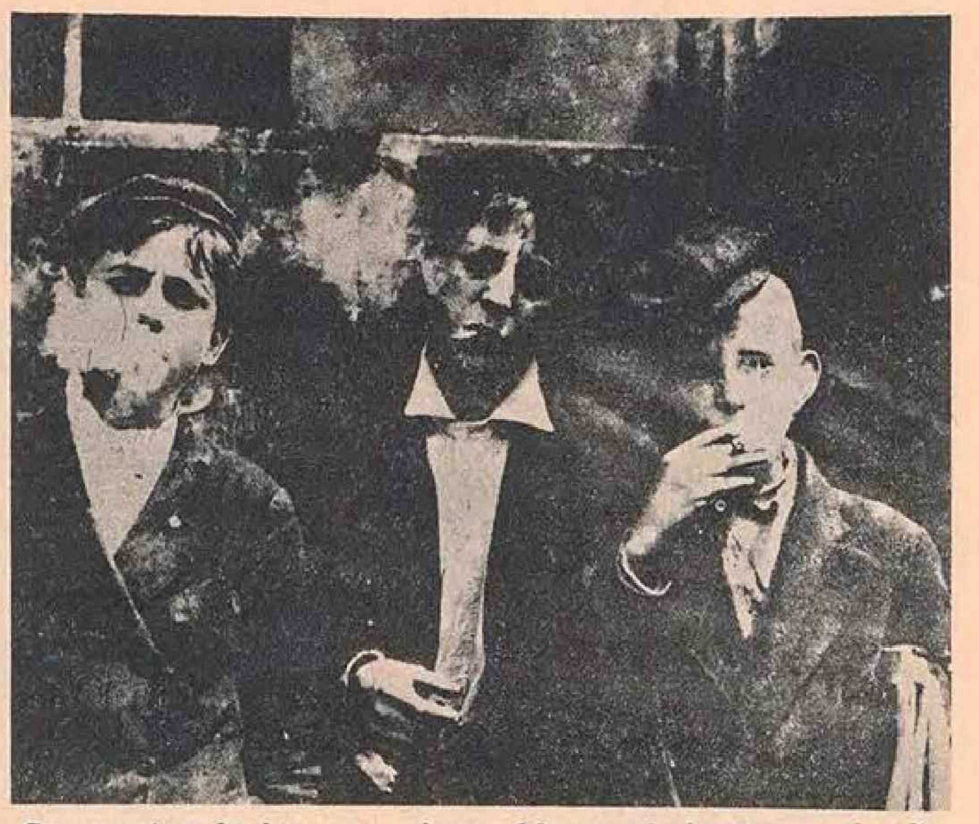
ne şimdi ne de daha ileri bir yaşta düzen ve sömürü sorunu bitmeyen bir kavgadır.

Sınıf mücadelesinin en kararlı ve uzun soluklu sınıf bilinçli işçileri, işçi gençliğin içinde filizlenmektedir. Geleceğin işçi sınıfı geleceğin mücadelesinin kendisinin ve tüm toplumun gelecek sorunu ve gelecek endişesi olduğunun yükümlülüğünü taşıyor.

Gençlik; yani geleceğin sınıfları, sınıf yandaşları geleceğin kaygısını yaşıyor.

Herkes, tüm yaşamı boyunca ya sınıf atlamanın ya da sömürüyü kaldırmanın mücadele ve amaçlarını yaşatıyor. Gelecek kaygısı bu sınıfsallığı içeriyor.

Üretim varolmanın temel şartı olduğuna göre, şimdi üreten sınıf gelecekte de üretecek. Üretmeden yaşamayı seçenler sömürünün kaygısını şimdiden taşımak zorunda.

Sömürü insafsızlığını en çok çocuklar üzerinde göstermektedir.

Aç mezarı mı var?

Mehmet Güzeldere

"Aç mezarı mı var?" özdeyişi, işsizler için geçerli değildir.

Hergün gazetelerde işsizlerin çözümsüzlük karşısında başvurdukları acı girişimlerle doludur.

Aç mezarı vardır ve sayıları giderek artmaktadır. Özellikle 24 Ocak 1980 kararlarından sonra işsizliğin daha da arttığını görmek mümkün. Ülkemizde ve dünya genelinde burjuvazinin temel politikası haline gelen az ücret çok işgücü taktiği ve politikası sonucu yıllarca KİT'lere işçi alınmamıştır. Ülkemizde sınıf bilincinin geniş işçi ve emekçi kesime ulaştırılamaması ve insanlarımızın kafalarındaki batıl inançlarla aldatılması, işsizliğin bir kader gibi gösterilmesine yaramaktadır. Hayır, işsizlik bir kader oyunu değil, tamamen mevcut tekelci burjuvazinin yürüttüğü ekonomik politikaların bir sonucudur.

İş ve İşçi Bulma Kurumu diye bilinen kurum aslında bir ızdırap kapısıdır. 1977 İİBK istatistiklerine göre işsiz sayısı 13.439 iken, 1986'da işsizlerin sayısı 1.076.538'e yükselmiştir. İİBK işlevini bir "kağıt ver" kurumu haline dönüştürmüştür.

İşsizliğin yol açtığı olumsuz etkiyi birey ve toplum üzerinde görmek mümkündür.

Günümüz işsizlik ordusu mevcut NATO'ya bağlı askeri orduların iki misline çıkmıştır.

1986 yılı sonunda işsiz olarak iş bekleyenlerin sayısı 1 milyonu geçerken, iş için başvuru sayısı 484 bindir. Oysa iş için başvuru sayısı 1977 yılında 626 bin gibi yaklaşık iki katı çoğunluktaydı. 10 yıl sonra nüfus oranı % 25 artmış olmasına rağmen ve işsiz sayısı % 5 çoğalmış olmasına rağmen İİBK'na başvuru sayısı 626 binden 500 binlere düşmüştür. Rakamlar İİBK'nun açık ve net işlevsizliğini ortaya koymaktadır.

İş ve İşçi Bulma Kurumu'na göre işsizlik

Yıl	İş için başvuru	İstenen işçi	İşe yerleştirme	İş bulamayan % oran	İİBK'da yıl sonlarında iş bekleyenlerden işsiz olanlar
1978	823.276	318.130	298.925	64	356.954
1980	504.780	189.368	163.426	68	263.354
1983	648.837	200.472	158.642	76	626.175
1984	683.717	214.415	178.018	74	863.589
1985	512.590	170.002	157.690	84	966.125
1986	484.732	187.879	223.029	79	1.076.538

İşçiyi sömürmenin en kolay yolu:

Sendikasızlaştırmak

Türkiye'de 8 milyon çalışana karşın 2 milyon sendikalı işçinin olması sendikasızlaşmanın en somut örneğidir.

Ertuğrul Gönül

Ülkemizde, cuntanın ve yandaşlarının siyasi-demokratik örgütlenmelere özellikle sendikal örgütlenmelere ne kadar karşı olduklarını biliyoruz.

Sendikalarda örgütlenmesi gereken 8 milyonun üzerinde çalışan olmasına karşın ekonomik - demokratik örgütlenme o kadar dar bir alana hapsedilmiştir ki, ancak yaklaşık 2 milyon civarında işçi sendikalı durumundadır. Bu da sendikalı olabileceklerin % 25'inin de altında bir orandır. Bunun yanında birçok çalışanların sendikalaşma hakları 12 Eylül cuntası tarafından yasaklanmıştır. Her alanda örgütlü olan işçi sınıfı istemlerini daha da kitleseleştirebilecektir. Bu kitleselleşmeyi önlemek için de işçi sınıfının önüne bir dizi yasaklar getirilmiştir. Eğitim, sağlık, güvenlik, petrol, kimya, banka iş kollarına bir çok yasaklar getirilmiştir. Ayrıca bir buçuk milyon (1.500.000) kişi ve büro hizmetlerinde çalışan, yaklaşık yarım milyon işçi sendikalaşma hakkına sahip değildir. Ayrıca tarım alanında çalışanlar sendikalaşma hakkından yoksun bırakılmışlardır.

Sendikalaşmayı önlemek için, sözleşmeli personelin yaygınlaşmasın yasa dışı yollardan uygulanması, bazı iş kollarında sendikalaşma yasağının gündeme gelmesi (petkokimya) açıkça çalışanların sendikalaşmasını önlemek içindir. Fakat son olarak petro-kimya alanında grev yasağının konmasına, işçiler işi yavaşlatma eylemleriyle tepki göstermişlerdir.

Sendikasızlaştırmada etkili olan bir yöntem de, işten çıkarmalardır. Greve çıkan işçilerden grev komitesinde görev alanların işine, grev bitiminde son verildiği gözlenmektedir.

Nitekim 1986 yılında işten çıkarılan işçi sayısı 35.000'dir. Böylece sendikanın gücü zayıflatılmakta, işçilere korku verilmektedir. Diğer bir sendikasızlaştırma örneği ise aynı iş yerinde çalışan işçilerin bir kısmını sözleşmeli yaparak ücretleri artırmak, sendikalı olanların ücretlerini ise sabit tutmaktır. Bu yöntem sendikalı olanları sözleşmeli personel olmaya özendirmektedir. Çünkü, sendikalı işçiler ücretlerinin çok düşük olması yüzünden, ücretlerinin artması amacı ile sözleşmeli kapsamına geçmektedirler. P.T.T. ve T.E.K.'te olduğu gibi.

İLO'nun baskısı ile 2821 ve 2822 sayılı grev ve toplu sözleşme yasalarında değişiklik yapılmıştır. Fakat özü gereği hiç bir değişiklik yoktur. Bu değişiklikler bir taraftan grev yasağını kaldırırken (Temizlik işçileri) öteki taraftan grev yasağı getirmektedir (Petro-Kimya).

Belirleyici olan ise İLO'nun baskısı değil Türkiye'deki işçi sınıfının tabandan gelen baskılarıdır. Bu baskı da gün gün hissedilmektedir. Türkiye'de 8 milyon çalışana karşın 2 milyon sendikalı işçinin olması sendikasızlaştırmanın en somut örneğidir. Avrupa'ya göre ise Türkiye'deki sendikalı oranı çok düşük kalmaktadır. İşçilerin sendikasız oluşu ve dayanışmada bulunamayışı her zaman sermaye sınıfının işine gelmektedir. Çünkü sendikasız işçiyi sömürmek en kolay yoldur. Sermaye sınıfı baskısını işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırmaktadır.

Tüm bu anlardaki sendikasızlaştırmayı aşarak tüm mesleki kuruluşlarda sendikalaşmak ülkede verilmekte olan ekonomik - demokratik ve siyasi mücadele açısından zorunluluktur.

Gelecek kendi ellerimizde.

Yazı yazdım işimden oldum

Sabah vakti. On çayına yirmi dakika vardı. Beni çağırdı patron. Benimle konuşması gereken çok önemli bir konu varmış. Yazıhanede müşteri bulunduğundan mutfağa geçtik. Kendimce birşeyler tahmin ediyordum. Doğru olduğundan emindim. Yine de dinlemeliydim. Söyleyecekleri benim için önemliydi.

Bir patron olarak karşımda durdu. Hareketleriyle başladı konuşmaya. Önce kendisini övdü, sonra söylemek istediklerine geçti.

"Bak, herkesin savunduğu bir düşünce vardır. Ben senin yaptıklarını saçma buluyorum. Atölyem hakkında böyle bir hareketine izin veremem. Ben de çalışan bir insanım, ben de bir şeyler kazanmak isterim. Ama sen çok cahilsin, senin davranışların çok yanlış, çünkü bilinçsizce yapıyorsun. Eşimle de konuştum. Beraberce anlaştık, senin burada bulunmanı istemiyoruz. Hareketlerin hoşuma getmiyor. Ne yapmak istiyorsan git başka yerlerde, ister fabrikada ister istediğin büyüklükte bir atölyede. Kısacası senin burda bulunman iyi olmayacak."

Benim ters düşen hareketlerimi ise Gençlik Dünyası Gazetesinin 6. sayısında çıkan "Hakkımız olanı kavga döğüş almak mı gerek" başlığı altındaki yazı oluşturuyordu. Yazıda arkadaşlarımın nasıl çalıştığına ne sorunlarla karşılaştıklarına değinmeye çalışmıştım.

Nazar değmesin patronum yazıyı okur okumaz patronluğunu ispatladı. Vakit geçirmeden önlemini aldı. Gösterebileceğim bir sebep de, arkadaşlarımı etkileyeceğim düşünerek, zıt düşüncelere ve zıt yapılara sahip olduğumuzdan, beni istememiş işten atmıştı. Benim kendisine olağan davranmama karşı, yine de bilmem nedendir, patronla "uzlaşamadık".

Böyle insanların maddi yönden isteklerinin sonu gelmez. Hep kendilerinin iyi yönlerini anlatır, kendilerinin işçileri savunduklarını konuşurlar. Böyle bir hareket çıktığı an, davranışlar hoşa gitmez, işten çıkarırlar. Ve üstelik bana cahil diyen patron, çaresiz kalmış gibi bir insanı yüzsüzce işsiz bırakır, ne ile geçineceğini düşünmez. İşte bu düşüncesizlikten sonra bir de cahil diyebiliyor. İşsizlik, işçilik nedir bilmiyor, bilinçlilik taslıyor, kendisini birşey sanıyor, işçileri bir taş gibi savuruyor. İşçiler işsiz kaldıkları günü unuturlar. Parasızlık çekerler, yorulurlar, ezilirler. Fakat unutmadıkları, patronları, patronluk, patronizm, olacak. Herşey belleklerinde öylece kalır....

Hanım Akkaya

Nikaragua'lı gençler okuma seferberliğinde.

Nikaragua'lı gençler coşkuyla öğreniyor

Sabahları teorik ders var. Konuları çoğunun defalarca tekrarlamaları gerekiyor, çünkü katılanların çoğu doğru dürüst okuma yazma bilmiyorlar. Ve iş hesaplamaya gelince pes ediyorlar. Yakında onu da öğrenecekler.

İnsanlar burada yüzyıl geri ve cahil bırakılmışlar. Fakat bilgisizlik duvarını nasıl bir hırsla paramparça ettiklerini görmek ve birlikte yaşamak harika bir şey...

Nikaragua devrimi ilk doğduğu günden beri ABD emperyalizminin ve onun beslemesi Contraların saldırılarına maruz kaldı. Yeni ve daha iyi bir yaşam ümidini Contralar Nikaragua halkına karşı 9 yıldır sürdürdükleri savaşla törpülemeye çalıştılar. Fakat, Nikaragua halkı eski Somoza artıklarının terör ve saldırıları karşısında daha sıkı kenetlenerek karşı koymasını bildi.

Nikaragua'nın Nueva Guinea şehrinde Daniel - Esquiel mesleki eğitim işyeri projesinde çalışan ve aynı zamanda F.Almanya'da yayımlanan gençlik gazetesi ELAN'ın muhabirlerinden olan Janja Eke, Nikaragua'da gençlerin karşı karşıya bulunduğu zorluklarla ilgili izlenimlerini (Elan, Mai 5/88) şöyle anlattı:

■ **Janja, bir aydan beri Nikaragua'da eğitimci olarak çalışıyorsun. Bu çalışmanı neden anlamlı buluyorsun?**

□ İnsanların ihtiyaçları olanı, yani kendi gelişmelerinin yine kendi ellerinde olduğunu göstermek konusunda yardım etmek istiyorum. Projemiz somut olarak, çiftçilikten başka bir şey bilmeyen, taşradan gelen gençlere yönelik. Daha sonra kooperatiflerde çalışırken traktör ve başka makinaları tamir edebilmeleri için, onlara makinalara nasıl bakım yapıldığını gösteriyoruz.

■ **Mesleki eğitim somut olarak ne durumda?**

□ Sabahları teorik ders var. Konuları çoğunun defalarca tekrarlamaları gerekiyor, çünkü katılanların çoğu daha doğru dürüst okuma yazma bilmiyorlar. Ve iş hesaplamaya gelince pes ediyorlar. Yakında onu da öğrenecekler, fakat biz önce iş aletleri üretimi ve elektro - teknik mesleki dersler veriyoruz ve üretiyoruz. Meslek eğitimi gören herkes aynı zamanda üretimin de içinde.

■ **Gençler mesleki eğitimden sonra projenizde çalışmaya devam ediyorlar mı?**

□ Evet. Biz sadece çırak eğitim yeri değiliz. Ayrıca onların projeyi kendi kendilerine devam ettirmek üzere öğrenmelerini istiyoruz. Fakat büyük bir endişemiz var: Başka yerde iyi kazançlı bir iş bulduklarında, yahut da askere gitmek zorunda kaldıklarında işyerlerini terkedip gitmeleri.

■ **Devrimden 10 yıl sonra, halk hâlâ o ilk coşkuyu yaşıyor mu?**

□ Coşku büyük bir kelime. Burada hayat insanı hemen coşturmayacak kadar sert ve zor. Halkın çoğunluğu Sandinistler'in arkasında. Zaten bunun için Contralar bir seçim talebinde bulunamıyorlar. Fakat insanlar ekonomik durumlarından memnun değiller. Managua'ya şöyle bir baktığında, ekonominin ne kötü bir vaziyette olduğunu hemen görürsün. Mesela yeterli elektrik olmadığından sadece yarım gün çalışılıyor. Bakkallardaki raflar neredeyse boş. Köylüler Contralar'ın saldırılarına rağmen sürekli kırlara (köylere) gidiyorlar.

■ **Peki, insanlar bu kötü durumun sorumlusunun kim olduğunu biliyorlar mı?**

□ ABD'ye karşı belli bir öfke var. İnsanlar Contralar'ın sürdürdüğü saldırıların sorumlusunun ABD olduğunu biliyorlar ve bu savaşın ekonominin berbat duruma gelmesinin başlıca suçlusu olduğunu görüyorlar.

■ **Sürekli Contra saldırısı ve korkusu altında bulunan halk nasıl yaşıyor?**

□ Kısa bir süre önce bizden 14 yaşında bir kız, 20 yaşında bir genç ve üç Sandinist Contralar tarafından ilk önce öldürülüp, daha sonra parçalanmış. Bizim gençler olup bitenlerin hepsinden haberdarlar. Psikolojik olarak bu durumu nasıl karşıladıklarını kestirmek zor. Hemen herkesin kardeşini, çocuğunu, yahut da aileden herhangi birini kaybetme korkusu her zaman var. İnsanlar bunu böyle kabul etmek zorundalar. Bu korkunun halkın bilincinden silinmesi ancak belli bir nesilden sonra belki mümkün.

■ **Nikaragualılar şimdi sürekli bir barışın olacağına inanıyorlar mı?**

□ Evet. Bu ümide ihtiyaçları var. Nikaragua'nın barışa ihtiyacı var ve Latin Amerika'daki barış görüşmeleri bu ümidi güçlendiriyor. Yedi yıllık Contra saldırılarından sonra böyle bir sonuca gelinmesi inanılmaz derecede önemli. Yaşanılan bu zorlu dönemin ne zaman sona ereceğini kestirememek daha da kötü.

■ **Biz Nikaragua'yı nasıl destekleyebiliriz?**

□ Nikaragua'daki genel durum, bizde sürekli açık tartışma noktası olmalı. Çeşitli biçimlerde Nikaragua'ya yardım edebiliriz: Mesela, somut olarak bizim yaptığımız proje gibi, mali yardım gibi, yahut da bizim hükümetin (F. Almanya'nın) Nikaragua'nın ekonomik kalkınması için verdiği yardım sözünü nihayet yerine getirmeye zorlamak gibi olabilir...

■ **Nikaragua'da bulunduğun süre boyunca seni en çok etkileyen şey nedir?**

□ Gençlerin nasıl öğrendiklerini görmek. Bir defasında birileri bize bir yerküre göndermişlerdi. Gençler hayatlarında şimdiye kadar yerküre hakkında bir eğitim görmemişlerdi. Bir çok ülkeyi tanımıyorlardı ve gökyüzünün kaç kat ozon tabakasıyla örtülü olduğuna hayret ettiler. Dünyanın yuvarlak olduğunu dahi tam bilemediler. İnsanlar burada yüz yıl geri ve cahil bırakılmışlar. Fakat ilgisizlik duvarını nasıl bir hırsla param parça ettiklerini görmek ve birlikte yaşamak harika bir şey...

Güney Afrika:
Çocuklara işkence

Irkçı rejim tarafından öldürülen 312 çocuktan birisinin cenaze töreni.

Geçtiğimiz Şubat ayında 16 gençlik ve kitle örgütünün biraraya gelerek oluşturdukları eylem birliğinin ardından G.Afrika'nın en büyük gençlik örgütlerinden biri olan Güney Afrika Gençlik Kongresi (SAYCO)'nun başkanı Pieter Mokaba tutuklandı. Pietersburg polis karakolunda sopa ve copla ağır biçimde dövülen ve uzun süre aç susuz bırakılan Pieter Mokaba'nın derhal serbest bırakılması ve mahkemeye çıkarılması için bütün imkanları zorlayan yakınlarının çabalarını Pietersburg polis ve güvenlik görevlilerince yanıtsız bırakılıyor. Mokaba avukatı ile dahi görüştürülmüyor.

Pieter Mokaba'nın avukatının bütün girişimlerine rağmen Proteria'nın Yüksek Mahkemesi Mokaba'nın Pietersburg polis karakolunda işkence gördüğü ve halen kötü koşullarda bulunduğu konusunda araştırma yaptırmayı reddetti.

Bu arada, Tutuklu Aileleriyle Dayanışma Komitesi Witwatervand Üniversitesinde bir gösteri düzenleyerek 12-17 yaşları arasında tutuklu çocukların elektrik şokuna tabi tutularak işkence yapılmasını protesto etti. Sadece 1984 - 1986 yılları arasında ırkçı Apartheid rejimi 312 çocuğu öldürdüğünü, 1000'in üzerinde çocuğun ise muhtelif yerlerinde yaralandığını ve 11 bin çocuğun mahkemeye bile çıkarılmaksızın hapishanelere atıldığını belirten komite, bütün politik tutukluların serbest bırakılması çağrısında bulundu.

"15-16 Haziran"dan bu yana 18 yıl geçti

Bir dönüm noktası

Toplumun işçi hareketi hakkında bütünsel bilgisi 15-16 Haziran'dan önce başkadır ve bu bilginin geliştirdiği hareketler nitelik olarak başka yerdedir. 15-16 Haziran'dan sonraki bilgi başka ve bu bilginin ürettiği siyasi hareketler bambaşka niteliktedir.

15-16 Haziran yürüyüşüne yalnızca DİSK üyesi işçiler değil, Türk-İş'li işçilerde yoğun biçimde katıldılar. Direniş kanlı olaylarla karşılaştı. Üç işçi vurularak öldürüldü. Yüzlerce işçi yaralandı. Binlercesi tutuklandı.

Zeynel Topçan

15-16 Haziran 1970 direnişini 274-275 sayılı Sendikalar ve Grev ve Toplu Sözleşme yasalarında değişiklik yapılarak, işçilerin sendikalaşma özgürlüğünün yok edilmesi, DİSK'in tasfiye edilmesi ve işçilerin grev ve toplu sözleşme haklarının kısıtlanması girişimi üzerine işçi sınıfı haklarını korumak üzere gerçekleştirdi.

Yasa değişiklikleri 12-13 Haziran günü Meclis'te kabul edilerek Senato Komisyonu'na sevkedildi. 15 haziran günü Meclis'ten geçen kanun değişikliklerini protesto etmek üzere 113 işyerinden 70 bin işçi direnişe geçti. İstanbul'da fabrikaları terkeden işçiler esas olarak üç koldan yürüyüşe başladılar. Kadıköy bölgesinde, Ankara yoluna çıkan, işçiler Kartal'a doğru yürüdüler. Eyüp bölgesinde Topkapı'ya doğru, Bakırköy'de ise Londra Asfaltı üzerinden yürüyüşler yapıldı. Şehir merkezine yakın fabrikaların işçileri ise özellikle Taksim-Gümüşsuyu ve Şişli yönüne yürüdüler.

İstanbul dışında ise, Tuzla ve Çayırova'daki fabrikaların işçileri Gebze'ye doğru yürürken, İzmit bölgesindeki işçiler, biri doğuda Köseköy, diğeri ise batıda Yarımca üzerinden iki koldan Ankara Asfaltına çıkarak şehre yürüdüler.

Yürüyüşe yalnızca DİSK üyesi işçiler değil onların yanı sıra Türk-İş'li işçiler de yoğun biçimde katıldılar. İstanbul'un çeşitli bölgeleri ile Gebze ve Kocaeli çevresindeki bu ilk gün yürüyüşlerinde polisle ufak çatışmaların dışında olay olmadı. 16 Haziran günü ise 150 bin işçinin katıldığı direniş kanlı olaylarla karşılaşacaktı. O gün, İstanbul'daki yürüyüş kolları üçe ayrılmıştı. Topkapı sur dışında toplanan işçiler, Şehremini'den Fındıkzade'ye, oradan da çeşitli kollar halinde Fatih, Beyazıt-Cağaloğlu yönünde harekete geçtiler. Cağaloğlu'nda önleri zırhlı birlikllerce kesildi. İşçiler barikatları geçip, Vilayet önünden Eminönü'ne indiler. İstanbul ve Beyoğlu yakasındaki işçilerin birleşmesini önlemek için köprüler açıldı. İşçiler motor ve sandallarla Beyoğlu tarafına geçtiler. Bir grubu da dönerek Saraçhane-Fatih üzerinden Topkapı'ya yürüdüler. Fındıkzade'den Unkapanı köprüsüne gelen grup da köprünün açılması üzerine bu kolla birlikte geri döndü.

İstinye'deki Kavel fabrikası ve Levent'teki diğer fabrikaların işçilerinin başlattığı ikinci yürüyüş kolu Zincirlikuyu yönüne ilerledi.

Kadıköy yakasında Ankara Asfaltı üzerindeki işyerlerinden boşalan işçilerin bir kısmı Üsküdar'a doğru yürüdüler, polisin silah kullanmasına rağmen iskeleye indiler, vapurlar çalışmadığı için Paşabahçe-Beykoz yönüne döndüler. Diğer bir kol ise Kartal'a doğru ilerledi. Bu sırada Çayırova'daki işçiler de Kartal'a doğru yola çıkmışlardı. Birleşerek yürüyen bu uzun yürüyüş kolu Kartal üzerinden Maltepe, Bostancı, Suadiye'ye indi, yoluna devam etti. Öğleden sonra işçiler Kadıköy İskelesi civarında toplandığı sırada bölgede şiddetli çatışmalar oldu. İstanbul'daki çatışmalarda üç işçi -Yaşar Yıldırım, Mustafa Bayram ve Mehmet Gıdak- vurularak öldürüldü. Yüzlerce işçi yaralandı. Binlercesi tutuklandı.

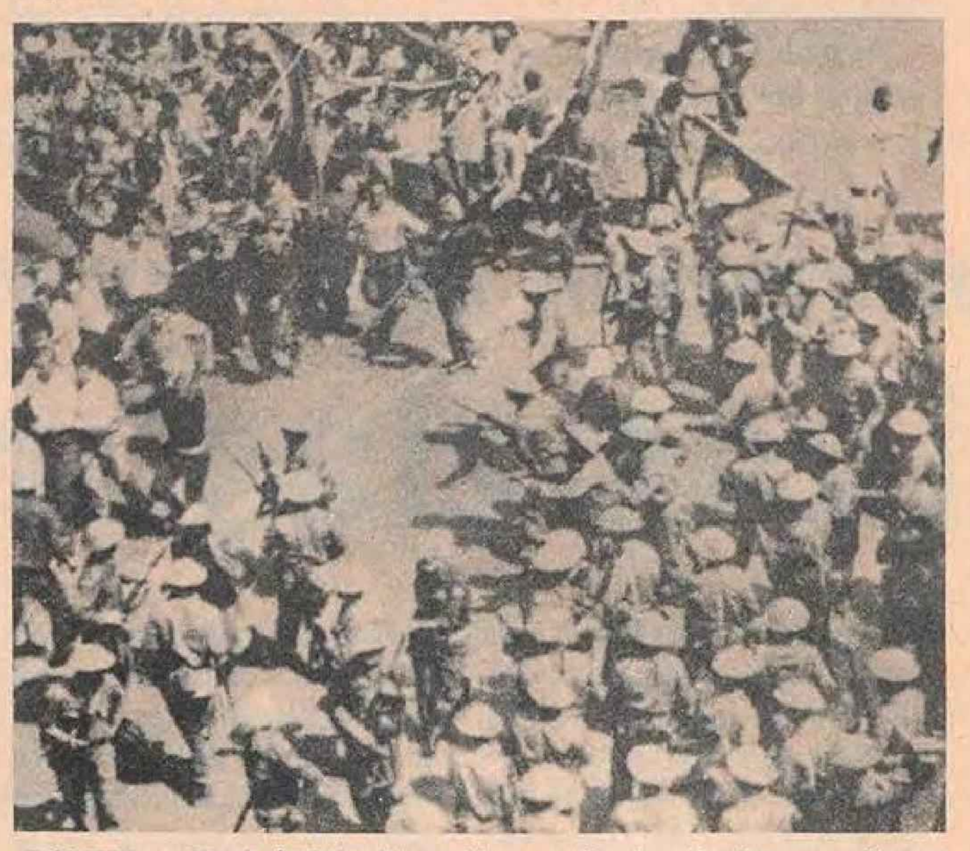
16 Haziran günü İstanbul ve Kocaeli'de sıkıyönetim ilan edilerek pek çok sendikacı ve işçi tukuklandı. Yine de DİSK'e üye işçilerin çalıştığı Türk Demir Döküm, Rabak, Derby, Sungurlar vb. fabrikalarında direniş 17 Haziran günü de sürdürüldü. Direnişin hemen ardından, işçi çıkartmalar başladı, beş bine yakın işçi işten atıldı, kara listeye alındı.

Sendikalaşma özgürlüğünü yok eden kanun tasarısı 29 Temmuz 1970 günü kesinleşti ve 12 Mart döneminden sonra, ancak 1973 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. 15-16 Haziran'a, "kendiliğinden" denmiştir; "siyasi önderlikten yoksun bsulunduğunun" altı çizilmiştir; işçi sınıfının "gelip geçici" öfkesi olarak nitelenmiştir; "solcuların kışkırtması" olarak da sunulmuştur; bunlar, bakana ve bakılan tarafa göre değişen yaklaşımların sonuçları olarak farklıdırlar; ama olayın bir kendi bütünlüğü mevcuttur.

Toplumun işçi hareketi hakkındaki bütünsel bilgisi 15/16 Haziran'dan önce başkadır ve bu bilginin geliştirdiği hareketler nitelik olarak başka yerdedir, 15/16 Haziran'dan sonraki bilgi başka ve bu bilginin ürettiği siyasi hareketler bambaşka niteliktedir.

15/16 Haziran'dan sonra burjuvazi kaç fabrikanın temelini attı, kaç kurdela kesti, bilemiyoruz. O günden bu yana kaç grev saati yaşandı, kaç işçi bu grevlerde pişti, 1 Mayıs'lara kaç işçi katıldı, bunu da bilmiyoruz. Kaç işçinin, kendi sınıfının siyasi mücadelesine katıldığı da bilmediklerimiz arasındadır.

Bu kadar çok bilmediğimiz arasında bir bildiğimiz vardır, o da "bildiğini okumak"tır.

DİSK'li ve Türk-İş'li işçiler polis ve asker barikatlarına rağmen sınıf güçlerini gösterdiler.

Zerdüşt böyle buyurdu

Rafet Güneş

En azından yirmi yıllık tarihi, varlık nedeni ülkesinin ve insanlarının maşa olarak kullanılmasına karşı çıkmak olan "gençliği" maşa olarak kullanılmakla suçlamak için popüler bir deyişle "belli odakların güdümünde" olmak ithamını tersine çevirmek gerekiyor. Halk arasında çok büyük pot kıranlar için: "dilin kemiği yok" denilip geçilir. Ama vak'a "büyüklerimizin" cevherlerinden kaynaklanıyorsa herhalde geçmemek gerekir.

"Öğrencilere 27 Mayıs öncesi ölen bazı öğrenciler için anma törenleri düzenlettiler. O tarihte bu gösteriyi yapan çocuklar yeni ilkokula gitmişlerdi. Olayları bilmiyorlar bile. O halde onları kim tahrik ediyor? Üniversite öğrencilerini maşa olarak kullanıyorlar."[1]

Şimdi bunu mahallenizin ihtiyar berberi söylese bir daha ona gitmeyerek "traştan" kurtulabilirsiniz. Fakat tarihi olayların ve kişilerin anma günlerini, törenleri ideolojik propagandasının temeli yapmış olan bir devletin; söze girdiğinde Fatihleri, Yavuzları, Sakarya Meydan Muharebelerini yorumlayarak çözümleyen en üst görevlisinden duyarsanız sanırım benim gibi üç ihtimalli düşünürsünüz:

1- Tutarlılık denilen anlamsız(!) bir kavramın nedense hala varolduğunu,

2- "Ben yaptım oldu"dan kuvvet alarak "ben dersem olur"u,

3- Sakal bırakmayı, saçları uzatmayı.

Şimdi insana sormazlar mı, o tarihte ilkokula giden çocuklar olayları bilmeyecek yaşta idiyseler, 1980'in 27 Mayıs'ının resmi tatil ve anma günü daha doğrusu bayram olarak kutlandığını da bilmeyecek yaştalar mı? Adı geçen öğrenci liderinin adı şehir hatları gemilerinden birine verilmişse, büstü üniversite bahçesinde hala duruyorsa, "yaşları tutmayan öğrenciler" görme özürlü insanlar mı, ya da belirli şeyleri mi görmek zorundalar?

Sonuç olarak bütünüyle değerlendirildiğinde, Rize konuşmasını, süregelen anti - demokratikve faşist uygulamalara (işkence, kitap yasaklama ve imha etme, sansür, sendikal yasaklamalar ve kısıtlamalar v.d.) yakılmış bir "yeşil ışık" olarak yorumlamak kaçınılmaz oluyor. Öyleyse 12 Eylül sürüyor...

1- Cum.Bşk. Kenan Evren'in Rize Konuşması, Tercüman, 2 Mayıs 88

Biraz da gülelim

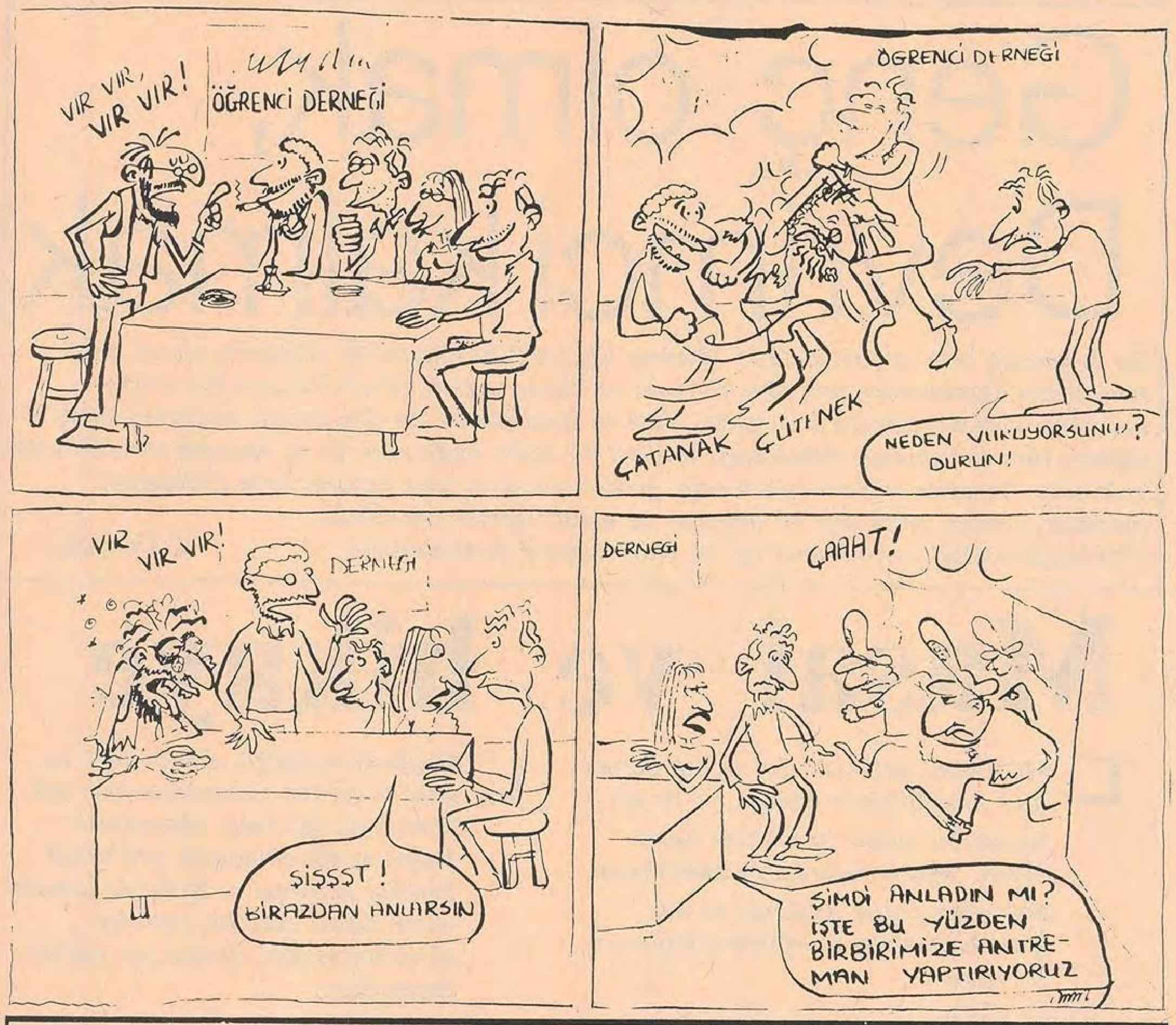
Tülüncan Aras

Bugün artık mizah Türkiye halkının toplumsal dilini oluşturan vazgeçilmez öğelerden biri olmak konumundadır. Özellikle baskılı dönemlerde ön plana çıkan mizah, toplumun kendi sorunsalları doğrultusunda (sınıf çelişkisi kültürel ve sosyal yabancılaşma) grafiğini yükseltir ve toplumsal dışa vurum aracı olur. Bu anlamda gülmecenin çelişkide gizli olduğunu söylemek yanlış olmaz. Biraz daha genelleyecek olursak mizah: halkın ortak sağduyusunun, yönetilenlerin -ki gerçek halk budur- iradesi yönünde birlik olmasını sağlayan bir çelişkiler sanatıdır.

Peki Karagöz'den bu yana toplumsal yapımızla koşut olarak değişen ve gelişen gülmecemizde karikatürün yeri ne oldu? Bugün Güney Amerika ülkeleriyle birlikte dünyanın en çok çizgiyle uğraşan ve gülmece üreten ülkelerinden birisiyiz. Bu gerçek göz önünde tutulduğunda karikatürün az gelişmiş ve gelişmekte olan ve aynı zamanda emperyalist ve faşist baskıların yoğun olduğu ülkelerde halkın çizgiye yöneldiği tespitinde bulunabilinir. Ve böylelikle okumayan bir ulus olmamıza rağmen bir mizah dergisinin -GIRGIR- beşyüzbin gibi büyük bir tiraja sahip olması açıklanabilir. Daha açık bir deyişle karikatür baskının olduğu yerlerde halk arasında ve özellikle de genç kesimde filizlenip gelişiyor. Ancak bu arada toplumsal yabancılaşmayı da unutmamak gerekir. 80 sonrası dönemde faşizm artık sadece salt bilinen anlamda baskı metodlarını değil bunun yanında bir de daha ince hesaplanmış yabancılaştırma ve yozlaştırma politikalarını uyguluyor. Şöyle ki, artık karakitürde bir malzeme değişikliği, 80 sonrasının bunalımı gözleniyor. Bu değişiklik çizer olarak değil ama çizilen karikatürün içeriğinde varolan bir nitel değişim olarak özetlenebilir. Daha önceleri daha çok politik, iktidar - muhafelet, ezen-ezilen ikilemlerini irdeleyen, belirgin toplumsal olayları kendisine konu edinen karikatür, 80 sonrasında yeni tadlar yaratmaya başladı. Bu sıradan insanın portresiydi. Onun alışkanlıkları, birey özellikleri (korkaklığı aptallığı, ukalalığı, yalnızlığı vb.) genel anlamda toplumsal çarpıklıkların bireye indirgenmiş şekli izlendi. Gündelik yaşamın eleştirisine yönelindi. Ancak bunu bir olumsuzluk olarak nitelendirmemek gerekir. Bu çeşnileniş yeniden politik eleştiriye dönüldüğünde, güncelliğin eleştirisindeki incelişini kullanarak, çok şeyler öğrenmiş olarak yapılacaktır. Burada belirleyici olan baskı dönemlerinin alışılmış dönemsel ya da doğal kabul edilmeyip -ki baskıcı güçler bunu kanıksatmaya çalışırlar- sürekli bunun aşılmasına çalışılmakta. Nitekim yaşanılan süreçte de mizah yazılı - çizili ürünleriyle baskıyı ortadan kaldıramasa da yeni yollar deneyerek, yalanları ortaya dökerek yenik düşülmediğini, mücadelenin hep sürdüğünü açığa çıkarıyor. Bu da azımsanacak bir şey değil.

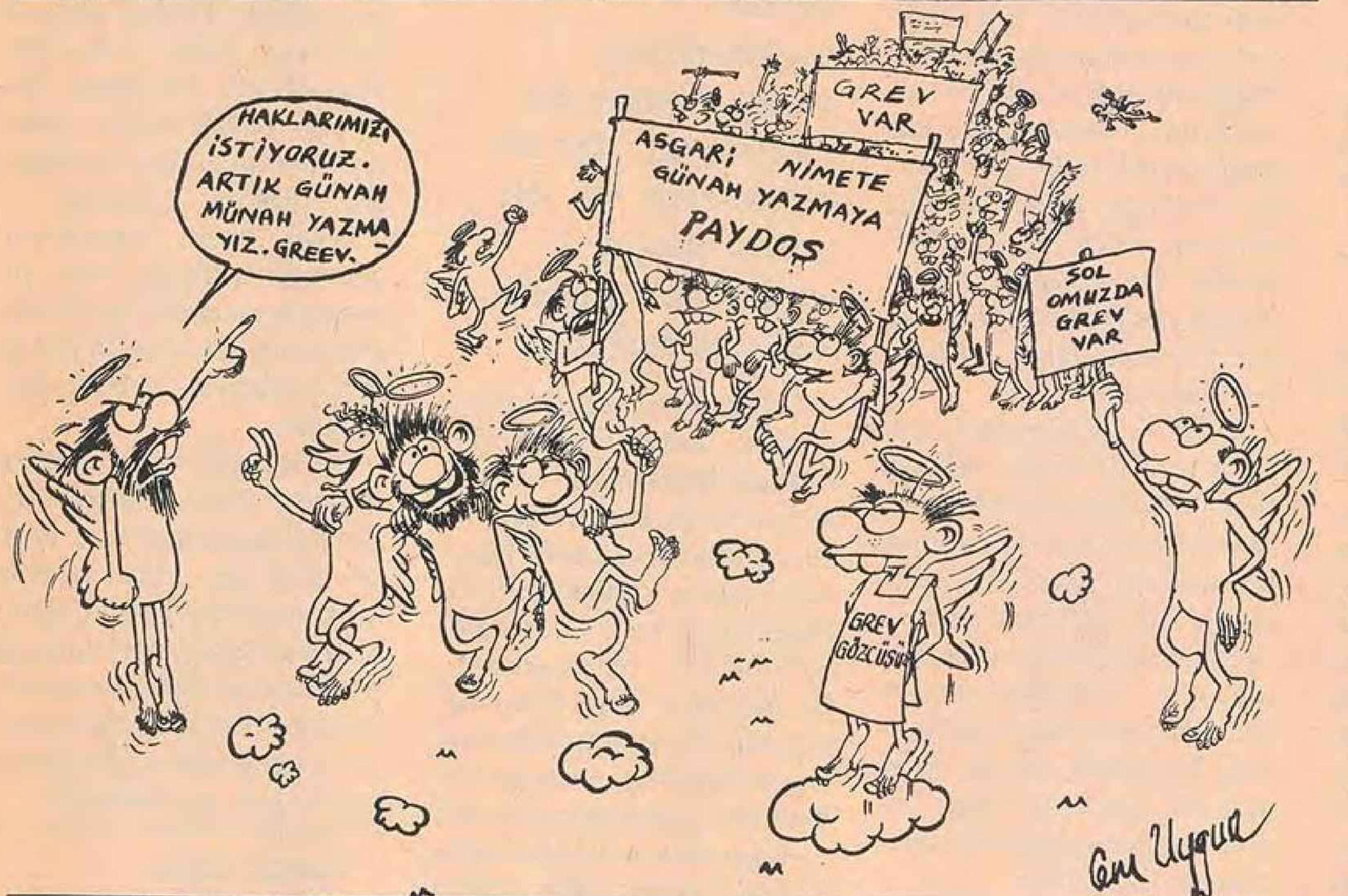
Türkiye genelinde sanatçı denildiğinde ilk akla gelen tip saçı sakalı ağarmış, ellisini geçeli bir hayli olmuş ağır, oturaklı insanlar oluyor. Tabii bu tanım ucuz piyasa ya da TV şişirmesi sanatçımsıları içermiyor. Genç şair diyorlar bir bakıyorsunuz kırkını çoktan geçmiş. Yani Türkiye'de sanat yaşlıların tekelinde dense yeri. Buna karşılık mizah, özellikle de karikatüre gelince varolan kadroların neredeyse tümüyle gençlerden oluştuğu gözleniyor. Bu anlamda gençliğin baş kaldırısını; "Hayır"'ını çizgi aracılığı ile dışa vurabildiği söylenebilir. Yani genç insan yapısında varolan dinamikleri, iç çelişkileri, toplumsal karşıtlıkları, çarpıklıklar bağlamlarında alaya alarak, hicvederek açığa çıkarmaktadır. Bu anlamda gençliğin karikatür aracılığıyla toplumsal bilinçlenmede aldığı rol göz ardı edilemez. Genç çizerlere, mizah öykücülerine tanınacak her olanak, yayın organlarında ayrılacak her boş kare, her sütun önem taşımaktadır.

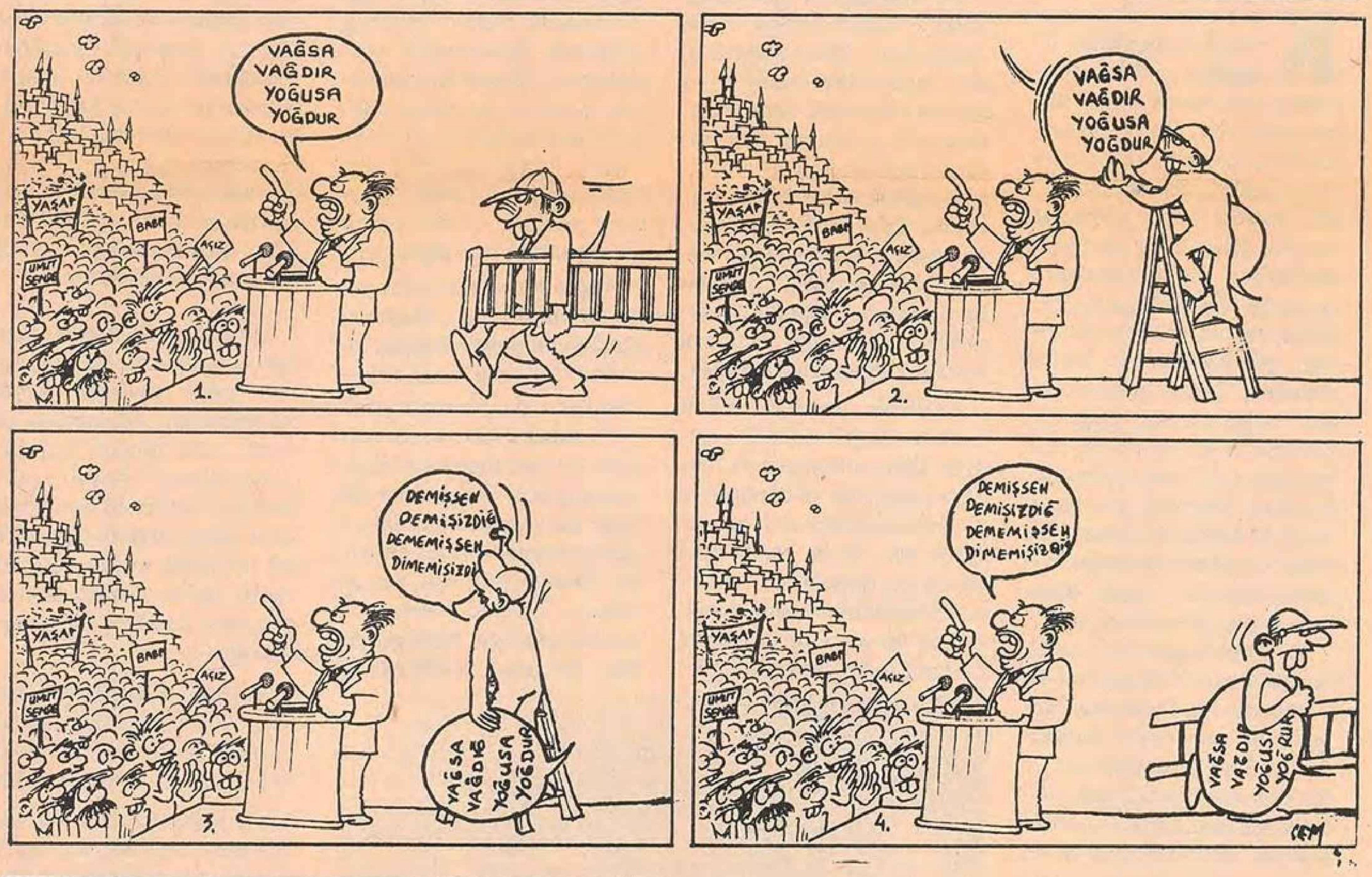
İşte gülmecenin bu belirleyici yönü; yani toplumsal gelişime, bilinçlenmeye katkısı göz önüne alındığında bir mizah sayfasının gerekirliği kaçınılmaz oldu. Bütünüyle genç çizerlere ayırdığımız bu sayfanın ancak sizlerin göndereceği yazı ve çizgilerle zenginleşebileceği gerçeğini kavramışlıkla ürünlerinizi bekliyoruz.

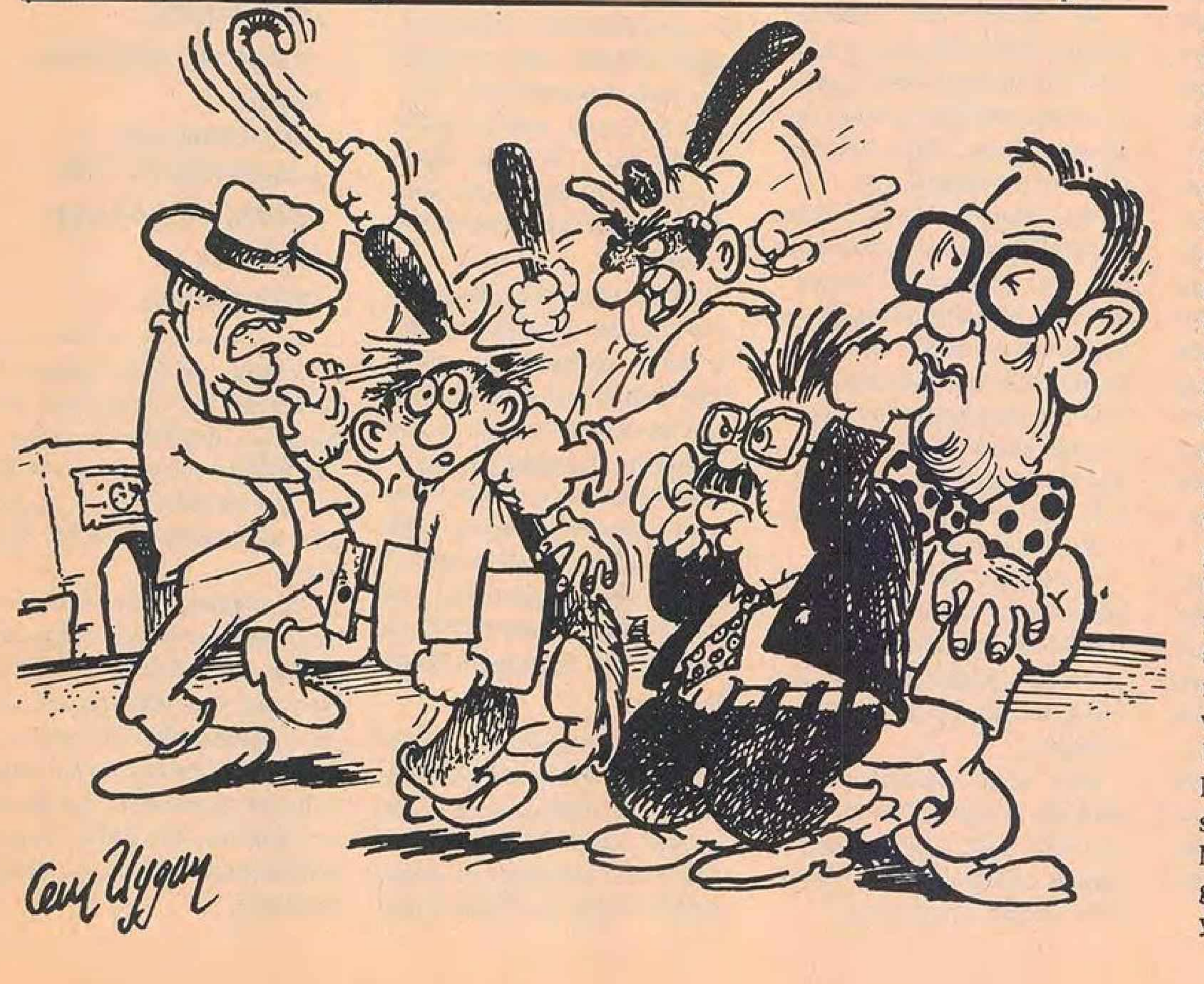

En Devrimci..	*Mekan Köprüaltı...*	*Bir Ö.D. Vakası*	
Dizi dizi inciyim *Devrimcilikte birinciyim* *Opportunist gördümmü* *Tepesine biniciyim.*	*Alkolperver teali cemiyeti* *Kuruluş kongresi* *Köprüaltında yapılmıştır.* *Tanıdık ve sevdiklere* *duyurulur.*	*Emniyet müdürlüğünün* *önünde* *Elimde kaldı yazık* *Çiçeklerimle mendil* *Bir de Öğrenci Derneğinin* *kurulus dosvası.*	*Yandaki üç şiirin şaiı* *Opportunistlerin şahı,* *Köprüaltının tuvalet* *yazıcısı* *Ve dernekler masasının* *gedikli müşterisidir.* *Duyurulur.*

Alo Gençlik Dünyası

Bütün dünyanın rektörleri birleşiniz!

Ahmet Mandal

İhsan Doğramacı, gülüm, geçen gün gazetelerden okuduk inciler döktürmüşsün yine. Diyorsun ki "Üniversite rektörleri seçimle gelirse, sorumlu olacakları bir makam olmaz. Oysa tarafımızdan atanırsa sorumlu olacakları bir merci olur." Şimdi sana ne demeli. Kendimiz söyleyip kendimiz dinliyoruz ama bir kez daha söylüyoruz. Gülüm, seçimle gelen rektörler kendilerini seçenlere karşı sorumlu olmayacaklar mıdır? Rektörleri seçenleri mümeyyiz (fiil ehliyetine sahip kişi) değil midir. Değilse nedir, keriz midir? Hadi bunları geçtik, bakalım bu diyeceğimizi anlayabilecek misin. İyi dinle bak söylüyorum, kaldır antenlerini: Özal var ya Özal, baban gülüm baban. İktidara seçimle geldi (!) Hem de Amerikan tekellerinin seçimiyle. Seçilmiş insandır o. Mehdidir mehdi. Hint horozu gelirse seçimle gelecektir. Beyaz aygır gelirse de seçimle gelecektir. Onlarınki can da üniversite rektörleri amcam mı? Sam Amcaya selamlar. Sana kalsa üniversite rektörleri "şanlı Türk ordusunun" şerefli evlatları arasından seçilecektir. O zaman bütün rektörler Genel Kurmaya, öğrenciler piyade alaylarına bağlanacaktır. Keyifler keka, öğrenci eylemlerine son, saçlar üç numara traş sen de hababam Metaksan Şirketinle uğraş.

Gülüm bir dizi şeyden bahsettik. Anladın mı bilmiyorum ama anlamadıysan da ihtiyarlığına veriyorum. Anlattıklarımızı toparlarsak: Türkiye'nin turistik açıdan gelişmesi için Zambiya yapısı sürat motorlarına büyük önem verilmelidir. Kavun ihtiyacımız büyük Muson ormanlarının balta girmemiş ağaçlarından sağlanmalıdır. (Bkz. Ronald Reagan "Tropikal sürat motorları ve Zambiya kavununun toplumsal işlevi).

Gülüm ensendeyim bilmiş ol.

Genç olmak, Devrimci kalmak

Bu sayımızda orta sayfamızı 15-16 Haziran işçi sınıfı hareketini de gözönüne alarak sınıf mücadelesi kapsamında gençliğin konumu ve yerine ayırdık. 15-16 Haziran işçi sınıfı mücadelesinde bir dönüm noktasıdır. Nitel ve nicel olarak kendini ortaya koyduğu, kendi dışında tüm tartışmaları noktaladığı tarihsel bir kesiti ifade eder. Genç insanlar kendilerinden yola çıkıp birşeyler için mücadele edip, gelecekten yana tavır koyuyorlarsa ayaklarını bastıkları zemini, sınıfı çok iyi tanımak ve safını seçmek zorundadır. Orta sayfamızdaki yazılarımızı ilgi ile okuyacağınız umudundayız. G.Dünyası

Barış bizim ülkemizdir.

Masal ve hikaye

*Marksizmi **anlamak** için ne tek başına sınıf pratiği içinde olmak, ne de tek başına bu kültür birikimine sahip olmak yetiyor. Marksizm kültürünün, **doğrudan** pratik eşliğinde ve her koşulda **yeniden üretilerek** edinilmesi gerekiyor.*

*Bugünkü gençliğin demokratik ve giderek politik mücadelesi için asıl handikap, işçi sınıfı ekseninden bağımsız bir dinamizm gibi kendi kendini üretmesi ve sonunda kendini eksen kabul eden bir bönlüğe sürüklenmesidir. Çaresi **işçi sınıfını tanımaktır.***

Mehdi Baran

- Siz kimsiniz?

- Biz mi, biz proleter devrimcileriyiz.

- Ya bizler kimleriz?

- Ha!.. sizler mi; sizler revizyonist, oportünist, legalistlersiniz.

- Hımmm!

....

Kavramlar çirkinleşmekle kalmıyorlar, ilkelliğin, neredeyse fizyolojik kusurların örtüsü haline geliyorlar. Ömründe gerçek bir oportünist, revizyonist ya da legalist görmemiş insanlar, herkesi böyle görmekle kendini dehşetli bir sınıf mücadelesinin içinde bulacağını sanıyorlar. Entellektüel hiç bir açılım yakalayamamış bir zavallı için Türkiye'nin bütün aydınları "küçük burjuva kaçak" olup çıkıyor. Öyle bir konumdan çıkıyor ki bu sesler, işkenceye karşı direnmiş, davasına inanmış, gerçekten cesur ve **devrimci** olsalar bile bütün bu sıfatlarını **siyaha** boyamış oluyorlar, çünkü **cehaletin** sesini yükseltiyorlar.

12 Eylül kuşağı mı, yoksa bugünkü gençlik kuşağı mı diyelim, işte bu kuşak nasıl gelecek bu problemin üstesinden? Bilimi savunarak mı?... Bu kafi değil işte. Çünkü cehalet bilimsel konumla revizyonizm, opotünizm ya da legalizm arasındaki derin uçurumu göremediği için hepsini bir kefeye dolduruyor. Biraz dikkatlé bakınız, kelime dağarcığı ne kadar fakir. Henüz temel nosyonların pek çoğu oluşmamış bile. Bu durum bir bakıma iyi. Düşüncesini yazıya döktüğünde "kel" görünüyor. O halde tecrit olması da kolay olacak! Hayır, bu durum her bakımdan kötü. Çünkü bir yandan, bizatihi böyle düşünen gençlerin kendilerinde var olan olumlu değerler güme gidiyor, bir yandan da, yeterli birikimden yoksun gençlik yığınları içinde olumsuz ve geniş bir vasat yaratıyor.

Marksizmi **anlamak** için ne tek başına sınıf pratiği içinde olmak, ne de tek başına bu kültür birikimine sahip olmak yetiyor. Marksizm kültürünün, **doğrudan** pratik eşliğinde ve her koşulda **yeniden üretilerek** edinilmesi gerekiyor. Varsayalım Marks'ın, Lenin'in bir özlü paragrafını "evire-çevire" okuyor, hazmediyor ve diyelim belli bir olayda tutumunuzun çıkış noktası yapıyorsunuz. Aynı özlü paragrafın yarın karşınıza, revizyonistliğinizi kanıtlaması amacıyla çıkarılmayacağının hiç **bir garantisi** yok. Türkiye'de böyle oluyor; alabildiğine somut ve zengin içeriği olan kavramlarla skolastik tartışma yürütme yeteneğimiz, bilimsel olma kabiliyetimizin önüne geçiyor. Ve bugün, damarlarına kan henüz yürümeye başlamış olan gençlik hareketimiz, bu atmosfer içinden olumlu bir gelecek çıkarmaya çalışıyor. İşi bir hayli zor.

Ne yapılabilir? Söylemesi kolay ve kolayı bizden. Ne iş yapıyorsun. Marangoz, ressam veya fizikçi misin? İşini ciddiye alıyorsan, önce onun, kapsamlı ve sürekli bilgilenmesi içinde olacaksın; ve elbette öncelikle **işinin içinde** olacaksın; Tabii **profesyonel** isen. Diyorsan ki ben "bilimsel sosyalizmi öğreneceğim", işin daha da zordur. Çünkü öğrenmekten laf ebeliği yapmaya zamanın olmayacak demektir.

Bugünün gençliği, bilimi ciddiye alarak kendini donatabilir. Öyle anlaşılıyor ki kendine saygısı var ve öğrenmeye bu nedenle önem veriyor. Bir eksiği var. O da, temel nosyonlarını, toplumun temel sınıf dinamiklerinin **görece** bastırıldığı bir ortamda kazanıyor olmasıdır. Bir sınıfı canlı ilişkiler bağlamında tanımaksızın onun bilimini ve taşıdığı potansiyelin gücünü hakkıyla tanımak kolay olmaz... Eğer işçi sınıfı, varsayımlarımızın içinde öndeyse, bu sınıfı tanımak gerekiyor.

Burjuva ideolojisi Türkiye'de, küçümsenmeyecek bir yıkım yarattı. Biraz geçmişten alalım. Bu ideolojiye göre Türkiye'de "sınıflar olmadığı" için işçi sınıfı da yoktu, dolayısıyla işçi sınıfına dayalı siyasal - sosyal projeler birer ütopya olarak kalmaya mahkûmdu. Bu ideolojiyi biraz **sola bükenler**, "işçi sınıfı yoksa biz varız" dediler. Temel sınıfların oluşmadığının varsayıldığı yerde tarihsel devinim **misyonerlerden** sorulurdu. 68 böyle geçti, ama gelip 15/16 Haziran'a takılıp kaldı.

Sonra tabii işçi sınıfının önemli bir kesimi sendikal hareket planında aktifleşip devrimcileşti; küçümsenmeyecek bir kesimi de politikleşti. Türkiye'de gücünü artan biçimde hissettiren bir işçi hareketi vardı artık. İşçi hareketinin politikleşmesi diğer emekçi katmanları olumlu etkiledi; toplumun dinamizmini yaygınlaştırdı. Kapitalizm demokrasi içinde ve yığınların politikleşmesi nedeniyle sıkışmaya başladı. Faşizmin gündeme gelişi ile birlikte bu süreç yavaşlayıp geriledi. Çünkü yeterli bir olgunluğa ulaşamamıştı.

Bugün bu süreçte sekiz yıllık bir **boşluk** var. Bugünkü gençliğe bu **politik toplum** nitelemesi yabancı duruyordur. "Proleter Devrimci Gençlik" (!) bundan dolayı kendi subjektif gücünü toplumun tek dinamizmiymiş gibi görüyor olabilir. Burjuva ideolojisi bu kez aksi istikamette tezler geliştirdi. Türkiye gelişmişti, çağ atlamıştı, gelişkin batının bir parçası olmuştu, bilimsel teknik devrimin hükümranlığı başlamıştı, işçi sınıfı devrimci niteliğini kaybetmiş, düzenle bütünleşmişti. Bunu **sola büktüğünüzde** işçi sınıfının ve halk yığınlarının "devrimci öncülere" olan ihtiyacını elde ediyorsunuz, sağa büktüğünüzde "sivil toplum" tüneline giriyorsunuz. Muhalefet ne olursa olsun, ister "proleter devrimci" (!) ister "küçük burjuva ihtilalci"(!) isterse "revizyonist beklemeci"(!) olsun, her daim oluyor ama gerçek eksenine oturmadığı için de düzenin varsayımlarına hiç dokunmuyor ve dokunmadığı sürece de "romantik" kalıyor. Toplumsal servetin "yeniden paylaşımını" talep etmeyen bir hareket ne denli "devrimci ideolojiye" sahip olursa olsun radikal olamıyor.

İşçi sınıfının önemli bir kesimi sendikal hareket planında aktifleşip devricileşti.

Nedir ki acaba Türkiye'de **muhalefetin** üstünde olması ve her muhalif hareketin **ölçü** alması gereken eksen? Bu, şimdiki bilinci ve politik durumu ne olursa olsun, 15/16 Haziran birikimine de sahip bulunan işçi sınıfıdır. Başka bir ifadeyle, işçi sınıfının, aynı zamanda 15/16 Haziran demek olan karakterine tekabül eden çizgidir. Bugünkü gençliğin demokratik ve giderek politik mücadelesi için asıl handikap, bu temel eksenden bağımsız bir dinamizm gibi kendi kendini üretmesi ve sonunda kendini eksen kabul eden bir bönlüğe sürüklenmesidir. Çaresi **işçi sınıfını tanımaktır.**

İşçi sınıfı salt **deneysel** açıdan anlaşılamaz. Karısını döven, yalan söyleyen, köylü kurnazı olan, sağ partilere oy veren, sofu dindar, korkak, "köşe dönme" hayali kuran işçiler de işçidirler. Salt böyle soyut ahlaki değerler açısından tek tek işçiler hiçbir şey ifade etmez. İşçi sınıfı böyle tanınamaz; sınıf karakteri bu yoldan anlaşılamaz.

Ya nasıl anlaşılabilir? İşte en zor olan, özellikle gençlik hareketi açısından en zor olan nokta budur. Bugün kendini bizim değerlerimizin tam tersi istikamette ifade eden işçi sınıfının, yarın başka koşullarda kendini bambaşka şekiller altında ve bizim değerlerimizin gerçek sahibi olarak ifade edebileceğini bilmek, bunun **sırrını** bulup keşfetmektir esas sorun. Bu da gençliğin, bir yandan kendi somut sorunsal çerçevesi içinde kendini **gençlik** olarak kavraması ve bunun programatik hedeflerini ısrarla gütmesi, bir yandan da, bu mücadelesinin sınıfsal / toplumsal bir genel mücadele tarafından belirlendiğini kavramasıyla olur. Daha doğrusu, **zümreler** tarafından ileri sürülen taleplerin her birinin ancak genel toplumsal (içeriği tümüyle sınıfsal) talepler içinde ve onunla uyum teşkil ettiği oranda **reel** talepler olacağının **bilimsel bir tevekkülle** kabul edilmesi gerekiyor. Etmeyen elbette etmez, bireylerin bu özgürlüğü vardır.

Gelelim **ilk söz** olması gereken **son söz:** Tarih, seyirciler önünde ve **buz** üzerinde yapılan "artistik patinaj" sporu değildir ve **devrimci** diye bu sporun yıldızlarına denmez. Tarih, **gerçek zemini** üzerinde ve kendi **yasaları** ile gerçekleşen **hepimizin hikayesidir. Hepimizden** her hangi **birimizin** serüveni ise **masal**dır.

Yanlış tutmaz bir akarsuyuz...

Hulusi Nalbantoğlu

Bilimden yanayız, yeni tutkunuyuz, sürekli öğrenme heveslisi ahir zaman gezginleriyiz, yanlış tutmaz bir akarsuyuz; size bir sır verelim mi, biz galiba dünya nüfusunun yarısını bulacak milyarız.

Biz atılıma, değişime ve öğrenmeye açık bir kitleyiz. Yeni'ye süratle ayak uydurabiliriz. Son tahlilde her zaman toplumsal dinamiğin önü açık ve sınıf ve katmanlarının yandaşıyız biz. Bizi genel olarak şöyle tarif ederler: Sınıf veya katman niteliği olmayan, sosyal bir grup, toplumsal bir kategori olarak gençlik, değişik toplumsal sınıf ve katmanların heterojen bir bileşkesidir.

Evet, biz böyleyizdir, çünkü üretim sürecinde belirgin bir konumumuz olmadığı gibi, nesnel olarak bizim konumuz hep geleceğe yönelik ve belirsizdir. Her toplumsal sınıf ya da katman bizim içimizde destek bulur. Toplumsal sınıf ya da katmanların kendi aralarındaki mücadele bizi de böler ama biz daha çok içinde bulunduğumuz çağdaki devrimci sınıfı destekleriz.

Bu yüzden çok korkulur bizden, bize çok öğüt verilir. Tabii içimizden gerici sınıfları destekleyenler de çıkmaz değil ama, onlar bizim çok küçük bir bölüğümüzdür.

Biz, başında kavak yelleri esenimizden, elini iş kazasında kaybedenimize, kontak anahtarı bırakmacasına araba yarıştıranımızdan, üniversite bırakmacasına parasızlık yarıştıranımıza kadar bir tuhaf, bir rengarenk çelişkiler yumağıyızdır. Yine de hayatın dilinden anlayanların bizim dilimizi de çözmeleri zor değil.

İçimizdeki bir kesim olan yüksek öğrenim gençliği, toplumsal sınıfların ideolojilerine ve en uç toplumsal çözüm yollarına en duyarlı olan bölüğümüzdür.

Biz, bazen maceracıyızdır. Hoş bir şeydir de bu, çizmeyi aşmazsa eğer. Ama çizmeyi aşarsa, sadece maceracı olmak tehlikesiyle karşılaşırız.

Çabuk duygulanırız, çabuk kırılırız. fazlaca alınganızdır, birazcık da çekingen. Yıllar bize çok yavaş geçiyormuş gibi gelir, daha çabuk geçsin büyüyelim isteriz. Öyle kimseyi de beğenmeyiz ha! "O profesör de kimmiş?", "O yazar da yazar mıymış?" diye düşünmeyenimiz yok gibidir. Hem iyi, hem kötü bir huyumuzdur bu. Kötüdür, çünkü buradan ileri gidemeyenlerimize daha ilerde "ukala" denir; iyidir, çünkü biz o profesörleri, o yazarları aşmak zorunda olan gençleriz, yani yeni toplumun eski topluma ilk isyanı, onu ilk inkâr edişidir bu. Çok daha sonraları onların da haklarını teslim ederek onları inkâr etmeyi öğreneceğizdir.

Kültür-spor etkinliklerinin olmadığı bir dünyada herhalde bizler de yaşamıyor olurduk. Tabiatımız gereği enerjimizi harcayacak yararlı bir yol bulmalıyız. Koşmalıyız, paraşütle atlamalıyız, deniz altında incelemeler yapmalıyız, dağa çıkmalıyız, tiyatro yapmalayız, şiir okulamıyız, en önemlisi bir kız sevmeliyiz ya da bir erkek hem de delicesine...

Müthiş hayalciyizdir biz. Bir sinema oyuncusu gibi kendimizi her rolde oynatırız kafamızın içinde. Bir esin pınarıdır bizim zihnimiz, en güçlü sanatçılar ilk kez bizde karşılaşırlar, hesaplaşırlar kendileriyle. İnce bir daldır içimizde sanatçı olmak arzusu, hafif bir bozgun esintisi kırabilir onu. Her türlü duyguyu yaşarız biz; güldük mü bir elektrik akımı geçer gözlerimizden, ağlarsak ince ince, sızım sızım, duya duya ağlarız. Bir acemi Tanrı, eğri büğrü eserler veren, ama mutlaka yeni ve özgün, işte o'yuz biz, yaratanız.

Barış bizim ülkemizdir; yemyeşil vadilerin, balta girmemiş ormanların, henüz ulaşılamayan gezegenlerin bizi çeken, büyüleyen türküsü, bayrağımız.

Bir an için olsun devrimci olmadan bizim içimizden geçen birine rastlanılmaz. Başta da dedik ya, çoğumuz ciddi ciddi devrimciyizdir. Çağımızın en devrimci sınıfı olan işçi sınıfına siyasi bilinç taşıyanlar, en çok bizim içimizden çıkar. Ama işçi sınıfının tabiatından da biz çok şey öğreniriz.

Barış bizim ülkemizdir; yemyeşil vadilerin, henüz ulaşılamayan gezegenlerin bizi çeken, büyüleyen türküsü, bayrağımız.

Insana yabancı olmayan hiçbir şey bize de yabancı olmamalı; değildir de zaten. Hepsini gerçekleştiremesek de her şeyi en özlü şekliyle öğrenme arzusunda bulabilirsiniz bizi.

İnandığımız dava uğrunda sınır tanımaz ölçüde fedakarız ve de mücadeleci. Bilimden yanayız, yeni tutkunuyuz, sürekli öğrenme heveslisi ahir zaman gezginleriyiz, yanlış tutmaz bir akarsuyuz; size bir sır verelim mi, biz galiba dünya nüfusunun yarısını bulacak! milyarız.

"Devrim yolu sarp mıdır?"

Ali Yaşa

Transistörlü radyosu bozulmuştu. Tamirciye götürecekti götürmesine ama kim bilir kaç lira alacaklardı. Madeni parayı kapağın girintisine sokarak kanırttı. Kahverengi bir levha üzerinde uzanan karmakarışık metal yollar yer yer küçük ampullerle kesiliyordu. Mercimek renginde, mercimekten biraz büyük bir "şeyin" içinden iki tel çıkıyordu. Kalem kalınlığında bir kömür (?) çubuk üzerinde makara ipliği sarar gibi sarılmış bir tel görünüyordu. Biraz ötede iki yeşil "mercimek" daha bulunuyor, küçücük bir cam tüpün içinde sanki minik bir kağıt rulo sarılmış duruyordu.

Kapağı kapattı. Gördüğü manzaradan bir şey anlamamıştı. Kurcalarsa hepten bozacağından korktu. En iyisi radyoyu radyocuya götürmekti.

□

Gençlik, sürekli olarak bir öğrenme süreci içinde bulunmalı, papağanlıktan, kendi kafasıyla düşünmemekten, kof slogancılıktan kaçınmalıdır. Amaca giden her yolun mübah olmadığını bilecek, kolaycılık, entrikacılık ve kulisçilik ona yabancı olacaktır.

Karmaşık bir dünyada yaşıyoruz.

Bundan 2-3 milyar yıl önce su birikintilerinde toplanan amino asit kümeleri ve protein zincirleri de tekdüze değildi. Sularda ilk canlılık kıpırtıları başladığında söz konusu olan milyonlarca, belki milyarlarca "hücre" tipiydi.

Dünya daha doğuş halindeyken karmaşıktı.

Geçen milyarlarca yıl dünyayı karmaşıklıktan sadeliğe, basitliğe indirgemedi. Şüphesiz insanoğlu karmaşıklığın bilgisine ve kanuniyetlerine daha fazla vakıf oluyordu. Ama bu, karmaşıklaşan karmaşıklığın bilgisi idi.

• Kara Avrupası'nda ve adalarda feodal ütsyapının daha baştan farklı doğmasının nedeni neydi? Bu üstyapı farkı İngiltere'de kapitalizmin erken doğuşunun nedenlerinden biri miydi? Eşitsiz gelişim yasası niye tüm sınıflı toplumların gelişme biçimidir? Bu yasa kapitalizmde niye doruğuna çıkar?

• Devrimin merkezi niye batıdan doğuya kaymıştır? Emperyalist zincirin tamamen dağılmak yerine bakla atarak tekrar kapanabilmesinin doğuya kayma ile ilgisi var mıdır? İki sistemin yanyana varolması hem kapitalizmin hem sosyalizmin tarihsel gelişimini normal mecralarından ne ölçüde saptırmıştır?

• Orta gelişkinlik düzeyindeki kapitalist ülkeler birbirlerine ne kadar benzemektedir? Bunlar için ortak bir devrim modeli var mıdır? Türkiye bu ülkelerden en çok hangi özgüllükleriyle ayrılmaktadır? Türkiye kapitalizminin, köylülüğü kent küçük burjuvazisine ve proleteryaya dönüştürme dinamiğinin sınırları var mıdır? Kul olmaktan özgür yurttaş olmaya geçemeyiş kitlelerin düzenden kopuşunu ne ölçüde engeller?

Görülüyor ki dünyamız ve onun dönüştürülmesinin sorunları en karmaşık radyo devrelerinden daha karmaşık. Bu yüzden de bu sorunların radyocusu tek bir birey olamıyor. Ölmüş milyonların deney ve bilgisini, yaşayan milyonların sınıf hareketiyle birleştirebilen işçi sınıfı partileri, bu partide somutlanan kollektivite, artık üretici güçleri geliştiremeyen tıkanmış "radyonun" parçalarından yeni bir sentez, yeni bir toplum düzeni ve yeni bir aparat (cihaz) yaratıyor.

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri oluyor.

Ama kendi eserini yaratan sınıf, bu amaçla yola çıktığı andakinden çok farklı bir sınıftır artık. Bu farkı yaratmadan kendi eserini yaratması da mümkün olamıyor. Başlangıçta kendi sınıfının bilgisine sahip değildir. Üretim araçları üzerindeki özel kapitalist mülkiyetin emek gücünü satarak yaşayanları tek bir toplumsal bölükte topladığını bilmemektedir. Kendi eserini yarattığı anda ise hem buna hem de dünyayı dönüştürmenin bilgisine (Marksizm) çoktan beri sahiptir. Kendi sınıfının aydınlarını yetiştirmiş, kapitalizme isyan eden her sınıftan insanı kendi içinde eritmiş, zenginliğine dahil etmiş, zenginleşmiştir. İnsan nasıl çatalı icad ederken, onu kullanacağı zaman farklılaşan başka bir insan tipini de yaratıyorsa, işçi sınıfı da güncel hedefleri için mücadele ederken, bu mücadelede yetişmiş yeni bir işçi tipini yaratmış olur.

Gelelim gençliğe. Tarihin her aşamasında mevcut egemenlik sistemine karşı kendi egemenlik sistemini aday olarak ortaya çıkartan sınıf, üretim biçimine alternatif getirebilen sınıftır. Burjuva sınıfı, feodal üretim biçimine alternatif getirebildiği için onun egemenliğine son veren mücadelenin öncüsü ve yeni düzenin egemen sınıfın olduğu. Feodaliteden şikayetçi pek çok toplumsal katman, bu arada köylüler köylü isyanlarında milyonlarca evladını yitirmesine rağmen devrim yapamadı. Feodaliteyi deviren devrime adını veren burjuvazi oldu.

Sonuç; kapatilizme isyan edenlerin işçi sınıfına, onun siyasi hareketine katılmaktan başka bir çareleri yoktur. Eğer kapitalizmin aşılmasını gerçekten istiyorlarsa tabii.

Dünyamız ve onun dönüştürülmesinin sorunları en karmaşık radyo devrelerinden daha karışık. Bu yüzden de bu sorunların radyocusu tek bir birey olamıyor.

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseridir

Gençliğin bir bölümü işçi sınıfının genç bireylerinden oluşur. Bunlar içine doğdukları sınıftan öğrenirler. Öğrenme sınırları, o sınıfın tarihsel deneyimiyle öğrenmeye hazır ve istekli olduğu kadardır.

Burjuvazinin evlatlarından pek azı sınıfına baş kaldırır. Gençliğin asıl büyük kitlesi kapitalizmin eski durumlarını bozduğu, yoksullaştırdığı, yıkıma sürüklediği küçük burjuvaziden gelir. Bu tepki bir bölümüyle islami gericiliğe ve hatta faşizme kanalize olur. Bir bölümüyle, işçi sınıfına yakınlaştırır küçük burjuvazinin genç bireylerini. Ama ne kadar? Onun içinde eriyecek, kaderini ona bağlayacak, onun bilimiyle donanıp, sabrını ve mücadeleciliğini kuşanacak kadar mı? Yoksa kapitalizme duyduğu öfkeyi küçük burjuva bireyciliği ve idealizmine katık edecek kadar mı? Birinci yolu seçenler birer işçi sınıfı devrimcisi, birer sosyalist olacaktır. İkinciyi seçenler, işçi sınıfı biliminden kalıp biçiminde aktardıkları kimi ideolojik ögelerle dünya görüşlerini ne kadar süslerlerse süslesinler birer devrimci demokrat olarak kalacaktır.

Birinci yolu seçerse, dünyayı yorumlamakla yetinmeyip dönüştürmeye soyunanların büyük uğraşısına katılmış olacak, üretim süreci dışında geçirdiği gençlik günlerini aştığında da başkaldırıcı niteliğini sürdürebilecek, hep genç kalabilecektir.

Birinci yolu seçerse, nesnel koşulları oluşmadan hiçbir toplumun sıçramayı gerçekleştiremeyeceğini bilecektir. Nesnel koşulların insan iradesine bağlı olmaksızın geliştiklerini unutmayacak ama yalnızca nesnel koşulların oluşmasıyla da doğumun gerçekleşmeyeceğini, sömürücü toplumun bağrından çıkıp, sömürüsüz topluma sıçramanın "ebesiz" gerçekleşemeyeceğini ve eğer böyle olursa "çocuğun" hiç doğmayacağını aklından çıkarmayacaktır.

Birinci yolu seçerse, sınıflar mücadelesinin yasalarını bilen, işçi sınıfı bilimini yaratıcı şekilde hayata uygulamada usta, eylemini somut şartların somut tahliline göre tesbit eden, sınıfın öncü unsurlarını içinde barındıran ve bu nitelikleriyle sınıfın siyasi örgütü nitelemesine hak kazanmış bir yapının taşlarından biri olacaktır.

Birinci yolu seçerse, demokrasiyi burjuva demokrasisi diye küçümsemeyecek, burjuva demokrasisi için mücadele etmenin, böyle bir demokrasinin sınırlarını genişletmenin işçi sınıfı demokrasisine varma mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu kavrayacaktır. Diğer taraftan burjuva demokrasisinin işçi sınıfı demokrasisine varmanın ön şartı olmadığını da aklından çıkarmayacaktır.

Birinci yolu seçerse işçi sınıfı demokrasisini; sosyalizmi hedeflerken, kitlelerin yaşamlarını bugün biraz olsun iyileştirmek için mücadele etmeyi asla küçümsemeyecektir. Böylece ekonomik ve demokratik haklar için mücadele etmenin siyasal mücadelenin ayrılmaz bir parçası olduğunu kavrayacaktır.

Birinci yolu seçerse, burjuva çağının ideolojisi olan milliyetçiliği reddedecek, üretim araçları karşısındaki durumları aynı olan işçilerin hangi ülkede yaşarlarsa yaşasınlar aynı sınıfın evlatları olduklarını bilecek, kendi mücadelesini dünyada topyekün verilmekte olan sosyalizm mücadelesinin bir parçası olarak görecek ve parça ile bütün arasındaki ilişkide bütünü gözetmenin ruhuna varan bir enternasyonalist olacaktır.

İşçi sınıfı güncel hedefleri için mücadele ederken, bu mücadelede yetişmiş yeni bir işçi tipini yaratmış olur.

Birinci yolu seçerse, barış için mücadeleyi asla küçümsemeyecek, bunu sadece sosyalist devletlere ait bir görev gibi görmeyecek, her ülkenin işçi sınıfı siyasi hareketinin başlıca sorumluluklarından birinin uluslararası barışın korunması ve güçlendirilmesi olduğunu bilecektir. Barış siyasetinin sosyalizmin kapitalizme karşı verdiği genel sınıf mücadelesinin çok önemli bir ögesi olduğunu hiç unutmayacaktır.

Birinci yolu seçerse, sürekli olarak bir öğrenme süreci içinde bulunacak, papağanlıktan, kendi kafasıyla düşünmemekten, kof slogancılıktan kaçınacaktır. Bir sınıfı ve onun siyasi hareketini temsil ettiğini bilecek, insanlara karşı açık sözlü, dürüst olacak, amaca giden her yolun mübah olmadığını bilecek, amaçların soyluluğuna yaraşır soylu yöntemlerden şaşmayacaktır. Kolaycılık, entrikacılık, kulisçilik ona yabancı olacaktır.

□

"Revizyonist ve reformistler mücadelemizi pasifize etmek istiyor. Devrim yolu sarptır. Bu sarp yolda yürümek istemeyenler gölge etmesin, bataklığa doğru giderlerken bizim elimizi bıraksın! İşçi sınıfı mücadelesini icazet sınırları içine hapsedenlere, devrimcinin görevinin devrim yapmak olduğunu unutanlara, kitleleri uyuşturmaya çalışanlara, oportünizme karşı mücadele burjuvaziye karşı yürütülen mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır!"

Öğrenci forumunda yaptığı konuşma çok alkışlanmıştı. Herkes, yüzünde daima çok ciddi, her an burjuvazinin burçlarına elinde bayrak tırmanır gibi bir eda taşıyan, kocaman bıyıklı bu genç liderden memnundu. İşte böyle olurdu devrimci dediğin. Revizyonistlerin haddini ne de güzel vermişti...

Bir grup arkadaşıyla beraber sokağa çıktı. İki gün önce tamire bıraktığı radyosunu almak üzere Yüksekkaldırım'a doğru konuşa konuşa yürümeye başladı.

En devrimci...

Onun için bazı işler vardır ki küçük burjuvalığın ta kendisidir; içki içmek, nesli tükenen kelaynaklara, deniz kaplumbağlarına sahip çıkmak, evde çiçek yetiştirmek, bir futbol takımını tutmak, aşık olmak gibi. O tek boyutludur. Karşısındakini de aynen öyle görür.

Orhan Atalay

Ünlü İspanyol yazarı Cervantes'in kendisinden de ünlü Don Kişot romanını ve o mahap romanın kahramanını çoğumuz biliriz. Kitaba ismini veren biraz meczup biraz da şövalyeyi ya okuduklarımızdan ya da duyduklarımızdan tanımışızdır. Bir de bizden Aziz Nesin'in romanının kahramanı var. Zübük adlı romanın baş kişisi Zübük Zade İbrahim Efendi'den söz ediyoruz.

Bu iki kitap, birisi uluslararası birisi en azından ulusal planda öylesine tanınan, öylesine canlı, öylesine aramızda ve hatta işin en önemli tarafı öylesine bizdirler ki, insan kendi "ben"i ile başbaşa kaldığında, örneğin-ne bileyim-yastığa başını koyup düşünceye daldığında bazen kendisindeki Don Kişot'u ya da Zübük Zade İbrahim Efendi'yi yakalayıverir. Yakalar da kendi kendine şaşar kalır.!! Şimdi konumuza gelelim...

O, 1968-1980 yılları arasında etrafında tanınmaya, yaptıkları ettikleri ile öne çıkmaya başladı. O'ndan, önce pek kimse farkında bile değildi. Belki önceleri de vardı. Ama koşullar öyle bir gelişti ki hayatın belirleyiciliği işe tam o tarihlerden sonra onu "ramp ışığına çıkardı"... Göze batırdı.

Devrimci mücadeleye çeşitli olaylar nedeni ile girdiği iddia edilebilir. Çoğunlukla hangi siyasi gruba gireceğine kendisi okuyarak ve araştırarak karar vermedi. Bu konuda ya bir devrimci akrabası, ya sevdiği bir mahalle arkadaşı ya da karıştığı her hangi bir olay belirleyici oldu. Zaten o grup veya siyaset içinde ayrılık söz konusu olup kopuşlar başladığında, o kimin ne dediğini de pek önemsemedi. Kendisinin içinde olduğu grup ve o grubun en etkili kişisi ne dedi ise o oldu. Önemsediği O kişi yerinde kaldı ise "O" da kaldı. Koptu ise "O" da koptu. Ama en azından herkes kadar kopanlara "veryansın etti". Kopuşlardan sonra, onların arkalarından bir vakitler şu ya da bu davranışlarını o sırada niçin sergilediklerinin elinden geldiğince izahını yaptı. O sırada kopanın, falan tarihteki o türden bir davranışının nasıl da daha o vakitler sapacağının bir delili sayılması gerektiğini, ama o vakitler bunu ayırt edemediğini dostuna veya düşmanına anlattı. Taaki yeni bir kopuşa kadar.

O'nu çoğumuz tanırız. Dedikya, ya akrabamız, ya bizim mahalledendir ya da hemşehrimizdir veya aynı işyerinde çalışıyor, aynı mektepte okuyoruzdur. Bilirsiniz.. O kendisini "Profesyonel Devrimci" sayar. Bunu yüksek sesle söylemese de, kendisi hakkında çevresindekilerin O'nu öyle bilmesinden ince bir haz duyar. Belli etmez o başka.. Ne de olsa mütevazilik devrimciliğinin şanındandır. Evet O kendisini profesyonel sayar ama, bu titri ona kimin verdiği, hangi organın hangi gün ve hangi yerde verdiği pek bilinmez.. Çoğunlukla zaten böyle bir karar da yoktur. Zaten O'nun kendisini "profesyonel" sayması için böyle bir karar veya böyle bir merciye de gerek yoktur. Bu nedenle orta veya yüksek öğretim kurumlarından birinde öğrenci ise, öğrencilikle ilişkisini keser. Okuyup da ne olacaktır sanki? "Devrimin yüksek çıkarları için çalışmak" varken!.. Tahsili yarım kalmış olduğu için, hem devrimcilik yapıp hem okul bitiren arkadaşlarını biraz küçümser. Bunu yüksek sesle orta yerde belki dile getirmez ama, için için, o tahsilini tamamlayan arkadaşının nasıl davadan kaçamaklar yapmak pahasına okulunu bitirdiğini düşünmeden de edemez. Falanca tarihte bildiri dağıtmaya gelmemek, filanca tarihte mitinge sınavları bahane ederek katılmamak vb. gibi olayları zihninin bir köşesine yazar. Günü geldiğinde kullanmak üzere...

Profesyonel olduğu günden başlayarak ya da kendini öyle kabul ettiği günden başlayarak, önce bir suskunlaşır. Yüzüne ve tavırlarına bir ciddiyet gelip oturur. Ya bıyığını çekiştirmeyi ya da saçının ucu ile oynamayı huy edinir. Hapse girip çıktıktan sonra, tesbihe alışır. Şöyle sağ veya sol eli tesbihi sıradan bir insanın çekişinden farklı bir çekişi vardır ki deme gitsin... Breh breh. Atar tesbihi ve tutar... Atar ve...

Yine o günden sonra, giyim kuşamı da belli bir ayrım göstermeye başlar. O, 1986'lara kadar nerede ise 'tek tip' giyinir. Şarloyu nasıl bir bıyık, bir baston bir çift pabuç ile ayırt etmek mümkün ise, bizimkini ayırt etmek inan olsun daha kolaydır. Ayaklarında bit pazarından alınma asker postalları vardır. Bir kadife pantalon, yine ya bir asker tanıdıktan veya bit pazarından alınma bir parka... Tip tamamdır. Yazları kot giyer. Ayaklarda ise spor bir çift pabuç.. Saçlar devrimci rayiç ne ise ona göredir. Favoriler kısadır. Bıyık seyrek olsun veya gür olsun, O'nun ayrılmaz bir tamamlayıcısıdır.

Öğrenci ise okulla ilişiğini kestiğinden, işçi ise işten atılıp iş bulamadığından veya her hangi bir kapıda tutunamadığından çoğunlukla parasızdır. Onun için derviş gibidir. Çağdaş bir derviş gibi. "Bir lokma bir hırka" gününü geçirir. Nerde akşam orda sabah eder. Ailesi ile mutlaka ama mutlaka arası açıktır. Çünkü ana babası onu ve verdiği mücadeleyi bir türlü anlamaya yanaşmamakta, illaki okumasını bir baltaya sap olmasını istemektedirler. Onlara çoğunlukla ayrı yaşadığı halde mektup dahi yazmaz. Yıllarca memleketine gitmediği olur.

Onun için eylem esastır. Teori - her ne kadar ustalar önemli demişlerse de - ikincildir. Zaten teori ile uğraşanların pek çoğu burnu büyük, kibirli ve ukalâ kişilerdir. Çoğu aydın bile değildir. Ve hepsinin de her hangi bir yerde bir iki yazıları çıktı diye kasıntıdan yanlarına varılmaz. Eylem esastır halbuki!..

O, hapse girmeyi önemser. Bazen öyle gelişmeler olur ki, hapse girmeyi amaç haline getirdiği bile olur. Her hangi bir eylemde göz altına alınmayı,

Öğrenci ise okulla ilişkisi kesildiğinden, işçi ise işten atılıp iş bulamadığından çoğunlukla parasızdır. "Bir lokma, bir hırka" gününü geçirir. Ailesi ile mutlaka arası açıktır. Yıllarca memleketine gitmediği olur. Çağdaş bir derviş gibidir o.

hele hele tutuklanıp bir müddet hapiste yatmayı ve böylelikle hapishane geçmişi de olan önemli devrimcilerden birisi haline gelmeyi abartır. Gericilik ve baskı dönemlerinde şayet ismi arananlar listesinde okunmazsa veya büyük bir tevkifatta içeri düşmezse için de bir eziklik duygusu hisseder. Böyle durumlarda eskiden özellikle hiç önemsemiyor gözüktüğü o dar çevresinin kendisi hakkındaki düşüncelerinin müsbet olması O'nun için büyük bir önem kazanır. Ve özellikle böyle zamanlarda içini bir yandan sağlam bir devrimci olamamak karamsarlığı kaplarken, başta hareketin doğruluğu olmak üzere kendinden bile şüpheye düşer. Hele başkaları acaba onun için ne düşünmektedirler? Yoksa onun bir polis ajanı olduğu için mi böyle elini kolunu sallaya sallaya ortalıkta gezmekte olduğunu tenha yerlerde birbirlerine arkasından fısıldamaktadırlar? Hay aksi! Ne kötü günlerdir öyle günler.

O sabahleyin geç kalkar. Çünkü gece her hangi bir dostun evinde uzun ve son derece ciddi bir konunun tartışmasına dalmışlar ve vaktin nasıl geçtiğini anlayamamışlardır. Bu arada bütün kül tablaları ağzına kadar dolmuş, kimse üşenip de o tablaları bile boşaltmayı akıl dahi etmemiştir. Yemeklerin yendikten sonra biriken bulaşıkların yıkanması, içeriye dolan sigara dumanı için pencerenin dahi açılıp kapatılması onu pek ilgilendirmemiştir. Zira bunlar küçük işlerdir ve evinde misafir kaldığı yoldaşının - çoğu zaman harekete ayak bağı olan- hanımına düşer. O önemli işlerin adamıdır. O gece zaten pek çok konuya açıklık getirerek yanına gittiği arkadaşı başta olmak üzere -özellikle hanımını- yerinde müdahalelerle ihya etmiştir. Evet sabahleyin geç kalkar ve gömleği veya çorabı kirli ise arkadaşının bir gömleğini sırtına veya çorabını ayağına geçirip kahvaltıya oturur. Çoğunlukla sigarayı yediği yumurta kabuğunun içine söndürür. Evden çıkar ve doğru parti veya dernek lokaline gider. Yolda çoğunlukla hiç bir yere uğramaz ve genellikle hiç kimseye selam vermez. Çünkü yattığı yer ile hareketin lokali arasında bir

Devamı Sayfa 15'te

Sahir Aktan

Birey olmadan hiçbir şey olunamaz

Gerçek bir özeleştiri büyük bir olgunluğu gerektirir ve ancak gerçekten birey olabilmiş bireyler ve bu bireylerden oluşan hareketler tarafından yapılabilir. Başka bir ifadeyle kendine ve yaptığı işe saygı duyanların saygı duyulacak bir çabasıdır.

Geçmişe toptancı bir duyguyla değil, kendi subjektif durumunu açıklamak için de değil, gerçeğin elde edilmesine yardım etmek için yaklaşmak ve daha da önemlisi, gerçeği ifade eden süreçlerle bütünleşebilmek için kendi bireyini ortaya koymaktır önemli olan.

Sağdan-soldan eleştiriler, özeleştiriler gelişiyor. Solun değişik kesimlerinden insanlar ya da kendi yanlışlarını, ya mensup oldukları hareketlerin yanlışlarını, ya da bazan genel olarak bütün solun eksik ve zaaflarını arayıp bulma ve bilincine varma çabası içinde görünüyorlar.

Bunların tümüne birden katılmak ve yeterli bulmak mümkün değil. Özeleştiri her zaman olumlu amaç içermeyebilir. Dönekler de sesli veya sessiz "eleştiri-özeleştiri"den geçerek dönek olurlar. Sorun yanlışı değil, yanlışı yaratan nedenleri, kabaca değil sistematik bir tavırla görebilmektedir. Özeleştiri yersiz bir alçakgönüllülük de değildir; tersine daha iddialı olmaktır. Yanlışlarını şöyle bir hatırlatıp sonra da temelli unutturmak isteyenler de "özeleştiri" istismarına başvurabilirler. Özeleştiri, yanlış teorinin yerine doğruyu geçirmekten de ibaret değildir; esas olan yanlış pratikten doğru pratiğe geçmektir. Yani özeleştiriyi tavır derinliğinde yapabilmektir.

Bugünkü gençlik kuşağı, "özeleştiri" yapacak bir birikim yükü altına henüz girmiş değil. Buna göre, yapılagelen ve yapılıyor olmasını olumlu bulduğumuz özeleştirilerle ne gibi bir ilişki kurabiliriz". Bence bu, bugünkü kuşağı çok yakından ilgilendiriyor. Samimi olan ve bilimsellikle beslenmiş bulunan özeleştiriler, bize bazan binlerce cilt kitaptan daha çok şey kazandırabilir. Çünkü, bu tür özeleştiriler **doğrudan** yaşanmış bir hayatın, somutun süzgecinden geçmiş bir bilincin ürünleridirler.

Gerçek bir özeleştiri büyük bir olgunluğu gerektirir ve ancak gerçekten birey olabilmiş bireyler ve bu nitelikte bireylerden oluşan hareketler tarafından yapılabilir. Bu tür özeleştiri yanlış yapmaktan korkanların harcıdır; başka bir ifadeyle kendine ve yaptığı işe saygı duyanların saygı duyulacak bir çabasıdır. "Yanlış olduğunu anlarsam düzeltirim" anlayışıyla yapılan yanlışların özeleştirisi olmaz. "Düzeltilebilir ama" ihtimaline göre ayarlanmış hayat ahlakı değildir. Düzeltilmesinde erdem olan, doğru olduğuna kesin bir inanç varken işlenmiş olan yanlışlardır.

Gençlik olarak bu eleştirileri ve özeleştirileri dikkatle izlemek gerekiyor. Yakın geçmişi öğrenmede bu gibi gayretlerin katkısı olacağı kesindir. Ancak özeleştiri yapmak nasıl bir yetkinlik ve olgunluk sorunu ise, özeleştirilerden yararlanmak da aynı ölçüde bir yetkinlik sorunudur. Bu noktayı ayırdetmek gerekir çünkü, gerçek bir özeleştiri, ancak birey olabilmiş insanlara seslenir; eleştirdiği ve bilince çıkarmaya çalıştığı **durumu** iştahla yaşamaya devam eden insanlara değil. O halde **birey olmanın** ifade ettiği geniş kapsamı iyice kavramamız gerekiyor.

Türkiye solunun yakın geçmişine ilişkin olan bilimsel özeleştirilerin temel tesbitlerinden biri, harekete katılanların özgür iradeli bireyler olmakta hayli eksik kaldıkları olgusudur ve bunda önemli bir gerçek payı vardır. Öğrenci hareketleri için de bu böyle olmuştur. Kendinin ve kendi hareketinin yanlış yapmayacağı kör inancı ile dar bir perspektife kendini mahkûm edenlerin birey olarak gelişip yetkinleşmelerinin de önü tıkanmıştır. Elbette herkes kendi gönüllü tercihiyle bir saf tuttuğu için, bireylerin olup-biteni baskı altında yaşadıkları, şef despotizmine boyun eğdikleri söylenemez. Ama gönüllü olma durumu her hangi bir kollektivite içindeki **iç demokrasinin** oluşup işlemesine kafi gelmemektedir. En demokratik yönetimler ve yöntemlerle bile gerçek bir demokrasi -eğer ortada gerçek birşeyler bulunmuyorsa- oluşamaz. Bir hareketin dışardan görünen aktivitesi asla canlılık alameti değildir, iç dinamizminin önkoşulu olan **iç demokrasisi** oluşmamışsa her hareket şişirilmiş bir balondan ibarettir.

Bu böyle olmakla ve sol harekete zarar vermiş bulunmakla beraber sırf bu olgudan hareketle solun bütün birikimini olumsuzlamaya varan yaklaşımları da samimi özeleştiriler hanesine yazmak yanlış olur. Varsayalım ki geçmişte sol hareketin bazı kesimleri bilimsiz bir ütopik coşkuyla ayakta duruyordu, bazı kesimlerini kupkuru sloganlar sürüklüyordu, bazı kesimler sırf bir şef cazibesi etrafında **kesim** olabiliyorlardı. Bütün bunların bireyleşmeyi önleyen faktörler oldukları apaçıktır; ama her şeye rağmen **birikim** bu temel üzerinde sağlanmaktaydı ve bilimsel bir özeleştiri, **kişisel yanılgısının altını çizmek** ve birikimi yok saymaktan kaçınmak koşuluyla samimi olabilir. O halde, özeleştiri yoluyla solun birikimine katkıda bulunmak ve bir adım daha ileri gidip olgunlaşmasının yolunu açmak ancak böyle mümkün olabilir.

Somutta bütün bunların anlamı yanlıştan kaçmak değil, yanlışın üstüne yürümektir. Kategorik bir yanlıştan kaçmak, bazen o yanlış türünün ortaya çıkabileceği biricik alandan kaçmakla sonuçlanabilir. Bunun güvencesi, iyi niyetli ve bilimsel olmaktan başka **özgür bir birey** olma konumuna, **verili kişiliğini ve kimliğini** ayıklayıp onarma yolundan varmış olmaktır. Başka bir ifadeyle geçmişe toptancı bir duyguyla değil, kendi subjektif durumunu açıklamak için de değil, gerçeğin elde edilmesine yardım etmek için yaklaşmak ve daha önemlisi, gerçeği ifade eden süreçlerle bütünleşebilmek için **kendi bireyi**'ni ortaya koymaktır önemli olan.

Yanlışı yakalamakla doğru olana geçilmiş olmaz. Zaten mutlak doğru da olamayacağına göre önemli olan, doğru olana yaklaşan ve sürekliliği olan bir konuma geçebilmektir. **Özgür birey**, kör inançtan değil bilimsel inançtan, açıklaması kendinde bir coşkudan değil, haklılığını yaşamdan alan bir coşkudan, gerçeği anlamayla sınırlı bir bilimsellikten değil, gerçeği değiştirmek iddiasını, gerçeğin inatla direndiği her durumda ileri sürebilen bir bilimsellikten hareket ettiği için şarttır ve özgür birey olmak demek, belli bir yanlışa karşı kendini ortaya koymak değil, yanlışa karşı genel olarak donanmış olmak demektir. Özgür birey olmaktan,kendine ait olmayı, yani kendi doğrusuna ait olmayı anlamak için klasik burjuva bireyciliği arasında pek fark yoktur; ama bundan evrensel gerçeğe ait ve bu gerçeğe tabi olmayı anlamak ile burjuva bireyciliği arasında bireysel devrim diyebileceğimiz kadar önemli bir fark vardır. Bu **farkı** yaşamaya, bu farkın kendisi olmaya, gençlik olarak ihtiyacımız var.

Yanlışı yakalamakla doğru olana geçilmiş olmaz. Zaten mutlak doğruda olamayacağına göre önemli olan, doğru olana yaklaşan ve sürekliliği olan bir konuma geçebilmektir.

Güçlü bir yağmur yağacak...

Ne duydun mavi gözlü sevgili çocuğum?
Ne duydun sevgili oğlum,
Tehdit habercisi bir homurdanma duydum.
Bir dalganın dünyanın yarısını kırıp geçirecek olan
.çatlayışını duydum
Şimşek gibi trampet çalan yüz trampetçinin trampet çalışını
duydum
Yüz bin mırıltı ve yüz bin sessizlik duydum,
Hapiste ölmüş ozanın türküsünü duydum,
Unutulmuş ağaçlı yolda hıçkıran palyaçoyu duydum...

Cengiz Uygur

Bir barikatın üzerinde pervasız gözlerini karşıda duran polislere dikmiş bir insana hayranlık duymamak olası mı? Ya bu hayranlığın ötesi... "68" başkaldırısının altını kazıyınca çıkan nedir?

Nisan ayı sonlarında, günlerce canımız ciğerimiz "solcu gazetemiz" Cumhuriyet'in ve "ilerici" haber dergimiz "Nokta"nın sayfaları 20 yıl öncesine ilişkin fotoğraf ve yazılarla doldu. Sıkılmış yumruklar, isyankar yüzler, fırlatılan taşlar ve ölüleriyle 1968 yılında olup bitenler hatırlatılıyordu bizlere.

Bugün kırk yaş civarında olup mücadele ateşini yitirmeyenlere herhalde geçmişlerini anımsatmak gereksiz. Öyleyse neden 8 yıldır polise yakalanan devrimcileri önlerinde suç aletleriyle fotoğraflayanlar 20 yıl öncesinin başkaldırısını gözümüze gözümüze soktular? Devrimcilerin sempati ile yad edilmeleri için yenilmiş olmaları mı gerekiyor?

"68" başkaldırısının en iddialı mesajlarından biri, var olan tüm kurumların korkusuz eleştirisi ve sunulu her gerçeğin sorgulanmasıyla. Sanırım aradan 20 yıl geçtikten sonra en fazla sorgulanmayı hak eden gerçekliklerden biri de "68"in kendisi olmalı. Düzenin ve kamuoyunun reklamasyon ağına giren bu tarih kesidinin, öfkeli güzellikleri ile yozluğunu, kahramanları ile pazarlamacılarını, dinamizmi ile yenilmişliğini ayrıştırmak zorundayız.

F.Engels 1895 yılında "Fransa'da sınıf savaşımları"na yazdığı önsözde burjuvaziye karşı sıcak savaşımın evriminden söz eder ve 20. yüzyıla girerken burjuvazinin sokakları ve caddeleri bile genişleterek, ayaklananların elinden önemli olanakları, örneğin barikat kurabilme olanağını aldığını belirtir. İki tane dünya savaşı, cepheler, faşizm, direnişler ve her defasında kapitalizmin düzenini restore etmesiyle, Paris Komünü'nden yaklaşık bir asır sonra yine barikatlar kurulmuştu Avrupa metropollerinde. Evet bu, tarihe bir meydan okumadır. Lakin meydan okuyarak bir yenilgiler tarihini, bir yazgıyı değiştiremezsiniz. "68"in başkaldırıcıları savaşa, tutucu kurumlara ve baskıya karşı çıktılar. Adaleti özgürlük ve eşitliği özlediler. Bu durumda egemen güçlerin daha baştan biraz maliyeti olan bir "üstesinden gelme" becerisine sahip olacakları açıktı.

Bugün kırk yaş civarında olup mücadele ateşini yitirmeyenlere herhalde geçmişlerini anımsatmak gereksiz. Öyleyse neden 8 yıldır polise yakalanan devrimcileri önlerinde suç aletleriyle fotoğraflayanlar 20 yıl öncesinin başkaldırısını gözümüze gözümüze soktular?

Bastırabileceklerdi çünkü başkaldıranların kapitalist düzenin alt yapısına yönelik eleştirisi baştan iğdiş olmuştu. Eğitim sistemine mühalefet ettiler, Fransa'da eğitim sistemi liberalleşti. Vietnam savaşına karşı sokakları doldurdular, savaş sona erdi. Düzen, parazit yapanların görüntüye ve üstyapısal kurumlara ilişkin taleplerini dolaylı olarak yerine getirdiğinde, başkaldırı varoluş nedenlerini yitirdi.

Adalet, özgürlük ve eşitlik istemek için çok geç kalmışlardı, çünkü burjuvazi bu değerleri bir asır önce kendi sistemi içinde geçersizleştirdi. Karşıdevrim ve restorasyon burjuvazisinden adalet ve eşitlik istemek gerçekte sosyalizmi istemektir. "68"liler sosyalizmi istemediler. Düzen kendisini rahatsız eden paraziti giderdi..

Şiddete, baskıya ve otoriteye karşı çıkmak için ise erken davrandılar, Batı'da "68"li gençler işçi sınıfı partilerinin kendilerinden uzak durmasından büyük yara aldılar. Elbette işçi sınıfı partileri "savaşma seviş" mesajlarına kendilerini uyumlulaştırmak, işçi sınıfını ne şekilde ortaya çıkacağı belli olmayan kontrolsüz bir tepkiye sürüklemek zorunda hiç mi hiç değillerdi. Fakat "68" bundan ibaret de değildi. Sistemlerin çarpıştığı, sosyalizmin bir devlet ve sistem uygulaması da olduğu bir çağdaş baskı ve otoriteye soyut bir karşı çıkış için de erkendi.

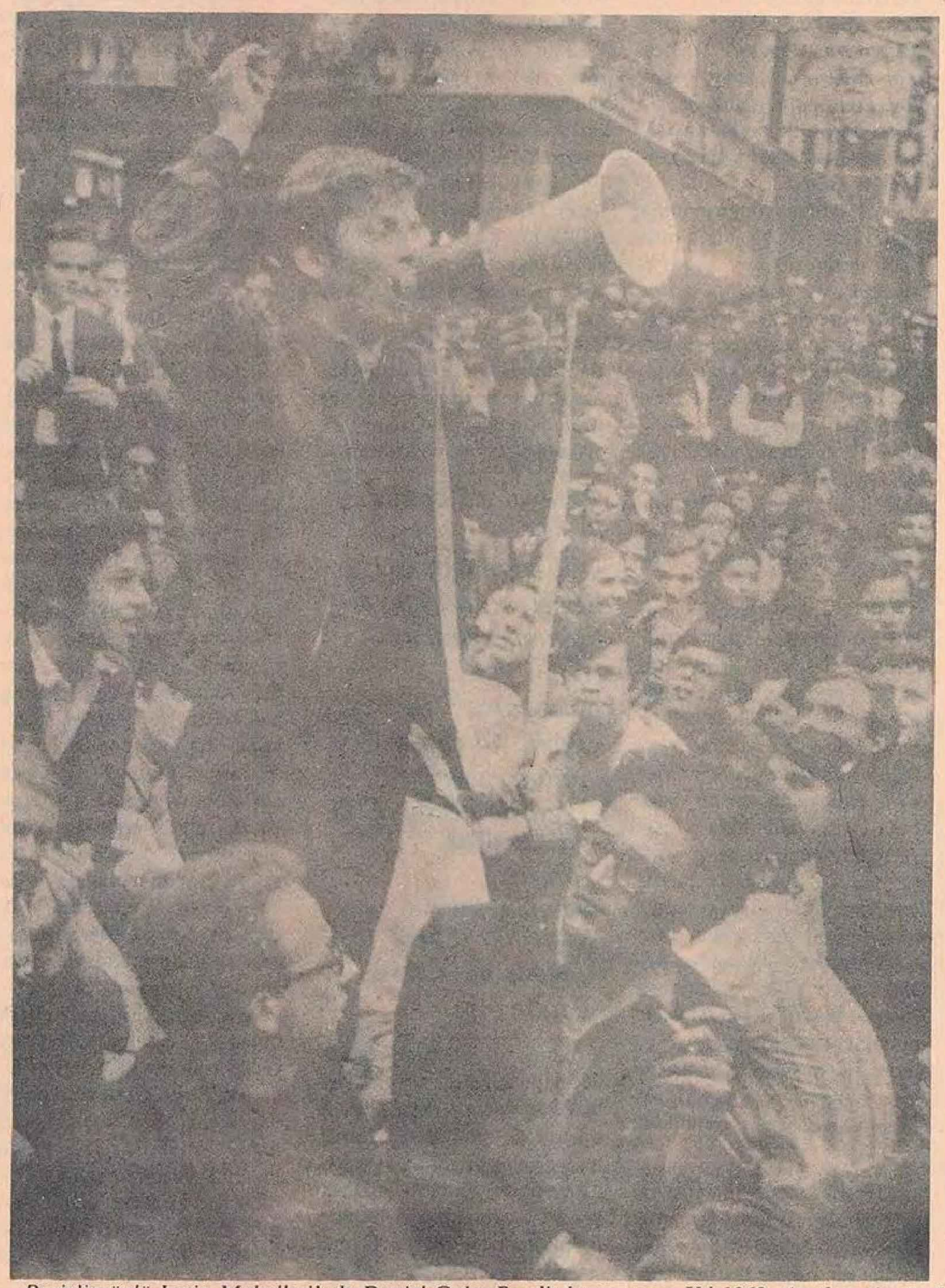
Tarih, belirli bir süreçte, tarihsel akışı değiştirme gücü olmayan öznelerin önüne "statükoya ilişme" ile macera ve yenilgi seçeneklerini dayatır. İşte, batının sol partileri birinci seçeneğe, "68"liler ise ikinci seçeneğe koşullandılar. Böylece batıda "68" genelde sosyalizmin geleneksel mirasına da muhalif oldu. Komünist partilerin eteklerinden dökülenler, basit non-konformizmi (varolana uyum göstermemeyi) devrimcilik olarak sundular. "68" hareketlenmesinin boyutlarından biri olan Çekoslavakya olayları, yaşayan sosyalizme de dramlar yaşattı. Hepimiz az çok biliyoruz. Ya sonuçları?

Sonuçlarından bir tanesini yine Cumhuriyet gazetesinde okudum: "Muhalif Çekoslavak gençleri şöyle haykırıyorlardı: "Lennon bizim olsun, Lenin sizin"... Memnuniyetle...

Türkiye'de siyasete 68-69 yıllarında atılan insanları ise elbette Batı burjuvazisi kadar anlayışlı bir burjuvazi karşılamadı. Fire verdiler, dönenler oldu, burjuva partilerine kapılandılar, kişisel dramlar yaşadılar. Fakat bugün sosyalist siyaset yapmaya niyetli her çevrenin başını bir 47'li çekiyor. İkincisi de Türkiye'de 68 ruhu sosyalizmin geleneksel mirasına düşman olmaya mahkum olmadı. Zamanla da olsa, 1917'nin evrensel önemini sosyalizmin, varolan toplumun altyapısını değiştirmeye kastettiğini diğer kuşaklarla birlikte çıkarsayabiliyorlar. Siyasal mücadeleyi fotoğraflara bakarak anımsamak zorunda değiller. Öfke ile bilinci birleştirebilmenin umudunu yaşatabiliyorlar.

Türkiye'de sosyalist mücadele, 20 yıl önce gelişmeye başlamış, kişiliklerden, olgun bir dinamizmden, bir kalkışma döneminin çocukluklarını, yaşayan sosyalizme kuşkuları, bir taraftan da Ertuğrul Kürkçü'nün deyimiyle o kuşağın "bönlüklerini" ayıklayarak, kendi tipolojisini zenginleştirmelidir. Nostalji yaşamak için erken ve işçi sınıfı devrimciliğini reddetmek için hiç bir objektif bahane yok. Türkiye'de adalet, eşitlik talep etmek, sömürünün ortadan kalkmasını istemek ve hatta demokrasiyi istemek sosyalizmi hedeflemekle geçerli.

Türkiye'de 68'in değerlerini yitirmemiş, geleneksel mirasımızı yaratıcılığı ile zenginleştirebilenlerden öğrenebileceklerimiz halâ var. Üzerinde mücadele ettiğimiz toprakta başkaldırı sosyalizmi öngörebilmektir. Amerika'da, Avrupa'da, dünyanın başka bir yerinde ve Türkiye'de kapitalizmden nefret eden bir **ayağa kalkışı ayakta tutmalıyız.**

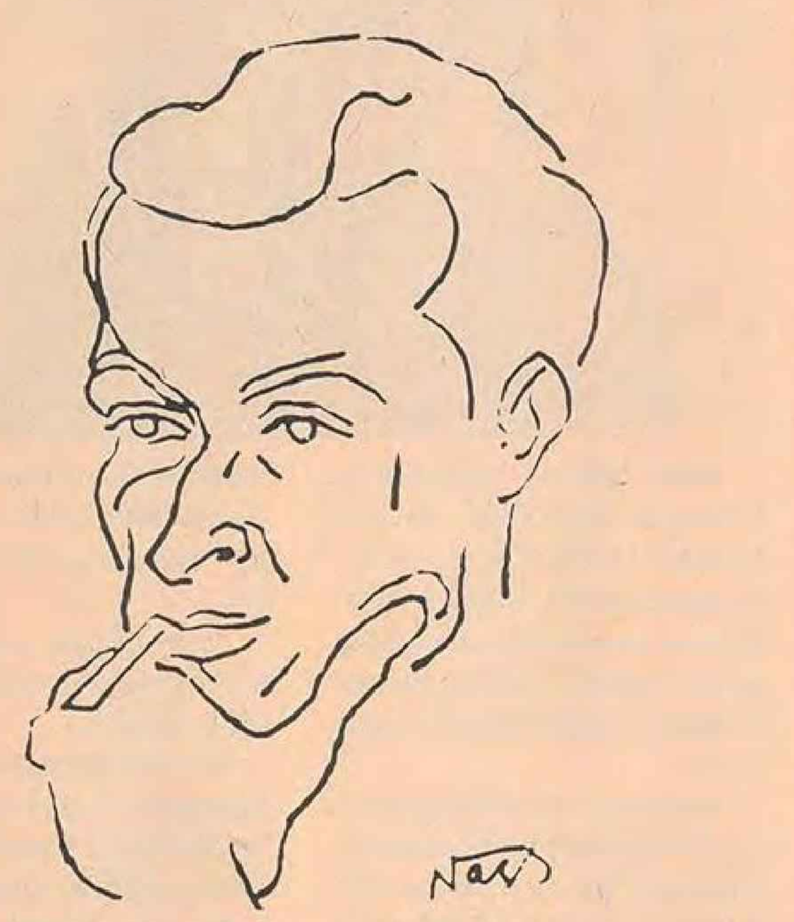
Paris'in ünlü Latin Mahallesi'nde Daniel Cohn-Bendit konuşuyor. Yıl 1968. Aradan yirmi yıl geçti. Peki ama neden bu başkaldırıyı yine gözümüze sokuyorlar.

Şimdi ne yapmalı mavi gözlü çocuğum?
Şimdi ne yapmalı sevgili oğlum?
Ayrıldığım yere döneceğim, ama başka türlü.
Yağmurdan önce gecekondulara varacağım,
Nice insanın elleri boş olan,
Akarsuların ve göllerin zehirlenmiş olduğu,
Evlerin hapishane duvarlarıyla yanyana olduğu,
Celladın yüzünün özenle saklanmış olduğu,
Açlığın insanları yiyip bitirdiği, ruhlarınsa unutulmuş olduğu,
Sıfırdan sayıldığı ve ışığın görülmediği.
Geleceğim ve onlara bütün bildiklerimi söyleyeceğim.
Dağlar sesimi arttırarak yankı verecek,
Bu denizde ölecek sonra dirileceğim.
Ama şarkıyı bilmeden, söylemeye başlamayacağım.
...
Ve ağır ve güçlü
Ve ağır bir yağmur yağacak...
(Bob DYLAN'ın bir şarkısından)

Sanatıyla yığınlara ulaşmış bir sanatçı:

Orhan Kemal

Orhan Kemal hikaye ve romanı bu insanların sorunlarını yansıtmakla kalmaz, bir yol gösterici, bir anahtar işlevi yüklenir.

Ayçin Gözler

Emekten ve emekçiden yana çok sanatçımız eserlerinde halkın sorunlarını, çektiği derin acıları, özlemlerini dile getirmiş ve sanatsal yaratıcılıkları ve yetenekleri ile bunu yansıtmağa çalışmışlardır. Ancak çoğu zaman sanatçı ile sanatçının ulaşmağa çalıştığı okuyucu kitlesi ayrı ayrı yerlerde olmuştur. Ulaşılması gereken yığınlar sanat çalışmalarında baş köşeyi tutmasına rağmen, pratikte, yaratılan ürün varması gereken ellere ulaşamamıştır. Sanatçı ile sanatçının ulaşmayı hedeflediği yığınların ayrı dünyalarda olması ve yığınların konu alındığı sanatın işlevinin yanlış anlaşılması. Bu olumsuzluğun iki ana etkeni.

Bu olumsuzluklara karşın sanatını toplumsal işlevine uygun olarak gerçekleştirebilmiş sanatçılar da yetişmiş ve yetişmekteler ülkemizde. Bu sanatçılardan biri de ölümünden 18 yıl sonra andığımız Orhan Kemal'dir.

Hikâyelerinde, romanlarında anlattığı kişiler ekmek kavgası veren, bu kavga için köyünden, tarlasından kopup gelmiş insanlardır. Bunlar işçidir, ırgattır, serseridir, hayat kadınıdır. Orhan Kemal bu insanların yaşamlarını, acılarını, özlemlerini büyük bir içtenlik ve yalınlıkla anlatır. Çünkü kendisi de ekmek parası için didinen, kimi zaman eve ekmek götüremeyen, kimi zaman aç, kimi zaman işsiz bir emekçidir. Kitaplarında anlattığı kişilerden biri de kendisidir: Milletvekili ve yazar olan babasının yurtdışına zorunlu sürgünü, asıl adı Raşit Kemali Öğütçü olan Orhan Kemal'e öğrenimini yarıda bıraktırmıştır. Sürgünde geçinmek için her türlü işte çalışan yazar, askerlik döneminde yazdığı bir şiirden dolayı 5 yıl hapis yatmış, hapiste yetişmesine büyük emeği geçen Nazım Hikmet ile tanışmıştır. Çıktıktan sonra da ekmeğini kazanmak için hamallık, fabrika işçiliği, nakliyatçılık gibi işlerde çalışarak "ekmeğini taştan çıkarmıştır".

Hikaye ve romanlarında anlattığı kişilere büyük bir sevgi ve içtenlikle yaklaşır. Bütün olumsuzluklara karşın "insan"a olan inancı hiçbir zaman bitmez. Sevgiyle baktığı, "insanlık onurunu" herşeyin üstünde tutan bu insanlar hiçbir zaman popülize de edilmez Orhan Kemal'in kitaplarında. İnsan olduğu gibi iyilikleri, kötülükleri, eksikleriyle ele alınır. Çünkü, kendisinin de "halkın tükenmez gücüne ve umuduna" inancı her zaman tamdır. Bu inancını "Ben gerçekçiliği içinde yaşadığım toplumun insanlara ayna tutmuş gibi bir yansıtma sanmıyorum... Bozuk düzenin her yönden bozduğu, insancıl davranışlardan alıkoyduğu, insanoğlunu düşmemesi gereken alçaklıklara yuvarladığı bir düzensizliğin çürük meyveleri sayarken, gene de onlarda eriyip mahvolmamış, kurtulmak için çaba gösteren yanların varolduğuna inanıyorum." şeklinde dile getirir. Orhan Kemal hikaye ve romanı bu insanların sorunlarını yansıtmakla kalmaz, bir yol gösterici, bir anahtar işlevi yüklenir. Orhan Kemal'in yapıtlarına bu işlevi kazandıran bilinçli seçimi, dünya görüşü doğrultusunda sanatsal ve estetik tavır alışıdır.

Yaşamıyla, sanatıyla hep iyiden, haklıdan güzelden yana olan Orhan Kemal, 2 Haziran 1970'de öldü. Geriye 27 roman, 12 hikaye, 5 oyun, sayısız senaryo ve şiir çalışmaları bıraktı.

Adını saygıyla anıyoruz, O buna layık olduğu için.

"Tepeden tırnağa güm güm atan bir yürek"

Nazım Hikmet

Semih Poyraz

3 Haziran 1963'te sadece kendi memleketinin insanı için değil tüm dünya insanları için "tepeden tırnağa güm güm atan bir yürek" durdu: Nazım Hikmet öldü.

Hapislerde, sürgünlerde, gurbetlerde geçen ve bunların doğurduğu derin acıların, hasretlerin, özlemlerin yaşandığı bir yaşamdı O'nunkisi.

"Tohuma, toprağa, denize inan; insana inan hepsinden önce. Kuruyan dalın, sönen yıldızın, sakat hayvanın duy kaderini, hepsinden önce de insanın. Sevindirsin seni cümlesi nimetlerin, sevindirsin seni karanlık ve aydınlık sevindirsin seni dört mevsim, ama hepsinden önce sevindirsin seni insan." sözleriyle insana olan büyük inancını şiirleri ve sanatı ile dile getirirken kişiliği mücadelesi ve yaşantısıyla da bunun kavgasını verdi. *"... güzel sanatlardan beklediğim, istediğim şey halka hizmet, halkı güzel günlere çağırmalarıdır"* sanat anlayışıyla insanlık sevgisinin, sosyalist kültürün milyonlara maledilmesini başlıca görev bildi. Onun için halkın kavgasında bir yazarın yansız olması beklenemezdi.

Bugün ölümünün üstünden 25 yıl geçti, Nazım Hikmet ismi hala ölümsüz, hala belirli çevreler için korkulu bir rüya. Hala onu ve sanatını yok saydırmaya çalışan çabalar devam etmekte; şiirleri, kişiliği hala yargılanmakta. Nazım Hikmet'e,sanatına yapılan bir başka saldırı da bugün tüm insanlığın ortak bir değeri olan sanatının estetik yanının özünden soyutlamaya çalışılmasıdır. Ancak Nazım Hikmet'in estetiği, soyut bir estetik değil, yaşamın somutluğunda bir mücadele silahıdır.

Her insanın Nazım Hikmet'in adını, yaşamını, eserlerini bilmesi gerekir. Onun dizelerindeki insan sevgisini, inancını, moral ve ahlakını rehber edinmesi gerekir. Bugün dünden daha çok insan Nazım Hikmet adını biliyor, yarın bugünden daha çok insan bu adı bilecek!

Çünkü Nazım Hikmet, adı çağlar boyu yaşayacak bir insan, bir sanatçı idi.

VASİYET ***Nazım Hikmet Ran***

Yoldaşlar, nasib olmazsa görmek o günü,
ölürsem kurtuluştan önce yani,
alıp götürün
Anadoluda bir köy mezarlığına gömün beni.

Hasan bey'in vurdurduğu
ırgat Osman yatsın bir yanımda
ve çavdarın dibinde toprağa çocuklayıp
kırkı çıkmadan ölen şehit Ayşe öbür yanımda.

Traktörle türküler geçsin altbaşından mezarlığın.
Seher aydınlığında taze insan, yanık benzin kokusu,
tarlalar ortamalı, kanallarda su,
ne kuraklık, ne candarma korkusu.

Biz bu türküleri elbette işitecek değiliz,
toprağın altında yatar upuzun
çürür kara dallar gibi ölüler,
toprağın altında sağır, kör, dilsiz.

Ama bu türküleri söylemişim ben,
daha onlar düzülmeden
duymuşum yanık benzin kokusunu
traktörlerin resmi bile çizilmeden.

Komşulara gelince,
şehit Ayşeyle ırgat Osman,
çektiler büyük hasreti sağlıklarında
belki farkında bile olmadan.

Yoldaşlar, ölürsem o günden önce yani,
öylece gibi de görünüyor.
Anadoluda bir köy mezarlığına gömün beni
ve de uyarına gelirse,
tepemde bir de çınar olursa
taş maş da istemez hani.

Ağustos günlerinin bulutu

L O R C A

Granada'da Ağustos günleri ölüdür.
Gün yaralıdır, bu yüzden bir
zeytin ağacının dibinde,
gerekçesiz, nedensiz kurşuna dizildi

Selda Aktan

"Ağustos günlerinin bulutudur Lorca..." Bir arkadaşı için yazdığı "Uzun süre doğmaz bir daha, bunca soylu bir Endülüs'lü" sözlerini şimdi kendisi için söylüyor İspanya...

Federico Garcia Lorca, İspanya'nın, çok hızlı üne kavuşmuş, şiirleri halk tarafından çabuk benimsenmiş önemli şiirlerdendir. Sırtına çıkınını alarak İspanya'nın her köşesini ayrı ayrı gezen Lorca, İspanya'yı çok güzel özümsemiş ve insana duyduğu sonsuz sevgisi halkla arasında kopmaz bir bağ oluşturmuştur.

Ülkesinin her hareketinden etkilendiği için, şiirlerinde yaşadığı dönemin İspanya'sını rahatlıkla bulabiliriz. O dönemdeki tüm ikilemleri, karmaşıklığı, halkın psikolojisini, sanatıyla şiirlerine yansıtmıştır. İnsana duyduğu sevgi, oyunculuk yeteneğinde de gün yüzüne çıkar. Şiirlerini bölge bölge dolaşarak okumuş ve halkla daha çok yakınlaşma imkanı bulmuştur.

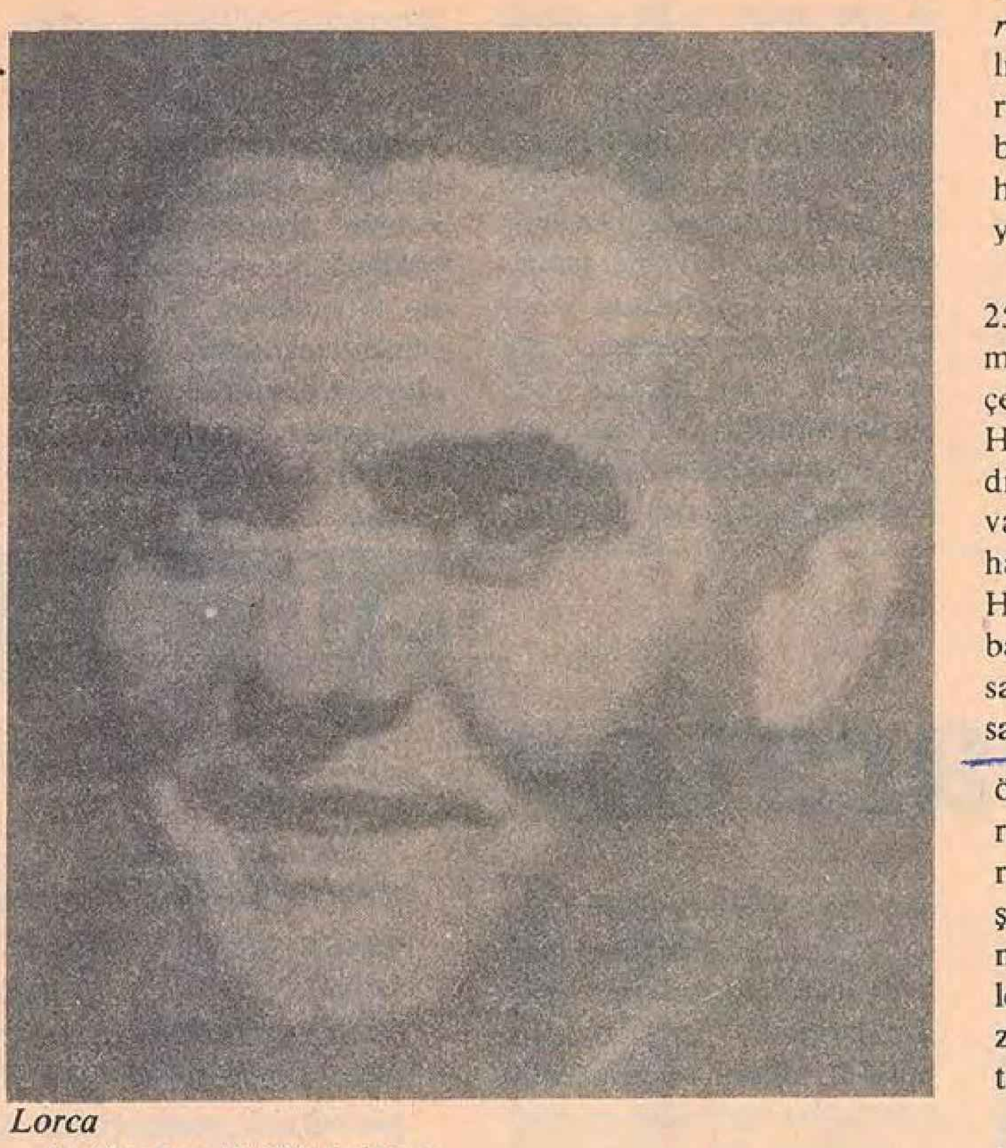
"Bir oyunun bir parçasını, ya da kendi şiirlerini okurken, dinleyicileri sarsan, tutsak eden karşı konmaz bir büyü dalgası saçardı" diyor Raffael Alberti. Arkadaşı Visenda Alexandra ise "Kollarının havaya yaslandığını, ama ayaklarının zamana, yüzyıllara, İspanyol toprağının, en ıssız köküne dalmakta olduğunu sezerdim." sözleriyle İspanya'yı tanımanın Lorca'yı tanımakla özdeş olduğunu anlatıyor.

Lorca gibi bir çok halk tutkunu sanatçı yetişmiştir İspanya'da. İşte bu yüzden Hitler Almanya'sı ve Mussolini İtalya'sına rağmen İspanya'da grev ve direniş hareketleri sürekliliğini yitirmemiştir.

Barış, özgürlük, yaşam koşullarının düzeltilmesi savlarıyla kurulan Halk Cephesi, seçimleri kazanmış, fakat dünya faşizminin karşısında sağlam kalmayı becerememiştir. İspanya aslında yalnız Franco asilerine değil, dünya faşizmine karşı koymaya çabalamıştır. Buna rağmen İngiltere ve Fransa'nın İspanya'ya yardımı kabul etmemesi şaşırtıcıdır. Onlar, tarafsız politikanın arkasına gizlenerek, İspanya yarasının kanamasına izin vermişlerdir. Ve bu dönemde İspanya tek yardımı Sovyetler Birliği'nden almıştır.

İspanya tarihinin en kara lekeli döneminde yaşayan Lorca, insanlığın çatışma dolu döneminde halkla birlikte gülmek, ağlamak ve halkla birlikte yürümek zorunda olduğuna inanmıştır hep.

Halkını bu kadar güzel yorumlayabilmesi, şiirlerinde İspanyol halkını böylesine güzel ve kendine özgün bir tutumla yansıtabilmesi Lorca'nın tamamıyla bir halk şairi olduğu anlamına gelmez. Lorca'nın tüm yaşamı boyunca en önemli çabası, aydın şiiriyle halk şiirini kaynaştırabilmek, eskiyle yeniyi, yaygın olanla karmaşık olanı, lirik olanla anlatıcı olanı birleştirebilmekti. Fakat sanat başarılarının doruğundayken faşizmin çıbanlı ellerine düşmüş, amacına ulaşamamıştır.

Lorca

54 ülkeden 40.000 dolayında aydın, yazar, sanatkar, İspanya'daki onurlu özgürlük mücadelesiyle dayanışmaya gelmiştir. "Çağımız koşulları altında iyi bir geleceğe olan tek inancımızı İspanyol halkının özgürlük ve onuru uğruna verdiği kahramanca mücadele oluşturuyor." diyen Albert Einstein'la birlikte bir çok yazar, bilim adamı ve sanatkar, yapıtlarıyla dışardan destek olmuşlardır İspanya'ya.

Fransa devriminden sonra ilk defa aydınların özgürlükten ve demokrasiden yana görev almaları açısından İspanya tarihinin bu dönemi oldukça önemlidir.

İşte böyle bir dönemin çocuğu olan Lorca, faşizmin hiç de sıradan olmayan kurbanlarından biridir. Gökyüzünün çırılçıplak olduğu bir sabah yok olan Guernica'nın, İspanya'nın kızıla boyanmasını görmeden ölmesine rağmen, şiirlerinde bu olayı sezinlemişcesine bir ölüm acısı ve kaygı vardır.

Sümbül küllerine, una batık
ölümlere
Ve gezegen kümelerinin
kumsalca yuvarlandığı göklere
Binbir yoldan ulaşmak
isteyen kan.

Kan, ezilmiş hasırdan ve
yeraltı sularından
Paslı damgasını vuran
tasasız rüzgârlara
Ve pencere camlarında
kelebekler ayrıştıran

Kandır bu gelen, gelecek
olan
Çatılardan, balkonlardan,
her köşeden.

Ölüm temasını şiirlerine her defasında konu alan Lorca, kendini tekrarlama korkusunu hep içinde taşımış, başarısını ve ününü çok kolay elde etmenin sıkıntısını yaşamıştır. En güzel şiirini yazamamış olmasının ağırlığı sırtından hiç kalkmamıştır. Lorca'nın bu sıkıntıları, şiirlerinde çelişik ve tutarsız bir dil kullanmasına neden olur. İspanya'nın tüm özelliklerini üzerinde barındıran bu şiirler tüm çelişkilere rağmen ayrı bir özgünlük taşır. Ve bu şiirler toprağını bulmuş boy atmakta olan çiçekler gibidir. İnsanı yüklenir, yüzü güneşe değil insana dönüktür.

Duygularının ve yaratıcı gücünün bir ikileme ve karmaşıklığa düştüğünün en güzel örneği olan "Poete en New York"un İspanyol halkı tarafından en az anlaşılır yapıtı olması onun İspanya kültürü dışında, düştüğü bunalımı en iyi şekilde yansıtır. Fakat Lorca Poete en New York'ta bile genel özgün çizgisinden ayrılmamış ve bu kitap Lorca'nın yaşamının en önemli noktalarından birini oluşturmuştur. Dizelerinde, gerçek, yalın ve temiz bir giz saklı olan Poete en New York'la, artık Endülüs'ün sıcak geleneksel havasından sıyrılıp "suçu vurmaya" ve "avcıyı aramaya" çıkmıştır. Bu başkaldırı, onu eski Lorca'dan soyutlamaz. Aksine Lorca'ya daha yetkin bir kişilik kazandırır ve aslında gerçek Lorca'da budur.

(Poete en New York)

Ay doğunca makaralar dönüp
al aşağı edecekler göğü
İğnelerden bir sınır kuşatacak
benliği
Ve çalışmayanları, alıp
götürecek tabutlar
Çirkefin New York'u
Tellerin, ölümün New York'u

Kentin saatleri altında çürüyor
ölüler
Savaş geçiyor milyonlarca
külrengi fareyle ağlayarak

Hep size karşı, gençlere
Acı zehirle pis ölümü tattıran
Hep size karşı

Bağışlama olmasın, dikkat,
Ölüm akıyor gözlerinizden
Ve külrengi çiçekler yağıyor
çirkefin kıyılarına

Lorca'nın Alman ve İngiliz ozanlarından ayrılan yönü, doğaya tutkun olmasına rağmen, onu insanlardan üstün tutmayışıdır. Alman ve İngiliz ozanları, doğaya duygu yükleyerek, onu insanüstü bir duruma sokarlar. Köklü romantizmin yerleşmişliğin bir sonucudur bu. Oysa Latin ülkeleri ozanları şiirlerinde insana belirgin bir güç yüklemektedir. İnsan niteliği, şiirlerde tanımlanan doğanın özelliklerini artırır biçimdedir.

Lorca'nın da insancıllığı insana verdiği sınırsız değer ölümü fiziksel anlamda kabullenmemesini sağlar. İnsanı, sınırsız bir yetkinliği yüklenmiş görmektedir çünkü.

"İnsan denizden daha mı az
sonsuz... Ölümlü denizden"
"Yüzün sarsınlar
istemiyorum kefenle
taşıdığı ölüme alışsın diye
var git Ignacio ılık
böğürmeye aldırma
uyu, uç, dinlen: Deniz bile
ölür."

Ölümün anahtarını bulabilenlerden insan soyluluğunu, güzelliğini, gözüpekliğini, ölüme duyduğu açlığı en iyi yansıtabilenlerden biridir Lorca. Yaşamı boyunca hiçbir siyasi eyleme katılmamış, toplumsal kaygıları şiirlerinde ustaca gizleyebilmiş olan Lorca, bir Ağustos sabahı Granada'daki evinden çağrılmış ve bir daha Granada'sına geri dönmemiştir.

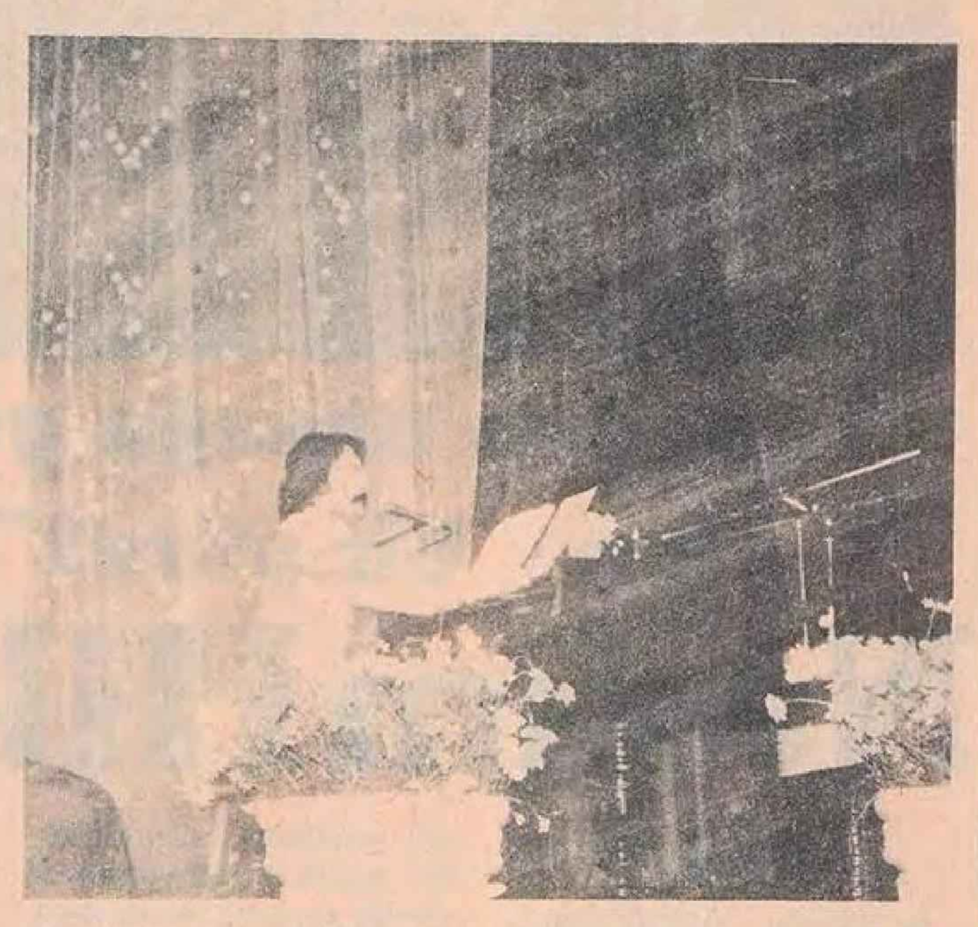
Granada'da Ağustos günleri ölüdür bu yüzden. Gün yaralıdır. Bir zeytin ağacının dibinde, gerekçesiz, nedensiz kurşuna dizilen Lorca 35 ölü ile birlikte götürülmüş ve cesedi bulunamamıştır. Neruda'nın deyimiyle "Bir gitar kadar mutlu ve hüzünlü, bir çocuk kadar saydam ve derin" öldü büyük ozan. Belki de Franco celladının en kara lekesini oluşturan bir kurbandır. Fakat kurbanların ne ilki ne de sonuncusudur.

Gençlik Günleri

Necati Yıldırım

Sahnede oyunlarını sergileyen arkadaşlar var ya, onlar benim arkadaşlarım. Bak hep yeni olanı deniyorlar, farklı olanı arıyorlar, ne güzel. İşte genç olmak bu!

Bu ülkede en etkin katmanın-siyasal ve kültürel alanda-gençlik olduğunu söylersek herhalde pek yanılmış olmayız. Sinema salonlarını, tiyatroları, konserleri şöyle bir dolaştığınızda, buraları dolduranların hep genç insanlar olduğunu görürsünüz. En çok da lise ve üniversitelerde okuyanlar. Yürüyüşler, mitingler deseniz yine öyle. Ne kadar depolitize edilmeyen çalışılırsa çalışılsın, ne kadar yabancılaştırılmaya uğraşılırsa uğraşılsın yine de üçer beşer biraraya gelip müzik yapan, halk oyunları çalışan, amatör tiyatrolar kuran, bin türlü olanaksızlıklarla boğuşup, sevabıyla günahıyla oyunlar sergileyen hep biz gençler. Yani gelecek. Bu anlamda var olan kültürel açlığı gidermeye yönelik her türlü çalışmaya içten kucak açan da yine bizleriz. İşte bu çalışmalardan birini de geçtiğimiz ay 4-29 Mayıs tarihleri arasında İstanbul Şehir Tiyatroları Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu bünyeşinde gerçekleştirilen "Gençlik Günleri" oluşturuyor. Bu anlamda Gençlik Günleri'nin bir değerlendirmesini yapmak, "Gençlik Günleri gençlere ne verdi?" sorusuna bir yanıt aramak, son dönemde görece artış gös-

Gençlik günlerinde Timur Selçuk

Gençlik kültürel açlığını giderecek her türlü çabaya kucak açtı.

teren bu tür gençlik organizasyonlarının da bir tablosunu önümüze koymuş olacak.

Gençlik Günleri etkinliklerini konserler, filmler, söyleşiler ve tiyatrolar olarak 4 gruba ayırabiliriz. Bunlardan ilk ikisinin seyretmek isteyip de seyredemediğimiz, dinleyip isteyip de dinleyemediğimiz film ve sanatçıları belirli bir programatik içerisinde ve ekonomik yıkıma uğramaksızın izlemek olanağını yaratması açısından yararlı oldukları kesin. Söyleşilerde ise İstanbul gençlerine günün koşullarında kolay kolay bulanamayacak tartışma ortamları sunuldu. Gençliğin düşünlerini resmi bir tiyatronun fuayesinde de olsa ortaya koyabilmesi, sanatçı ve bilim adamlarıyla yüzyüze konuşması hiç de azımsanacak bir olay değil. Özellikle 'Tiyatronun İşlevi' konulu, Tahir Özçelik, Cevat Çapan, Ayla Ağabegüm ve Ali Neyzi'nin katılımlarıyla yapılan söyleşide yükselen tansiyon, gençlerin tartışmaya duydukları açlığı göstermesi açısından ilgi çekiciydi. Bir diğer ilgi çekici söyleşi de 9 Mayıs Pazartesi günü Duygu Asena ile yapılandı. Sayın Asena, kadının gücünün mutlu olamadığı ortamdan uzaklaşabilmesi demek olduğunu, bunun da ancak ekonomik özgürlüğün elde edilmesiyle mümkün olabileceğini belirtirken "500.000 lira maaş alan bir kadın eğer ailesiyle mutlu değilse, maaşının 100.000 lirasıyla bir ev tutup, geri kalanıyla da gül gibi geçinebilir" diyerek tüm ezilen, çifte sömürüye maruz kalan, mutsuz kadınlarımıza da yol göstermiş oldu. Burada sayın Asena'nın hangi kadın sorunundan sözettiği, hangi kadının özgürlüğünü savunduğu sanırım rahatça anlaşılabilir. Söz söyleşilerden açılmışken 5 Mayıs günü yapılan Yalçın Küçük söyleşisine de değinmeden geçmek olmaz. "Genç insan zincirleri kıran, baş kaldıran, düzenin önüne koyduğu herşeyi reddeden insandır. Bugünün gençleri ise içinde bulunduğu kabuğu kırıp kırmamakta tereddüt eden bir civciye benziyor" diyen Küçük, yöneltilen soruların yetersiz kalması ve söyleşinin kısır bir havaya bürünmesi yüzünden çok daha genişletilebilecek "Gençlik" konusunu yeterince açamadı.

Gelelim Gençlik Günleri etkinliklerinin en önemlisine. Evet tiyatro. Amatör tiyatrolar. 21 ayrı grubun oyunlarını sergilediği, gençlerden gençliğe akan tiyatro coşkusuyla yaşanan, dopdolu 21 gün boyunca ne oldu, neler kazanıldı?

Amatör tiyatro gösterilerinin taşıdığı önemi kavrayabilmek için olaya oyuncu ve seyirci perspektiflerinden bakmak sanırım daha yararlı olacak. Şöyle ki: Genç seyirci, Muhsin Ertuğrul'un salonuna giriyor, koltuğuna oturuyor ve karşısına, ona kendisinden birşeyler veren, kendi yaşamından, imgeleminden kesitler sunan birileri çıkıyor. Ve görüyor ki onlar da kendinden. Yani genç. Ve güveniyor kendinden olana. Bu benim, iyi ya da kötü ama benim. Artık önlerine bir tabak sanat koyup ye diye boğazına sarılanlar yok. Bu budur, şu şöyle olmalıdır diyen yok. Zaten yaratılmış olanı yineleyip durmak, her önüne konulana kayıtsız şartsız teslim olmak, yaratının özündeki ilericiliğin ezilmesine göz yummak, sessiz kalmak yok. Şurda, sahnede oyunlarını sergileyen çocuklar var ya, onlar benim arkadaşlarım. Bak hep yeni olanı deniyorlar, farklı olanı arıyorlar, ne güzel. İşte genç olmak bu. Yaratmak, hep yeniye, hep ileriye koşmak. Bakın yapabildik, daha pek çok şeyi de yapabiliriz. Haydi atalım üzerimize serpilmiş ölü toprağını. İşte amatör tiyatronun seyirciye verdiği bu.

Olayın amatör gruplar açısından taşıdığı anlam belki birincisinden de önemli. Çünkü bugün profesyonel tiyatrolar bile birbirilerinin oyunlarını izleyip değerlendirmez ve eleştirmezken, amatör gruplar bunu yapabilecek olanağı buldu ve bundan sonuna dek yararlandılar. Gençlik Günleri'ne katılan tiyatro toplulukları yaklaşık bir ay boyunca tanışıp kaynaştılar, birbirlerinin çalışma teknikleri, yorumları, olaylara bakış açıları üzerinde konuştular, tartıştılar. Böylesi bir ortamın amatör tiyatrocu gençlerin gelecek çalışmalarının şekillenmesinde büyük ölçüde etkili olacağı yadsınamaz bir gerçek. Hal böyleyken Gençlik Günleri'nin en önemli etkinliğinin tiyatro olduğunu söylemekte hiç de haksız sayılmayız. Çünkü bütünüyle bizim olan bu. Ve bizim olan her zaman en iyisidir. Gelecek yılki Gençlik Günleri'nin bu yılkini aşması umuduyla. Çünkü dünü aşamayan hiçbir şeyin yarını olamaz.

Duygu Asena hangi kadının özgürlüğünü savunuyor?

GENÇLİK DÜNYASI İÇİN YAZDILAR

ERDAL ATABEK

Suçsuzluğun yargılanması demokratik görevlerin başında gelmelidir.

Dr.Erdal Atabek

Ben suçsuzum. Hiç bir şeye karışmadım."

-"Ben hiç bir şey yapmadım. Suçsuzum."

-"Etliye sütlüye karışmam. Beni hiç ilgilendirmez. Suçsuzum."

-"Politikayla hiçbir ilgim yoktur. Suçsuzum."

Siegfrid Lenz "Suçlular Çağı-Suçsuzlar Çağı" adlı oyununda "suçsuzluğu" yargılar.

"Suçsuzluk" söylendiği kadar masum mudur?

Bir baskı döneminin, yakalanıp tutuklanan binlerce insanın, işkence tezgâhlarından geçen binlerce insanın, neden suçlandığı bilinmeden suçlanan, nasıl suçlandığı bilinmeden suçlanan binlerce insanın, görevlerinden atılan binlerce insanın, yerinden yurdundan sürülen birlerce insanın başına gelenlerde "toplumdaki suçsuzlar"ın suçu yok mu?

Siegfrid Lenz, bu soruya şu yanıtı veriyor:

"Suç işlemeden suçsuz olunmaz."

"Karışmamak suçu" işlenmeden, "hiç bir şey yapmamak suçu" işlenmeden, "beni hiç ilgilendirmez" suçu işlenmeden, "politikaya karışmamak suçu" işlenmeden suçsuz olunmaz.

Bir toplumda suçsuzluk böylesine yaygın olmasaydı insan hakları böylesine çiğnenebilir miydi? Suçsuzluk böylesine baskın olmasaydı insanların demokratik hakları bu denli çiğnenebilir miydi? Kentler böyle kirlenebilir miydi? Kıyılar böyle yağmalanabilir miydi? İş kazaları böylesine sık olabilir miydi?

Bütün bunların yapılabilmesinde "suçsuzluk suçu" işlenmektedir.

İnsan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, sağlıklı kentler, kamuya açık kıyılar, kazasız çalışma, bütün bunları isteyen insanların sorumluluğuyla, hepsinin ortak sorumluluğuyla gerçekleşecek istemlerdir.

İstemlerin gerçekleşmesine hiç bir katkıda bulunmamak, yapılacak her şeyi başka birilerinin yapmasını beklemek, rüzgârlar başka yönlerden esmeye başlayınca da "suçsuzluğunu" öne sürmek, artık bilinmesi gereken asıl "suç"tur.

Oysa hep inanç suçlanır, sorumluluk suçlanır, bir şeyler yapmak bilinci suçlanır, hareket etmek suçlanır. Böylece, gerçekte "toplumsal suç" olan inançsızlık, sorumsuzluk, toplumsal bilinçsizlik, hareketsizlik "suçsuzluk"la ödüllendirilir.

Suçsuzluğun yargılanması, demokratik görevlerin başında gelmelidir.

Asıl sorumluların "suçsuz" sayılması, dolaylı olarak ödüllendirilmesi, topluma çok pahalıya malolmaktadır.

Böylece, bir ülkenin inançlı, sorumluluk duygusu olan, bilinçli bireyleri "suçlanırken", toplumun kenardaki seyircileri, "suçsuzluk suçu"nun ortak günahını sessiz ve sözsüz bir anlaşmaya paylaşmaktadır.

Üzerine ışık tutulacak oyun budur.

Üç sinema başyapıtı:

Rosa, 1900 ve İmparator

Hakan Gezginci

Geçtiğimiz ayın sinema olaylarına şöyle bir göz attığımızda gündemin hemen hemen tamamen Bernardo Bertolucci ile kaplı olduğunu görüyoruz. Önce "1900" adlı filminin uzun tartışmalardan sonra danıştay kararıyla vizyona girmesi, sonra gösterileceği önceden açıklanan "Son İmparator'un aday olduğu tüm dallarda Oscar alarak rekor kırması, bu ünlü İtalyan yönetmeni ülkemizde de büyük bir kitlenin ilgisine sundu.

İki bölümden oluşan "1900" filminin ilk bölümünde Bertolucci yüzyılımızın ilk yıllarında Avrupa'da olduğu gibi İtalya'da da yaşanan devrimci harekete özgün bir bakış atıyor. İnsanların daha grevin ne olduğunu bilmeden genel greve koşmalarını, bilinç düzeyi fazla yüksek olmayan köylülerin birkaç gün içinde yüzlerce kitabı okuyarak dahi sahip olamayacakları deneyime kavuşmalarını, sosyalizmin çocuklarının oyunlarına kadar girmesini Bertolucci'nin kamerasından izlemek, o günleri ancak kitaplardan okuyabilen bizler için gerçekten kaçırılmaz bir fırsattı.

1900 bilinçlere kazınacak bir siyasal yapıt.

Bertolucci'nin gösterime çıkan ikinci filmi "Son İmparator" ise, ön planda Çin'de artık çökmekte olan bir kurumun, imparatorluk kurumunun son temsilcisinin içinde bulunduğu durumu tüm duyarlılığı ile verirken geri planda ise o zamanki Çin'in sosyoekonomik profiline bir neşter atıyor ve yine olayları ve perde arkalarını bir belgesel tadıyla insanların bilinçlerine kazımayı başarıyordu.

Sinema dünyasında esmekte olan Bertolucci fırtınasının yanı sıra yakınlarda sona eren "Sinema Günleri"nden bazı filmler de şenlik sonrası tekrar gösterime girerek belirli bir ilgiyi toplamayı başarıyorlar. Bunlar arasında en ilginci kuşkusuz Margarethe von Trotta'nın "Rosa Luxemburg"u. Büyük ölçüde uzaktan yakından sosyalizme değinen filmlerin izlendiği geçtiğimiz günlerde sosyalizm tarihinin ilginç simalarından Rosa Luxemburg'un yaşam ve savaşımını anlatan ve baş kadın oyuncusu Barbara Sukowa'ya Cannes'de en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandıran bu film de diğerleriyle birlikte ilginç bir toplam oluşturuyordu. Düz ve klasik bir anlatıma sahip olan filmin özellikle ikinci yarısında Luxemburg'un hapiste geçen günlerinin anlatıldığı bölümde dönem ve kişilikler (Bernstein, Kautsky, Liebknecht ortalıkta dolaşıyorlar) bakımından ilginç olmayı başaran bir film "Rosa Luxemburg".

Mayıs ayında gösterilen diğer ilginç filmler arasında ise Oscar adayı, ayrıca Holly Hunter'a Berlin'de en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandıran "Haberler" (Broadcast News), Woody Allen'in küçük bir başyapıtı olarak nitelendirilen filmi "Radyo Günleri" (Radio Days), Sinema Günlerinden kalma "Yanımda Olsaydın" (Wish You Were Here) ve geçen yılın en iyi görüntü ve ses efekti Oscarlarını kazanan "Yaratığın Dönüşü" (Aliens) sayılabilir.

Şiir sever misiniz?

DUYURU:

Bundan önceki yedi aylık yayın döneminde Gençlik Dünyası olarak kültür-sanat sayfamızda düzenli bir şiir köşesi otuşturamadık. Buna karşılık şiir olayının insan düşün ve duyumlarının en etkili dışa vurum aracı olduğu ve her gencin belli bir dönem şiirle uğraşmasıyla oluşan büyük potansiyelin değerlendirilmesinin gerekliliği göz önüne alındığında, daha fazla zaman yitirmenin anlamsızlığı ortaya çıkıyor. Bu anlamda bundan sonraki sayılarımızda daha çok amatör şairlere yönelik bir şiir köşesi oluşturmayı düşündük. Tüm şair arkadaşların katılımlarıyla zenginleşebilecek köşemize şiirlerinizi bekliyoruz.

söylememişken daha son söz
sabrın
ve kararın sükunetine muhtaç olan
dingin ama kuşkusuzca
ve de en cürretkarından
kavgalı sevdalı bir önsözdür
yaşam
fütursuz bir dolu dizginliğin içtenliğiyle
keremliği de göze almacasına

Temel Demirer

ellerimizi ve kalplerimizi birleştirirsek
bu karanlıkl ıklardan çıkarız alnımızın akıyla
çıkarken birkaçımız feda eder kendini
tüm halkı uğruna
gelin dostlar, arkadaşlar, gençler
birleştirelim ellerimizi
birleştirelim ki
kimse kıramasın geçemesin bizi

Esinç Demirkapı

TA UZAKTAN

Gözlerim kamaştı bir an
Baktım anlayamadım.
Bana bakıyorlardı
Ta uzaktan...

Her biri bir darağacına yaslanmış
Bir yargıç kümesi
En ortadaki bağırdı...
"Suçun sabit görüldü" diye
Ta uzaktan...

Kaçmak istedim bir an oradan
Ellerim bağlı zincirlerle
Ayaklarım boyun eğmiş zincirlere
Yürüyemiyorum.
O kadar ağır ki...

Uyandım birden yatakta
Annem vardı baş ucumda
Hayır dedim ona hayır
Büyümek istemiyorum
Hele genç olmak asla.

Darağaçları yaklaşırken gülümseyerek
ta uzakta.

Dursun Koç
Eskişehir A.Ö.F.

Rosenberg'ler ölmemeli...

Elektrikli sandalyede ölüme giderken FBI'nın elde edebildiği tek "delil" Rosenbergler'in birbirine yazdıkları o güzelim hayata inanan sevgi dolu mektuplar oldu.

Tülay Çevik

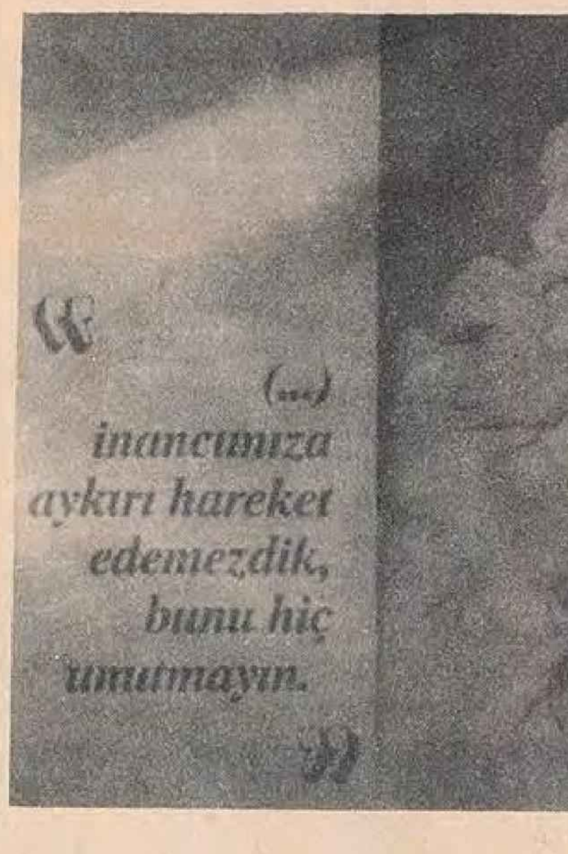
19 Haziran 1953 günü sabahı dünyanın bütün barış güçleri son bir kez daha, aralarındaki iki yüreğin eksilmesini önlemek için "Rosenbergler Ölmemeli" diyordu. Buna karşılık "Rosenbergler Ölmemeli!" diyenler de vardı ve bunlar halklar arasında "soğuk savaş" duvarları örmenin hesabını yapıyorlardı.

İkinci Dünya Savaşı 80 milyon insanın hayatına maloldu.

İnsanlığın öfkesi kapitalizmin pislikleriydi. Savaşı hazırlayan emperyalist krizdi. Emperyalist güçler bu öfkenin başka hedefe, sosyalizme yöneltilmesi için "soğuk savaş" ekseni etrafında kenetleniyorlardı. Barış yanlılarını hedef alarak.

19 Haziran 1953 gecesi Jullius ve Ethel Rosenberg elektrikli sandalyenin bulunduğu odaya uzanan koridoru sakin ve vakarla geçtiler. Onları oraya soğuk savaş mekanizması getirmişti.

Ölümlerinden birkaç saat önce oğulları Michael ve Robert'e şunları yazdılar. "Daha bu sabah yeniden beraber olabileceğimizi düşündük... Şimdi bu olamaz. Hayatın yaşamaya değer olduğuna inanmalısınız. Sonumuzun yaklaştığı şu anda bile, bunu, cellâdı yenen bir inançla bildiğimizden emin olarak aykırı hareket edemezdik, bunu hiç unutmayın."

Ethel ve Julius Rosenberg ilk adımları Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarıyla belli olan soğuk savaşın kurbanı oldular. ABD Başkanı Harry Truman'ın Sovyetler Birliğini kastederek, "bomba patlarsa, bu çocuklar için bir sopam olacak" diyerek belirlediği dış politika savaşın hemen ardından ABD'nin herhangi bir ülkenin iç işlerine "müdahale hakkı"nın olduğu iddiasıyla bütünleşiyordu. Ama bu dış politikanın ABD halkı tarafından da onaylanması gerekiyordu. Bu nedenle 1945 sonrası ABD iç politikasında Mc-Carthycilik dönemi diye anılan yüzkarası olaylar yaşandı. Bu dönemin kurbanlarından ikisi, "atom ispiyonculuğu" paranoyası içinde katledilen fizik bilimcisi olan Rosenbergler'dir.

FBI'ya bakılırsa, Ethel ve Julius Rosenberg "asrın suçunu" işlemişler ve atom bombasının sırlarını Sovyetler Birliği'ne satmışlardır. "Suç"la ilgili herşey, Klaus Fuchs adlı bir nükleer fizikçinin "gönüllü" olarak İngiliz istihbaratına gidip, Sovyetler Birliği'ne atom bombası hakkında bilgi verdiğini itiraf etmesiyle başladı. Fuchs savaş sırasında Los Alamos'ta atom bombasının yapımında çalışan ekiptendi. 3 Şubat 1950'de Londra'daki duruşmasında itirafını tekrarlayacak ve batılı basın-yayın tekelleri Sovyetler Birliği'nin de atom bombası patlatabileceğini, çünkü bombanın yapım sırrının ABD'den çalınarak Sovyetler'e verildiği haberini (!) gürültüler kopararak yayacaklardı.

Komplonun arkası çabuk geldi. FBI ve ABD yönetimi Fuchs'un sırrı tek başına çalamıyacağını ve arkasında örgütlü bir casusluk eylemi olduğu sonucuna varmışlardı ve iftira kampanyasını tamamlamak üzere her şey hazırdı. Mesele "itiraf"ta bulunacak, eskiden solcularla ilişkisi olmuş birini bulmak ve ondan "suç ortakları"nı öğrenmekten ibaretti. FBI dosyalarında böyle bir kişi hazırdı: Harry Gold. Gold memnuniyetle "itiraf"ta bulunarak, David Greenglass'ı gösterdi.

Daha önce bir atom reaktöründe çalışmış olan Greenglas'ın sorgusunun ertesi günü kayınbiraderi Julius Rosenberg gözaltına alındı. Sonra bırakıldı. Ama bir ay önce Julius sonra da karısı Ethel Rosenberg hapsedildi.

Ethel'in kardeşi olan David Greenglass fesadın elebaşısının Rosenbergler olduğunu söylüyordu. Ethel ve Julius Rosenberg'in davasına 6 Mart 1951'de başlandı ve iki hafta sonra 21 Mart günü suçlu bulundukları açıklandı. 5 Nisan 1951'de elektrikli sandalyede ölüm cezasına çarptırıldılar. Temyiz işlemleri ile geçen iki yıldan sonra 1953 yılında ölüme giderlerken FBI'nın elde edebildiği tek "delil" Rosenbergler'in birbirine yazdıkları o güzelim, hayata inanan sevgi dolu mektuplar oldu.

Bu uyduruk davada karıkocanın insanlıklarıyla onurları, yürekleriyle korkuları aynı hücrede karşı karşıya getirilmek istendi. David'de çürüyen aile bağlarının, karı-koca Rosenbergler'in çocuklarına duydukları sevgide de çürütülebileceği umudu, şaşkın ve bilinçsiz bir jürinin adaleti, korkutulmuş ya da satın alınmış tanıklar aracılığıyla, düzmece "kanıtlar" ve hayasız ve demagojiyle pazarlık masasına sürüldü. Şantaj aracı olarak evlat sevgisinin ve ölüm korkusunun kullanıldığı bu davada onurun boynu bükülmek istendi. Bunu başarabileceklerini umdular. Çünkü sanık sandalyesine oturanların, barış davasının evrensel dinamikleriyle olan bağlantıları görülmemekte görüldüğü yerde de bu bağ koparılmak istenmekteydi.

Ne var ki militarizm bunu başaramadı. Hücrenin içinde Rosenberglerin direnci dışardan milyonların direnci, ABD "adaleti"ni büründüğü kisveden soyunmaya zorlayıp durdu. Mahkeme geriledikçe arkasındaki güçler sahnede göründüler, onlar geriledikçe Beyaz Saray'a kadar uzanan koridor serildi gözler önüne. Ve Rosenberg'ler davası klasik hukuk kuralları içinde yürütülemez hale geldi. Bundan sonrasını insanlık, bir haksız cezalandırma olarak değil, bir cinayetin tezgahlanışı olarak izledi.

19 Haziran 1953 sabahı "Rosenberg'ler Ölmemeli!" diyenlerin mücadelesi bitmedi.

Melih Cevdet Anday en güzel şiirlerinden olan "ANI"'yı Rosenbergler için yazmıştı. "Ama siirin Rosenbergler anısına olduğunu o sıralar kimse bilmiyordu. Bilinseydi kovuştur ma açarlardı hemen" diyor Anday.

ANI

Bir çift güvercin havalansa
Yanık yanık koksa karanfil
Değil bu anılacak şey değil
Apansız geliyor aklıma

Neredeyse gün doğacaktı
Herkes gibi kalkacaktınız
Belki daha uykunuz da vardı
Geceniz geliyor aklıma

Sevdiğim çiçek adları gibi
Sevdiğim sokak adları gibi
Bütün sevdiklerimin adları gibi
Adınız geliyor aklıma

Rahat döşeklerin utanması bundan
Öpüşürken o dağınıklık bundan
Tel örgülerin deliğinde buluşan
Parmaklarınız geliyor aklıma

Nice aşklar arkadaşlıklar gördüm
Kahramanlıklar okudum tarihte
Çağımıza yakışan vakur, sade
Davranışınız geliyor aklıma

Bir çift güvercin havalansa
Yanık yanık koksa karanfil
Değil unutulur şey değil
Çaresiz geliyor aklıma

KİTAP TANITIMI

Gorki Aramızda

"Gece ne denli karanlık olursa, yıldızlar o denli parlak olur"

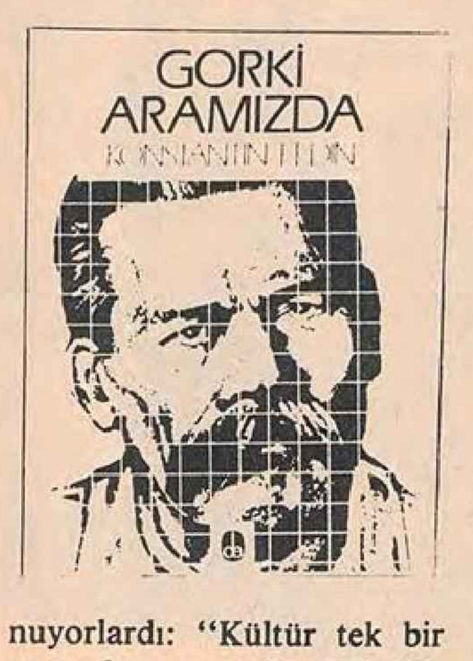
Güngör Soylu

Bir yandan yeni oluşmakta olan genç Sovyet toplumu ve onun henüz doğmakta olan güçsüz, sesini ancak kendine duyurabilen yeni edebiyatı; diğer yanda ise, giderek geçmişin içine çekilmekle birlikte 'yeni olan'a, 'devrimci olan'a karşı direnen dünün edebiyatı. Bu iki anlayışın; doğmakta olanla, ölmekte olanın karşı karşıya geldiklerini tarihi bir mekan, tarihi bir an; birbirleriyle olan çatışmaları, karşılıklı etkileşimleri... İşte 1918-1928 arası Sovyet edebiyat ortamı.

Büyük Rus şairi Aleksandr Blok, bu dönemi şöyle betimliyor: "Yıkım işi henüz bitmedi ama giderek azalıyor. Yapım henüz başlamadı. Artık eski müzik yok, yenisi de henüz duyulmuyor..." Bu cümlelerin betimlediği 1918 Rusyası'nda, dünyaya gözlerini henüz açmış, yeni bir toplumun kulakları sağır eden güçlü çığlıkları arasında yalnız birisi, zamanın müziğini duyabiliyordu. Bu adam, "tarihin ayak seslerini böylesine tehditkâr bir biçimde duyurduğu bir günde", bu sağırlaştırıcı gürültüye karşın, hep ardından koştuğu; o, olağanüstü insan'ın ellerinin, emeğinin ve düşüncesinin yaratacağı, mutlak yaratacağına inandığı, o muhteşem orkestranın ölümsüz müziğini daha şimdiden derinden ama kesinlikle dinliyordu. Bu adam, Gorki'ydi. Düşsel olanla gerçek olanı; birbirine çok uzak gibi görünen bu iki unsuru, acımasız gerçek ile yumuşak ve belirsiz düşü, insanın bitmez tükenmez gayretine, şeytansı sabrına, esnek zekasına ve tüm bunları taçlandıran sanatına duyduğu sarsılmaz inancıyla birleştiriyordu.

Oysa aynı dönemde edebiyat çevrelerinde cevabı aranan soru şuydu: Büyük Rus Edebiyatı Öldü mü?

Bu soruya, kendilerini geleneksel Rus yazının çağdaş öncüleri olarak gören ve karargâhlarını, dünün özlemleriyle ayakta durmaya çalışan kibirli ve mağrur Yazarlar Evi'ne kuran Remizov, Sologub ve Volinski tereddütsüz "evet!" diye yanıt veriyorlardı: "Yalnızca ideolojinin ve programların yansısı, gazetecilerin aynası durumuna gelen edebiyat, sanat olmaktan çıkmıştır!" Aslında bu yanıtın arkasına gizledikleri ve ifade edemedikleri, sanatın toplumsal içeriğine, politikaya karşı kayıtsız kalan "pür-sanat"ın öldüğü gerçeğiydi... Yazarlar Evi'nin tam karşısında ise, Proletkultçular vardı. Onlar da bu soruya - farklı bir yaklaşımla da olsa- "evet" diye yanıt veriyorlardı. Bu grup, geleneksel edebiyattan ve sanattan tamamıyla bağlarını koparmış, "bağımsız" bir proleter kültürü savu-

nuyorlardı: "Kültür tek bir parçadan yontulmalıdır!" Öyle ya; artık tarihte burjuvazinin misyonu sona vermiş ve yerini proletaryaya bırakmıştı. Burjuva ile proleter arasındaki uçurum ne kadar derin olursa, o kadar iyiydi! Sadece burjuvayla mı? Ya köylülük' "Kırsal yaşam biçimi de, sanayi proleteryasının devrimci bir ritmle yaratmaları gereken yeni kültürün etkisiyle dönüştürülmelidir!.." Kısacası bu cephede edebiyat bir kuleye kapatılmış, edebiyata demirci ocağıyla döküm fırını, örsle çekiç konuları, mutlak temalar olarak, tayın diye verilmekteydi. Gorki ise bu yaklaşıma sürekli dikkat çekiyor ve "Tinsel güçlerin tek yaratıcısının, toprağın tuzunun proleterya olduğu düşüncesi'-'ni, "bu mesihvari düşünceyi" son derece tehlikeli buluyordu.

Bu dönemin edebiyat yaşamı, "bir çok açıdan kuşatılmış Petersburg'u anımsatıyordu " diyor, Fedin. Gerçek anlamda bir savaş yaşanıyordu edebiyat cephesinde. Taraflardan biri toplumsal gerçekliğe, diğeri ise geçmişe ve onun büyük mirasına yöneltmişti ağır toplarını...

Ama cephenin tam da orta yerinde yeşermeye çalışan bir grup daha vardı: Serapyon Kardeşler... Bunlar bir daha dönmemecesine giden eski Rusya'nın çöken yapı malzemelerinden, nelerin alınması halinde "yeni"nin daha sağlam ve sağlıklı temeller üzerine oturtulabileceğinin hesaplarını yapan, görmeyi bilme yeteneğine sahip, genç edebiyatçılardı. "Yeni olan hiç bir şeyin kendiğilinden ortaya çıkmayacağını" anlıyorlar ve dünün büyük edebiyat mirasını, bugünün devralması, koruması gerektiğine inanıyorlardı. Tam da Lenin'in, "Bir mirası korumak, kesinlikle onunla sınırlanmak anlamına gelmez " özlü formülüne uygun olarak.

Konstantin Fedin'in Gorki Aramızda adlı kitabı, anı türünden kaleme alınmış bir kitap ama anıların bütünlüğü içinden, önümüze her yanıyla bir tarih kitabı çıkıyor: Sovyet Edebiyatı Tarihi...

İşte, Sovyet edebiyatı bu genç çevrede filizlendi. Aleksandr Blok, Vsevolod Ivanov, Nikolay Tikhonov, Konstantin Fedin ve diğerleri, gerçeğin kendiğilinden akışını kabul etmeden yeni bir dünyanın oluşumunu zorlarken, Sovyet edebiyatının tarihini de yazmaya başlıyorlardı. Yanı başlarında ise her zaman Gorki vardı. Onlara hep şu sorunun yanıtının peşinde koşmaları gerektiğini söylüyordu: "Dün yeni bir insan doğdu. Doğduğu dünya da yeni. Kendini görmüyor, kendini tanımak istiyor. Eedebiyat bunu yapmalıdır... Hangi yollardan?"...

Konstantin Fedin'in Gorki Aramızda adlı kitabı, anı türünden kaleme alınmış bir kitap ama anıların bütünlüğü içinden, önümüze her yanıyla bir tarih kitabı çıkıyor: Sovyet Edebiyatı Tarihi...

Yaşayan, gerçek ve tarihsel bir Gorki'ye ve henüz doğmakta olan yeni bir edebiyatı anlatan bu kitabı okuduktan sonra, Gorki'nin şu sözleri kulaklarımızda hep çınlayacak: "... Eğer ciddi bir şey yapacak gücünüz varsa, ucuz şeylere alışmayın. Daha çok çalışın, okuyun ve insanları gözleyin, sinirlenin. Ve sonra, sanatçı olmaya karar verirseniz, gücünüzü sakınmayın! Bu işte, yürek titremeli ve tutkun olmalıdır!"

Ölümünün 52. yılında (18 Haziran 1932) Gorki Aramızda!

Güneş, deniz ve Menuetto Allegretto

Ayşe Ak

Sabahın erken saatleri... Hafif bir serinlik, denizden doğru esen rüzgârın getirdiği taze bir iyot kokusu... Çocuk çoluk henüz kumsala doluşmamış. Sessizlikte, sadece lacivert denizde arada bir görünen kedi pençelerinin hışırtısı duyuluyor.

Çayınızı içtiniz mi? O halde mayonuzu giyin, havlunuzu alın, kumlara uzanın. Şimdi tek yapacağınız iş, kulaklıklarınızı takmak, kaseti yerleştirmek ve gözünüzü denize dikip dudaklarınızda belli belirsiz bir tebessümle kendinizi Mozart'ın 40. Senfoni'sinin açılış temasına bırakmak... Elinize kitap, dergi ya da gazete almamanızı rica edeceğim.

Mozart'ın 40 numaralı sol minör senfonisi dört bölümden oluşuyor:

1. Molto allegro
2. Andante
3. Manuetto: Allegretto
4. Allegro assai

Bendeki kasette New Philharmonia Orkestrası'nı Carlo Maria Giulini yönetmiş. Sizdeki başka bir orkestra olabilir. Her neyse, artık dinleyelim.

Birinci bölüm, molto allegro, yani çok hızlı bir bölümdür. Kemanlar unutulmaz temayla senfoniyi açarlar. Huzursuz, bir kalp gibi atarak tekrarlanan bir temadır bu. Viyolalar derinden gelen o ciddi sesleriyle kemanlara eşlik ederler. (Bu olağanüstü melodiyi hatırlayacaksınız. Birkaç yıl önce "pop"laştırılmış, bence büyüsünden epey yitirmişti.) Derken sesler yükselip, güçlenir ve beklenmeyen bir kesintiden sonra yine kemanlar ve nefesli sazlar insanı adeta okşamaya başlar. Tema, yani ilk açılışta duyduğumuz melodi bütün bu bölüme hakimdir. İhtiras dolu bir yoğunluk içerir.

İkinci bölüm, andante, yani ağır bir bölümdür. Viyolalarla başlar, sonra bütün yaylılar katılır. Bölümün genellikle düşünceli bir havası vardır, ama arada bir yaylılar ve nefeslilerin kısa cümleleri müziğe garip bir çeşitlilik katar.

Üçüncü bölüm neşeli bir manuetdir. Manuet üç zamanlı bir Fransız dansıdır. Güneş Kral XIV. Lui zamanında çok popüler olmuş, 18. yüzyılda sonat ve senfonilere müzik türü olarak girmişti. Mozart'ın manuet bölümünde de belli bir telaş vardır. Ama bu arada

özellikle nefesli sazların cümlelerindeki yumuşak ve sokulgan karaktere dikkat etmek gerekir.

Dördüncu yanı tınal bölümü de hızlı tempodadır. Önce sakin bir şekilde yükselir müzik ve hemen arkasından adeta kavgacı bir çıkış yapar. Çalgıların bir gürültülü, bir sakin cümleleri müziğe bir fırtana havası verir. Derken tatlı, adeta yalvaran bir melodi duyulur ama uzun sürmez, müzik yine kasırga gibi esip savurur. Arada bir obua ve bassolar ortalığı yatıştırmaya çalışırsa da müziğin o karanlık, ihtiraslı havası son notaya kadar devam eder.

....

Güzeldi değil mi?

Mozart'ı dinlerken gözünüzü diktiğiniz yer lacivert deniz olmaz da uzaktaki dağın dumanlı zirvesi, bir ağacın hışırdayan yaprakları, bir Roma sütununun Korint başlığına yuva yapmış serçe olabilir. Eğer evdeyseniz fasulye ayıklar ya da sökük pantalon paçanızı dikerken de müziğin tadını çıkarabilirsiniz. Ama hatırım için bu arada kitap okumayın. Çünkü kitap okumak ve müzik dinlemek (ciddi, iyi bir müziği dinlemek) başlı başına iki ayrı entelektüel faaliyettir ve ikisi bir arada çok hoş oluyor gibi görünse de sonunda mutlaka biri güme gider.

Bir örnek vereyim:

Müzik dünyasında "Baba" olarak tanınan büyük besteci Haydn'ın "Şaka" isimli (Op. 332) bir yaylı sazlar dörtlüsü vardır. Bu çok önemli ve bir dantel gibi örülmüş dörtlünün (Kuartet) "şaka"sı en sonundadır. Müzik neşeli devam ederken neredeyse cenaze müziği ağırlığında yavaş bir cümle duyulur. Ama sonra hemen tekrar başlangıç temposuna, rondo'ya dönülür. Sonra tema dört parçaya ayrılır; bir sessizlik, bir nota ve herşey havada kalır! Müziğin böyle havada kalarak bitişi doyumsuz bir tad içerir ama eğer dikkatli dinlemiyorsanız bu şakanın farkına bile varamayabilirsiniz. Öylesine sakin, ince, pes perdeden ama müthiş bir şakadır bu.

Demek ki özellikle yeni dinlediğiniz bir müziğin tadını çıkarabilmek için önce kitaba olduğu gibi müziği de yoğunlaşmak gerekiyor. Bu bir...

İkincisi de müziğe başlamadan önce biraz bilgi edenmek daima yararlıdır. Tabii eğer mümkünse. Çoğu kez plakların ya da kasetin arkasında bir uzman tarafından yazılmış bilgi vardır. Öyle bir şey yoksa ansiklopedilerden en azından besteci hakkında bir şeyler öğrenebilirsiniz. Örneğin Fransız besteci Ravel'in en önemli yapıtlarını yüzyılımızın başında bestelediğini bilmek müziğinin değişik, izlenimci karakterini anlamakta ilk adımları atmanıza yardımcı olabilir. Ya da Beethoven'in o çok ünlü "Ayışığı Sonatı"nı dinlemeden önce "sonat"ın "bir ya da iki çalgı için bestelenmiş üç ya da dört bölümlük bir yapıt" olduğunu öğrenmek en azından size teknik bir bilgi verir. Malesef Türkiye'de önemli bir müzik kitabı dağarcığı, yok. Piyasada bulabildiğinizi karıştırmak, zaman zaman başvuru kitabı olarak kullanmak size yine de çok şey kazandıracaktır. Bunun dışında televizyonda Hikmet Şimşek'in sunduğu pazar konserlerini, Atilla Manizade'nin sunduğu opera programlarını kaçırmayın derim. TRT III'te de Faruk Yener'in programları başta olmak üzere klasik müziğin her çeşidini dinleyebilirsiniz.

Plak ya da kaset olarak nereden başlasam diyorsanız işte size benim sevdiğim ve hemen herkesin de büyük tadlar alacağı birkaç yapıt: Çaykovski'nin Si Minör 6. Senfonisi (Patetik), si bemol minör 1. Piyano Konçertosu; Mozart'ın 21. Piyano Konçertosu, la majör Klarinet Konçertosu, 13 Numaralı Serenadı, nam-ı diğer "Küçük Bir Gece Müziği"; Vivaldi'nin Keman Konçertoları, Handel'in Su Müziği Süiti, Mesih Oratoryosu; Beethoven'in 3,5,6 ve 9 numaralı senfonileri; Dvorak'ın Slav Dansları, Rusalka operasından "Ah, Gümüş Ay" aryası; Ravel'in piyano için "Jeux d'eau" (Su Oyunları); Aaron Copland'ın Apalaş Dağlarında Bahar'ı; Gershwin'in Mavi Rapsodi'si; Haçaturyan'ın Spartaküs'ü.

Bu öylesine bitmez tükenmez bir dünya ki gerisi artık sizin özel tercihlerinize kalmış. Bir gün kendinizi Johann Gottlieb Naumman'ın Cam armonika sonatı'nı dinlerken bulabilirsiniz!

Gençlik Dünyası gezileri

Büyük Ada'da yız...

Kadıköy ve Kartal'dan sabah erkenden motorlara bindik. Yol boyunca şarkılar, türküler söyledik. Bir de baktık Büyük Ada'ya gelmişiz. Orada konakladık.

Soframızda kuş sütü bile eksik değildi.

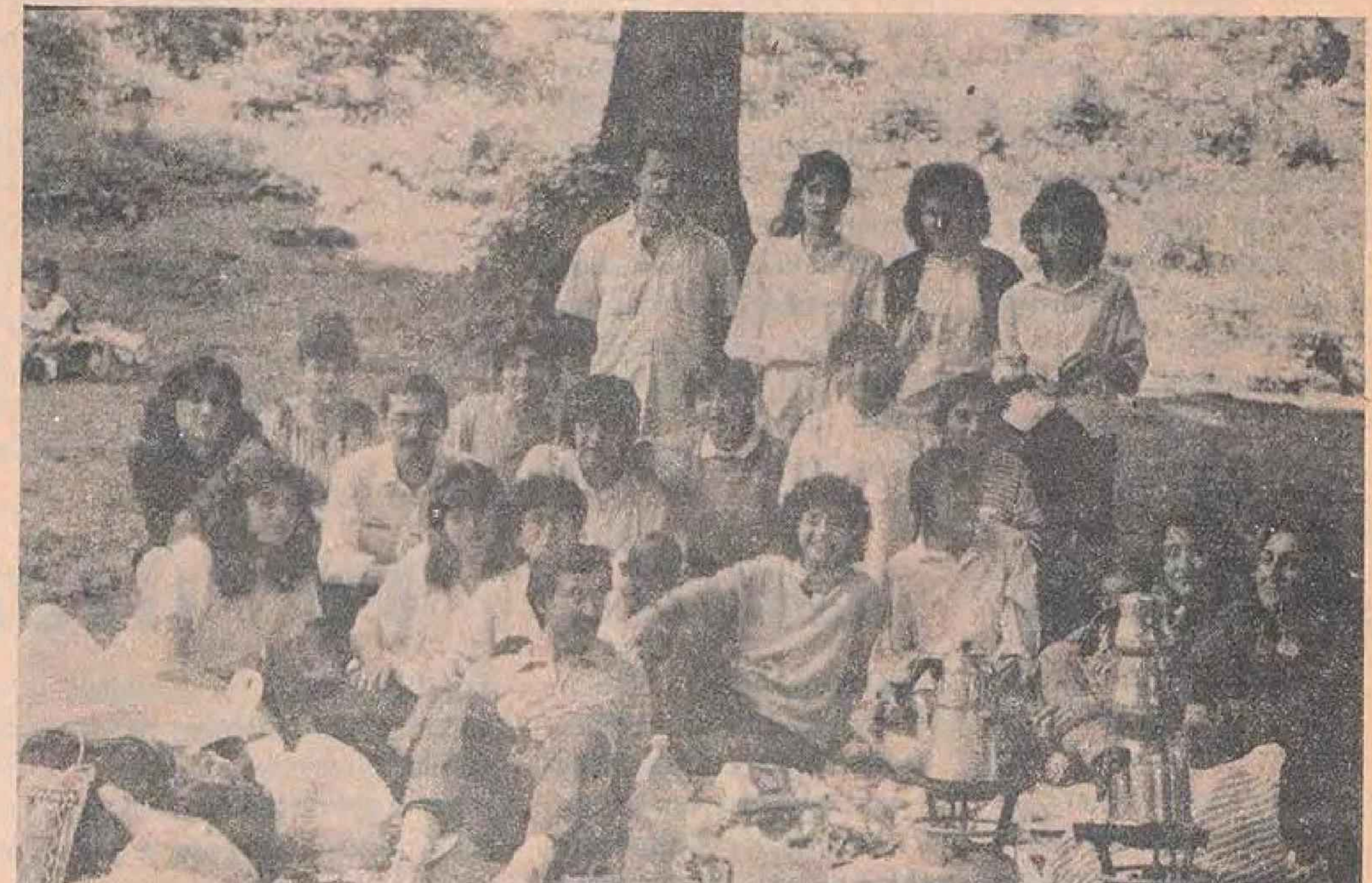

Gençliğin canlılığın, ataklığını, kaynaşmaya açıklığını ve neşesini görmek isteyenler 20 Mayıs 1988 Cuma günü Büyük Ada'da olmalıydılar. Gençlik Dünyası Liseli Servisi'nin düzenlediği ve 100 kişinin katıldığı bu gezi gençliği bir kefen içine koymak isteyenleri aldatırcasına ve yine, gençliğin gelecek olduğunu haykırırcasına canlı ve güzeldi. Kartal ve Kadıköy yakalarından yaklaşık 20 liseden iki ayrı motorla Büyük Ada'da Dilburnu'na gelen liseli gençler ortaklaşa hazırladıkları sofradan yemek yediler, bilgi yarışmasında ekipler oluşturup kıyasıya yarıştılar, birdir bir oynadılar, hep beraber şarkılar türküler söylediler. Akşam olup da yorgun argın ama neşeyle evlerimize dönerken aklımızda halen, yarışmadaki o soruyu nasıl bilemediğimiz, birdir bir oynarken nasıl düştüğümüz, türkü söylerken nasıl coştuğumuz vardı. Ve birşey daha kalmıştı ki aklımızda, o gezinin bütün hatalarını ve yorgunluğunu silip atıyordu. Halay çeken arkadaşların gözlerindeki ifadeydi o. Sevgi, umut ve geleceğin ifadesiydi o, bize kefenin yırtıldığını gösteren.

Beykoz'da şenlik...

Yenilip, içilip, bir de oynadıktan sonra hatıra fotoğrafı çektirdik.

Türküler söyledik, oturup, dinlendik.

Ayrı bir köşede...

İşte bir başka tarih, bir başka grup... 29 Mayıs Heybeliada ve Gençlik Dünyası'cılardan bir grup cıvıl cıvıl genç...

Gene coşkuyla paylaşılan dakikalar, birliktelikler. Ve ne güzel duygudur bilseniz! Dopdolu geçen bir günün ardındaki o tatlı yorgunluk dinginlik...

En devrimci

Baştarafı orta sayfada

dünyası vardır. Lokale gider ve derhal önemli bir toplantıya girer. Saatler ve saatler boyu süren önemli bir toplantıya. Toplantıdan çıktığında zaten vakit pek geç olmuştur. Olmazsa o gece lokalde yatar. Dedik ya, O çağdaş bir devrişçtir. O'nun için bilim değil, inanç vardır. O tam bir fedai ruhundadır. Onun için çok fedakar veya az fedakar insan vardır. "Devrimcilikte ikisinin arası olmaz. En iyi kadro en fedakar olandır." O diplomasiden nefret eder. Ama kendi hareketinin dernek veya sendikayı ele geçirmesi, yönetiminde yer alabilmesi için elinden geleni yapar. Bu bir devrimcilik usulüdür ve fedakarlığın da ta kendisidir zaten. Öyle değil mi?

O'nun için bazı işler vardır ki,küçükburjuvalığın ta kendisidir. Örneğin, içki içmek nesli tükenen kelaynaklara, deniz kaplumbağlarına sahip çıkmak, evde çiçek yetiştirmek, bir futbol takımını tutmak, aşık olmak gibi. Bu tür huyları bir küçük burjuva hastalığı sayar. Halbuki öteyandan tam bir yalnızlık içindedir. Çoğu zaman derdini kendine bile itiraf etmekten korkar. "Bacı" diye çağırdığı bir kız arkadaşına için için tutulmuştur. Karanlıkta göz kırpar, açılamaz. Futbol takımı tutan veya arada bir maça gidenler ise, burjuvazinin bir sürü psikolojik taktiği ile kandırdığı küçük insanlardan başkası değildir. O tek boyutludur. Ve karşısındakini de aynen öyle görür. Devrimci mücadeleye hayatı bütün yönleri ile tanıyarak gelme imkanı dahi olmadığı için öyledir. Bir kaç kitap okumuş ve bir kaç seminer izleme imkanını bulabilmiştir. Kendi yayın organları dışındaki dergi veya kitapları "lüzumsuz", "incelenmeye değmez" bulur. Gözü kapalı inanır ve gözü kapalı sonuna kadar savunur. Olayları ve eşyayı değişik vecheleri ile kavrayamaz. Kendisine ne verildi ise onu almıştır. Şiir, klasik müzik, tiyatro, opera izlemek gibi şeyler konusunda olumlu düşünür ama izlemeye vakti ve imkanı yoktur. Mutlaka bir mazereti olmuştur. Bir gün başı sınıf mücadelesinin sert bir kayasına çarptığında veya inandığı bir kişinin veya grubun yanlışlığını gördüğünde tek boyutlu hayranlığı, kudurgan bir düşmanlığa dönüşebilir. Bu kez bütün silahları ile içinde olduğu yeni durumu savunur.

Cervantes'in Don Kişot'u, Aziz Nesin'in Zübük'ü, bunlar aramızda yaşıyor dedik. Öylesine canlılar ki hepimizin içinde biraz Don Kişotluk, biraz Zübüklük vardır diye de ekledik.

Acaba o öldü mü? Çünkü son günlerde o pek aramızda gözükmüyor... Ya da gün henüz onun bütün endamı ile zuhur etmesi için elverişli değil. Ama yarın?... Kimbilir, bütün o muhteşem özürleri ile yine aramıza çıkıp geliverir. Hem de hiç bir şey olmamış gibi. Yine senin evinde yatar, benim gömleğimi giyer.. Öbürünün çayını içer...

Belli olmaz belki o halen yaşıyordur da... Aramızdadır. Belki hapishanededir. Gün sayıyordur. Belki sürgünde. Bakarsın bir gün kendine özgü jargonu, giyimi, oturuşu, tesbih çekişi ile aramızda dolaşmaya başlar..

O'nun adı yok. Sen belki onu tanımıyorsun. Hatta sen bu hikayeye belki aldırmıyorsun ama...

"De ta Fabula Narratur."*

* (O seni anlatıyor.) (O senin hikayendir.)

konferans

Baştarafı 1'nci Sayfada

ra aşılarak sosyalizmin artık bir cazibe merkezi olduğunu belirtti. Bilimsel sosyalizmin en önce klasiklerinden öğrenilmesi, fakat bunun yetmediğini, insanlığın zengin kültüründen faydalanılmak gerektiğinin önemine işaret etti. Türkiye tarihinin siyasi ve ekonomik olarak çok iyi bir şekilde öğrenilmesi ve incelenmesi gerektiğini, Venezuella'nın cephe stratejisini ezbere bilen bir gencin kendi ülkesinin tarihinden ve gerçeklerinden uzak olmasının bir garabet örneği olduğunun altını çizdi. Daha sonra sosyalist hareketin kadro sorununa değinen Çulhaoğlu, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasının önemini belirtti. Konuşmasının sonunda bir örgütte tecrübe ve bürokrasinin yetenek ve çalışkanlıkla yan yana olmasının çelişkili bir durum yaratmadığını fakat bunun uyumlu bir biçimde organize edilmesiyle örgütsel disiplinin sağlanacağını belirttiği konuşmasının birinci bölümünden sonra, ikinci bölümde dinleyicilerin sorularını yanıtlayarak konuşmasını bitirdi.

Uyarıyoruz

Liseli Gençlik'te

gitmeyi reddeden öğrencilere bakarak (sınıfta başkası yokmuş gibi) ister milliyetçi olun ister komünist, bu vatanı bölmeye hakkınız yoktur, faşizm tehlike değildir, asıl tehlike komünizmdir" gibisinden teranelerde açıktan açığa faşist öğrencilere saldırmak için daha ne bekliyorsunuz gibisinden mesajlar veriyordu. Yine bir başka tarihte böylesi bir vaazın ardından bir öğrenci gayet masumane adı geçen hocaya "hocam, Türk Ocağı'na gitmemizin bir sakıncası var mı?" diye soruyor, yanıt olarak: "Hayır hiçbir sakıncası yok. Gitmeniz sizin için çok yararlı olur." deniliyordu.

Bütün bunlar az gelmiş olacak ki, acaba bir bardak suda fırtına koparabilir miyiz hesabıyla faşist M.Ç.P. yanlılarının çıkardığı herkesçe bilinen "Yeni Düşünce" adlı gazetede bir düzmece haber yayınlatıyorlar. Türk Ocağına gitmedikleri için tehdit edilen öğrencilerden ikisinin ve okuldaki diğer 6 öğretmenin adının sayıldığı bu haberde, başta okul müdürü olmak üzere okulda sınıflarda siyasi toplantı yaptıkları öğrencileri kandırmak için, sigara içme alışkanlığı olmayan bir öğretmen tarafından bu öğrencilere sınıfta sigara tutulduğu... vb. yalanlar yer alıyordu.

Söz konusu gazetenin yayınlandığı sabah iki öğrenci apar topar dersten çağrılıp (O gün o gazetede bu haberin yayınlanacağını bildikleri için olacak) savunmaları isteniyor.

Bundan amaçlanan okul tamamen kendilerinin elinde olmadığı için istedikleri gibi at oynatmada kendilerine engel gördükleri okul müdürünü ve diğer öğretmenleri öğrencileri sindirebilir miyiz, onları suçlu konuma düşürüp okuldan sürdürebilir miyiz acaba gibisinden hedeflerdi.

Bu arada bütün bunların üstüne tuz biber okulun önüne daha önce hiç Kırıkkale gibi herkesin birbirini sima olarak tanıdığı bir yerde birden bire "yabancı tatlıcılar, simitçiler" öğrencilerin gittiği kahvehanelerde bir masada tek başına oturan öğrencilerin her davranışını dikkatle izleyen meraklı bakışların varlığıydı.

Vehbi Amca

Baştarafı 1'nci Sayfada

rıyıl Konferansları"nda gençlere öğütlerde bulundu. Bunlardan bazıları şöyle:

-Mümkün olduğu kadar borç para vermekten kaçının

-Kimseye kefil olmayın

-Gerek üst, gerekse alt kademe arkadaşlarınızla fazla samimi olmayın

-Politikaya atılacaksanız, muaffak olmak için mali imkânınızın olması lazımdır. (1 Mayıs 1998-Cumhuriyet)

Şimdi, bunların üzerinde ayrı ayrı durmakta yara var. Çünkü, söyleyen kurtlu peynirleri ayıklayarak (kimbilir başka hangi pis işlerle) bugüne gelmiş başarılı bir iş adamı. Dinlememek olmaz! Vehbi amcamız "borç para vermeyin, kimseye kefil olmayın, arkadaşlarınızla fazla samimi olmayın" diyorsa, bunda bir keramet var demektir. Ama, söylenmek istenileni açıklığa kavuşturmak için bir cümle de biz ekleyelim: Kimseyle arkadaş olmayın! Öyle ya... Böyle yaparsanız ne borç isteyen olur, ne de kefalet. Ama siz de ne kimseden borç alabilirsiniz, ne de size kefil olan bulunur. "O kadar kusur kadı kızında da olur" diyeceksiniz tabi... Biz hatırlatalım dedik.

Efendime söyleyeyim, Vehbi amca "Politikaya atılacaksınız, muvaffak olmak için mali imkânınızın olması lazımdır" buyurmuşlar. Biz hemen ekleyelim: ANAP'ı tercih etmeniz çıkarınızdır. Yok, yeterince yıpranmış buluyorsanız, Süleyman Amcanın partisine girebilirsiniz. İlla solcu mu olacaksınız, SHP neyinize yetmiyor?..

Görüyorsunuz ya arkadaşlar bizleri ne çok düşünen var...

Vaat yağmuru

Baştarafı 1'nci Sayfada

Böyle olmadığı bir bütün olarak YÖK'ü kendisine bağlamak istemesinden belli değil mi? Öte yandan "daha sağlam temellere oturtulmuş" mali olanaklarla donatılmış üniversiteden kastedilenin de aslında üniversite-tekel işbirliği olduğunu kim bilmez?

Vaat yağmuru devam ediyor: "Tekli öğretim haline bütün okullarda geçmeli ve sınıf mevcutlarını 40'a indirmeliyiz." Herhangi bir Avrupa ülkesinde bu rakam 20-30 arasında olsa da, Türkiye'nin bugünkü şartlarında 40, razı olunabilecek bir rakamdır. Ama bu mevcut kapasitenin üç katına çıkarılması demek. Bakan bey bunu nasıl hangi parayla yapacak merak konusudur. T.C. devleninin en cılız hatta utanılacak harcamalarından biri eğitim kalemindedir de. (G.S.M.H'nın % 2.9)

Güzel'in öğrenci derneklerine bakış açısı da ilginç. Önce 28 Nisan olaylarından sonra bazı dernekleri kapatacaklarını, çünkü bunları gizli örgütlerin yönettiğini, dernek çevresindeki öğrencilerin binde üçlük bir kitle olduğunu ve öğrenci derneklerine, kurulabilme şartı olarak, % 50 barajı getireceklerini söylemişti.

Şimdi bir kere pek "açık fikirli" bakanımız öğrenci derneklerinin örgütlenmesinin önüne çıkartılan engelleri bilmiyor olamaz. Mesela 1983 Ekim'inde yürürlüğe giren Dernekler Kanunu'nun hemen ardından ilk başvuruyu yapan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği ancak iki yıl sonra, 1985'te, kurucuları artık okullarından mezun olduktan sonra, tüzel kişilik kazanabilmişti.

Öte yandan derneklere getirilecek olan % 50 barajına gelince, bakan bey burada da pek yüzsüz davranıyor. Kendisi oyların % 36'sıyla iktidar olmuş bir hükümetin bakanıdır. Engelleme ve sindirme çabaları kâr etmeyince, bu kez de Hitler'in "Kavgam" adlı meşhur kitabını Türkçe'ye "kazandıran" bir yayınevinin sahibi bulunan bir ANAP'lı zat ve şürekâsı tarafından "kitabına uydurularak" dernekleşme hareketinin yok edilmesi için TBMM'ye sunulmak üzere bir "teklif" hazırlandı. Fakat öğrencilerin 14 Nisan 1987'de gösterdikleri kararlılık, o tarihte bu "teklif"in kanunlaşmasını engelledi. Derken devreye Özal'ın danışmanı Adnan Kahveci girdi, mevcut "teklif"i yeni bir "kılıfa" sokma işini üstlendi. Tam da böylesi bir ortamda geldik 28 Nisan 1988'e. Tabii o arada öğrenci derneklerine mevzi saldırılar sürüyor, dernekler kapatılıyor, dernek üyesi öğrenciler gözaltına alınıyor, tutuklanıyor, siyasi polisin takibine uğruyor ve siyasi polisin okul idaresine verdiği bilgilerle üniversitelerinde "disiplin soruşturmaları" geçiriyor, okullarından atılıyorlardı. Eh, 12 Eylül'ün gençlik üzerinde saldığı "potansiyel suçlu" korkusunu da hesaba katarsak, derneklere üye olmanın öğrenciler için ne biçim bir kahramanlık olduğunu tahmin edebilirsiniz. Bakan bey "binde üçlük bir öğrenci kitlesi" derken, bunları bilmiyor mu? Üstelik bu kitleyi madem bu kadar küçümsüyor, öyleyse neden derneklerini kapatmaya tevessül ediyor?

Öte yandan Güzel, öğrenci derneklerinin öğrenci meselelerini istismar ettiklerini, kendisinin bizatihi bu meseleleri çözeceğini söylemektedir. Güzel, bu tavrıyla bir zamanların Ankara Valisi Tandoğan'ı hatırlatıyor. O da demokratik haklarını kullanmaya çalışan kitlelerin önünde "bu memlekete komünizmi getirmek gerekirse, onu da biz getiririz" dermiş. Bu tip düşünce şekli içinde en küçük demokratik bilinç kırıntısını bile barındırmaz. Çünkü en baştan itibaren kitlelerden -Güzel örneğinde gençlerden- öğrenmeyi reddetmekte, onlara "efendilik" taslamaktadır. Ama bizim bakan beye bir tavsiyemiz var. Kendisi öğrenci derneklerinin "istismar ettiği" bütün meseleleri çözmeye kalkışacağına, 9 Eylül Üniversitesi Rektörü Namık Çevik'in "öğrencilerden borç istemesi"nin önüne geçmeye çalışsa, herhalde daha kendi çapına uygun bir davranış göstermiş olur.

Bakan bey ne dediyse yanılmıştır. Bu o kadar bellidir ki, en sonunda Güzel bütün söylediklerini inkâr etmek zorunda kalmış, "TRT sözlerimi çarpıttı" bahanesine sarılmıştır.

Meğer Güzel öğrenci derneklerinin -ideolojik etki altındakiler hariç- kapatılmasına taraftar değilmiş; üstelik bir üniversitede birden fazla öğrenci derneği kurulabilir ve bunların arasında "çoğunluğu bulunan" öğrenci derneği üniversite yönetiminde temsil de edilebilirmiş.

Ama, durun bir dakika, eğer böyle bir bağış yapmayı göze alırsanız, geride öğrenci derneği falan kalmayabilir. Çünkü bakan beyin "gizli örgütler tarafından yönetilen öğrenci dernekleri" tanımı çok esnek bir şeydir.

Gerçi 8 yıldan beridir Türkiye'de süregelen hak alma mücadelesinde kararlı davranmadan da örgütlenmek ve tüzel kişilik kazanmak mümkün gözükmemektedir. Öyleyse her tek öğrenci derneğinin kurulabilmiş olması bile bir kararlılığın ifadesidir. Yani bakan bey, "gizli örgütler tarafından yönetilmeyen" bir öğrenci derneği bulamayabilir. O zaman ne olacaktır? Bakan Bey, tekrar "TRT'nin çarpıttığı" sözlerine mi sarılacaktır?

Bakan beyin tavrındaki değişiklik olsa olsa gelişen dernekleşme mücadelesinin artık yokedilmeyecek bir noktaya geldiği konusunda kendisinin "bilgilendirilmesine" dayanıyor olabilir. Tam da AET'ye girmeye çalışır, dünyada Türkiye'yi "demokrat bir ülke" gibi tanıtmak için olmadık cambazlıklar yapılırken, yokedilemeyeceği artık iyice belli olan dernekleşme hareketinin gerçekten "kanun dışı" yollara itilmesi Güzelgillerin hiç işine gelmez. Üstelik dernekleşme hareketi bugüne kadar Güzelgillerin rantını yediği, 12 Eylül'le "depolitize edilen gençlik kitlesi"nin genel özelliklerinin dışına çıkmaya başlamıştır. Bakan beydeki dönüşümün kaynağı da budur. Evet tam da burada sormak gerekiyor: Bakan bey ne yapmak istiyor?

Bakan bey, 12 Eylül'le birlikte en büyük bunalımına giren T.C.'nin eğitim-gençlik politikasının geçmişten bugüne gelen unsurlarından bazılarını ıskartaya, bazılarını ise kendi meşrebine uygun olarak tamir etmek ve bu politikayı bir bütün olarak yeniden işlerli kılmak istiyor.

Bunun için ise sanki veremeyeceği "taviz" yok gibi. Ama hemen belirtelim T.C.'nin ilk yıllarındaki gibi, gençliği aktif şekilde burjuvazinin yanına kazanmak artık mümkün gözükmüyor.

Ama nafile; tarih, kendini yapan bireyleri ancak kendi gelişim trendiyle uyumlu bir nokta üzerinde duranlardan seçer. Yani bay bakan, Marksizm cömerttir dediysek, o kadar da demedik.

İşte hamarat bakanımızın sıkıntısı da burada başlıyor. Bu sıkıntı daha ne gibi "yeni politikalara" yol açar;bunu zaman gösterecek. Ama galiba bakan beyin böylesi bir "politik yenilenme"nin içinde olması, daha çok onun dışındaki etkenlere, yani demokrasi güçlerinin ayaklarını yere daha sıkı basmalarına ve demokratik gençlik hareketinin kendisini sürekli olarak daha geniş kitlelerin içinde örgütlemesine bağlı.

Bakan Bey'in çözümsüzlüğü kökenseldir. Çünkü hem faşizmi arkasına almak, hem de faşizmin gadrine uğramış olan gençliğin meselelerine çözüm bulmaya çalışmak göle maya çalmaya benzer. Türkiye Cumhuriyeti burjuvazisinin gençliğe verecek bir şeyi kalmamıştır.

Almanya

Baştarafı 1'nci Sayfada

rumu aktararak, kamu duyarlılığı yaratmaya çalıştık.

Almanya'ya döndüğümüzde başta kardeş öğrenci derneğimiz ODTÜ-ÖD üyeleri olmak üzere Türkiye ilericilerine yapılan her türlü insanlık dışı muameleyi görüşmek amacıyla dernek parlamentomuzu toplayarak, hocalarımızla tartışarak Türk ilerici gençliğinin içinde bulunduğu ciddi durumu görüşerek neler yapılabileceği üzerinde duracağız.

■ **Almanya'da gençlik örgütlenmesi nasıl?**

□ Bu sorunuzu üçe ayırarak cevaplandırmak istiyorum.

1. İşçi gençliğin örgütlenmesi: Almanya'da işçi gençliğin özel örgütü yok. Sınıf ayrımının da çok keskin olması sebebiyle işçi gençlik sendikalarda yer almaktadır.

2. Liselerde örgütlenme: Liseli gençlik de Almanya'da örgütlenme hakkına sahiptir. Bu örgütlenme eyaletler çapında federasyonlara kadar uzanmaktadır.

3. Üniversite gençliği örgütlenmesi: Üniversiteli gençlik alt birimlerden eyaletler çapında federasyonlar oluştururlar. Federasyon temsilcileri de ülke çapındaki konfederatif örgütlenmesini (ASTA) oluşturmuşlardır. Fakat, bu konfederasyon DDGF'ye üye değildir.

■ **Ülkenizde işçi sendikalarının durumu nedir?**

□ Faşizmin darbesinden en fazla etkilenen bir toplum olduğumuzdan dolayı Almanya'da liberaller, sosyalistler ve komünistlerin ortaklaşa oluşturdukları konfederatif bir örgütlenme sistemi doğmuştur.

Sorunun bir diğer yanı da Almanya'da çok sayıda işsiz bulunmasına karşın işsiz gençliğin hiç bir örgütlenmesi yoktur.

Size kıyasla Alman öğrenci gençliğinin akademik, demokratik bir sorunu yoktur diyebiliriz. Çünkü Almanya'da bu haklar kazanılmış durumdadır. Bu yüzden gençlik daha çok nükleer savaş, çevre kirlenmesi gibi yeni sosyal konularla ilgilenmektedir. Bundan dolayı da YEŞİLLER, ÇEVRE KORUMACILARI gibi yeni sosyal gruplar doğmuştur.

■ **Alman öğrenci gençliği gerektiğinde yaptırım uygulatabiliyor mu?**

□ Gençlik içinde her sınıftan öğrenci bulunduğu için tam olarak bir araya gelmesi çok zor. Fakat ortak noktalar bulunduğunda çok güçlü olunabilmektedir. Daha önce bazı sosyal hakların alınması gibi bir durum ortaya çıkmış, fakat bu konu her öğrencinin sorunu olmadığı için, yani birlik sağlanamadığı için bir şey elde edilememiştir.

Almanya'da bütün siyasi partiler bütün üniversitelerde yasal olarak örgütlenebilmektedirler. (Yalnız 1956 yılında çıkan bir kanunla komünist partilerin üniversitelerde örgütlenmesi yasaklanmıştır.)

■ **Örgütlenme ilkeleriniz nedir?**

□ Biz sol gençlik olarak, ANTİFAŞİST, ANTİ-EMPERYALİST ilkelerle yola çıkmaktayız. Almanya'da özellikle Türklere karşı bir yabancı düşmanlığı olduğundan mücadelemizde ANTİ - ŞÖVENİST ilkeye ayrı bir önem vermekteyiz.

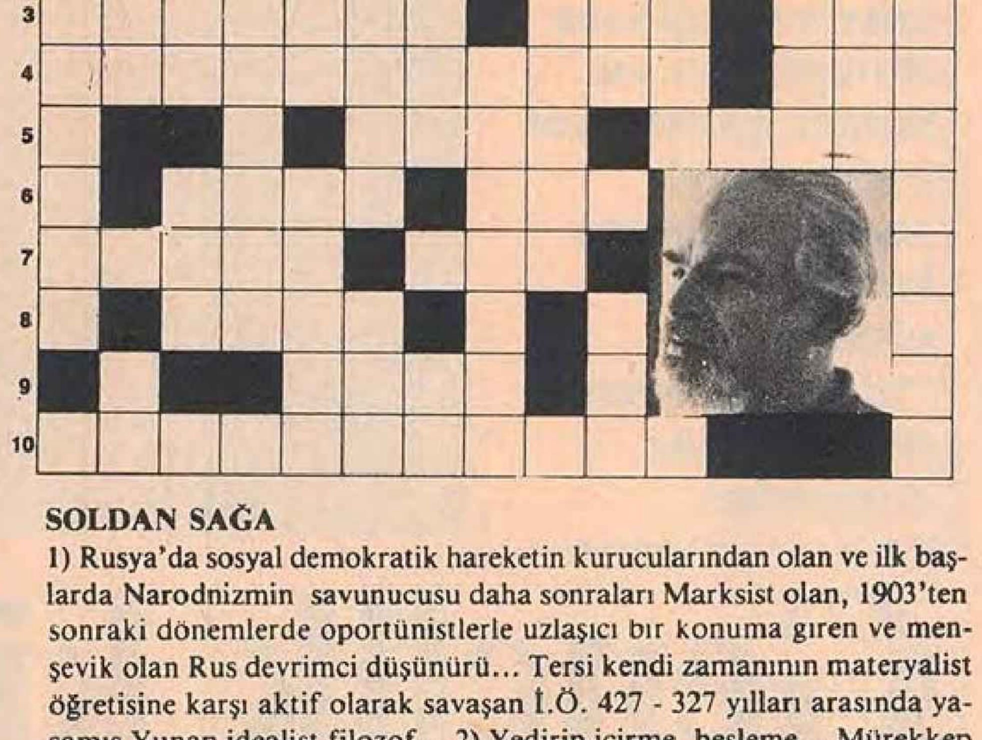
Eylemlilik bakımından üniversiteler arasında büyük farklar bulunmaktadır. Biz sadece üniversitemiz içinde değilde, yöre kamuoyunu da özellikle şövenist hareketlere karşı duyarlı tutmaya yönelik çalışmalar yapmaktayız.

■ **Emperyalist tekellere karşı ne gibi çalışmalarınız olmaktadır?**

□ Biz üniversiteleri tekellerin laboratuvarı olarak görüyoruz. Tekellere karşı mücadele ederken IMF'yi iyi değerlendirmek gerekir. IMF üçüncü dünya ülkelerini sömüren bir kuruluştur. Özellikle radikal sollar buna karşı gösteri ve yürüyüşler yapmaktadırlar.

Her şeyden önce Türkiye gençlik hareketini destekliyoruz, yakından takip etmeye çalışıyoruz. Her zaman sizinleyiz. Başarınız tüm dünya ilerici gençliğin başarısıdır.

BULMACA

SOLDAN SAĞA

1) Rusya'da sosyal demokratik hareketin kurucularından olan ve ilk başlarda Narodnizmin savunucusu daha sonraları Marksist olan, 1903'ten sonraki dönemlerde oportünistlerle uzlaşıcı bir konuma giren ve menşevik olan Rus devrimci düşünürü... Tersi kendi zamanının materyalist öğretisine karşı aktif olarak savaşan İ.Ö. 427 - 327 yılları arasında yaşamış Yunan idealist filozof... 2) Yedirip içirme, besleme... Mürekkep balığının bir çeşidi... 3) Dünya kadın konferansının yapıldığı Kenya'nın başkenti... Bruce ön adlı, judo ve karete filmleri çeviren Japon sinema oyuncusu... Verme, ödeme... 4) Gözbilim... Havagazı içinde belli bir oranda bulunan bir gaz.. 5) TERSİ bir bayan adı... Dilek... 6) TERSİ çiy... Bir içki... 7) Bir şeyin gerçekleşmesini önleyen neden... Keçi, ceylan, akbaba gibi hayvanların dişisi... 8) Çok kullanmaktan yıpranmış, ... 9) TERSİ okuyucu...10- Eski Tabibler Odası başkanı, Barış Derneği davasından yararlanarak iki yıl hapis yatmış, yazdığı makaleler ve kitaplarla yazım alanında da yetkinliğini kanıtlamış bir aydın doktorumuz...

YUKARIDAN AŞAĞI

1) 11 Eylül 1973 tarihinde yönetimi gasp ederek Allende'yi öldürten Şili'li faşist general... 2) TERSİ aktif, katılımcı... Utanma... 3) Değer, boyut, nitelik, nicelik vs. bakımından birbirine denk olan şeyler... Yunanistan ile Türkiye arasında karasuların artırılması konusunda sorun olan bir deniz... 4) Gücü simgeleyen ünlü Yunanlı kahraman... 5) O adılının eski söylenişi... Bir alkandan biçimsel olarak bir hidrojen atomunun kopmasıyla oluşan köklerin genel adı. 6) TERSİ, tuzlama ya da dumanlama yoluyla hazırlanmış domuz budu... İrlanda Kurtuluş Ordusu. 7) İonialılara adını veren Yunanlı kahraman... Bir hayvan... 8) Kıbrıs'ta bir kent... 9) Kanda alyuvar sayısının azalmasından ileri gelen, genellikle genç kızlarda görülen kansızlık... 10) TERSİ... Paul Belmondo adlı Fransız sinema oyuncusu... Güreşte bir oyun... 11) Sıvı yağlarda ve margarinlerde bulunan rengi, kokusu ve tadı olmayan bir madde... 12) Talyumun simgesi... 13) TERSİ, iklimleme aygıtı... 14) TERSİ, avanak, bön.... 15) Hakikatın değerini onun yararlığı ile ölçen görüş, faydacılık...

Hazırlayan: Turgay Eroğlu

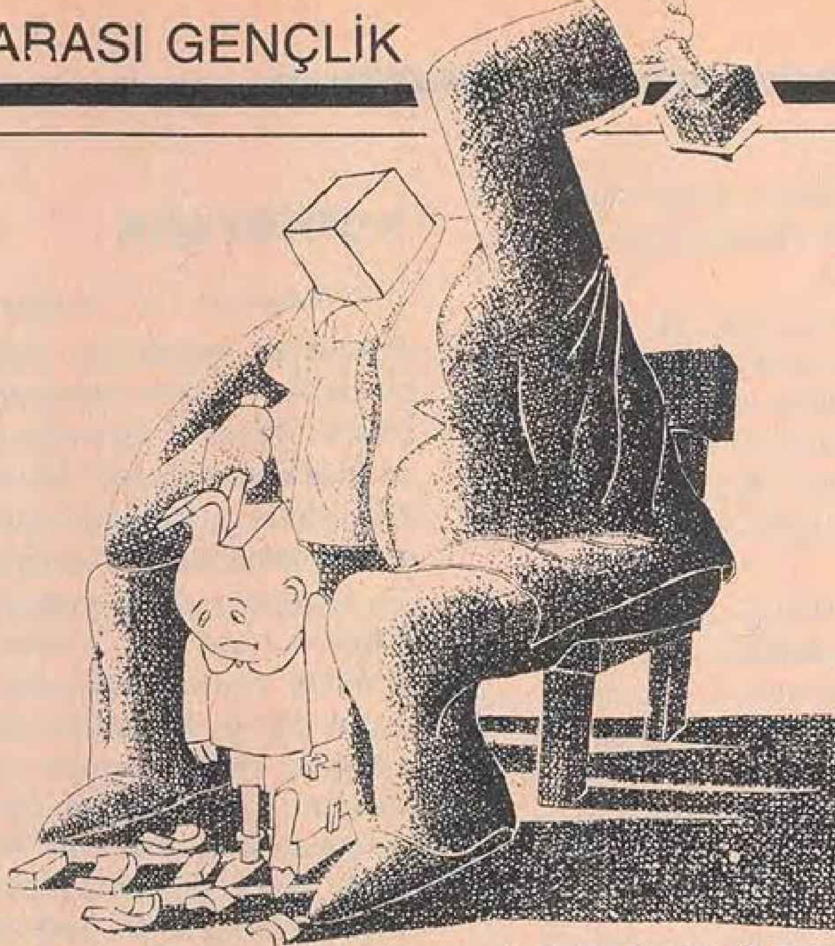
Bulmacanın doğru yanıtını 25 Haziran'a kadar bize ulaştıran 10 okuyucumuza Nazım Hikmet'in Sabahat adlı eserini armağan ediyoruz.

NOT: Geçen sayımızdaki bulmacanın resmi yanlış yere monte edildiğinden dolayı bulmacamız yanlış çıkmıştır. Tüm okurlarımızdan özür dileriz.

Gençlik Dünyası

• Sahibi: Cüneyt Can Oğuzer • Genel Yayın Yönetmeni: Bülent Uyguner • Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Erdal Belenlioğlu • Yönetim Yeri: Divan Yolu Cad. Işık Sok. Ali Faik Han No: 6 Kat: 3 Sultanahmet - İSTANBUL BÜROLAR: • Kartal/Maltepe Bürosu: Bağdat Cad. Maltepe İşhanı No: 145/89 Kat: 2 • Ankara Marmara Sok. Kirmir Apt. 12/21 Sıhhiye ANKARA • Eskişehir İstiklal Mah. Ege İşhanı Kat: 1 No: 14 ESKİŞEHİR • İzmir: Sosyal İşhanı Gazi Bulvarı No: 100/704 Çankaya İZMİR • Grafik Düzenleme: Gençlik Dünyası • Dizgi: Yayın-Dizgi Merkezi • Film: Işıl Reprodiksiyon • Baskı: Bizim Ofset • 1 Yıllık Abone Bedeli: 5.000 TL. Yurtdışı: 25 DM • Hesap Numarası: Yapı Kredi Çemberlitaş 038430-5

Eğitim kimin hizmetinde?

Karikatür Mehmet Altuğ

Eğitimin sınıfsal içeriği ve bu temelde şekillenişi, kapitalist ülkelerde kimin hizmetinde olduğu her gün daha bir açıklıkla ve tüm olumsuz sonuçlarıyla gözler önüne seriliyor. Julius Mende'nin konuya Avusturya özelinden hareketle ele alan ve genel sorunlara ışık tutan yazısını WMR 2/1988'den özetleyerek sunuyoruz.

Avusturya'da okul öylesine sınıfsal çizgide yapılanmıştır ki, tüm çocuklara ilkokulun (Volksschule) ilk dört yılı (6-9 yaşlar) dışında eğitimde fırsat eşitliği kağıt üzerinde dahi tanınmamıştır. 10-14 yaş grubundaki çocuklar ise iki temel eğitim türüne yöneltilmişlerdir.

Tüm öğrencilerin % 80 kadarı -bunların çoğu fabrika işçisi ve büro çalışanlarının çocuklarıdır- Volksschule'nin daha üst biçimlerine devam ederler, 15 yaşında bırakırlar. Bu eğitim çoğunluk için sözkonusudur ve gençler kol emeği gerektiren işler için yetiştirilir. Geri kalan % 20 evrensel ortaöğretimin bir parçası olan Gymnasium'a gider, buradan 18-19 yaşlarında mezun olan gençlerin üniversite eğitimine hakkı vardır.

Volksschule'nin üst sınıflarında matematik, Almanca ve İngilizce gibi temel derslerdeki öğretimle, başarılarına göre öğrenciler üç gruba ayrılmaktadırlar.

Böylece okul bitirenler dört kategori oluşturuyor: Bir tarafta Gymnasium mezunları, bunlar ağırlıklı olarak serbest meslek sahipleri, politikacılar ve memurlar ve elbette işadamlarının çocuklarıdır, diğer tarafta ise sermayeye hizmet etmeye yöneltilen üç grup Volksschule mezunu. İşçilerin, özellikle de göçmenlerin çocuklarına eğitim sisteminde verilen yer arka plandadır.

Bir eğitim sistemi eğer emekçileri sermayenin ihtiyaçlarına göre değil, değerli bir yaşam için mümkün olan en iyi şekilde hazırlanıyorsa ilericidir.

Devlete ait okulların yanı sıra, genel eğitimin sınıfsal yapısını pekiştiren bir özel eğitim sektörü de vardır. Çok sayıda özel ve de özellikle kiliseye ait Gymnasiumlar elit eğitimi vermektedir. Bu kurumlar burjuva ailelere mensup çocuklar içindir, bunların statüsü ve yanı sıra ebeveynin şahsi ve siyasi bağlantıları bu çocuklar için hayat içerisinde uygun mevkilerin yolunu açmaktadır. Bu özel okullar paralıdır ve devletten de yardım almaktadır, bu yüzden iyi donanımlıdır. Mezunlarının diploması devlet okullarından mezun olanlarınkiyle eşit değerdedir. Böylece yöneten azınlığın ayrıcalıklarının karşılığı toplum tarafından ödenmektedir.

Son yıllarda ortaöğretim gören işçi çocuklarının sayısında artış olduğu gerçektir. Okula devam eden kız öğrenci sayısı da artmıştır. Ücra kırsal bölgelerdeki çocuklar için ücretsiz otobüs seferleri konmuştur. Ama işçi sınıfı kökenli üniversite öğrencilerinin sayısında çok az bir değişme olmuştur. Çeşitli araştırmalara göre Avusturya'nın ücretli işgücünün % 40-60'ı kelimenin dar anlamıyla işçi olarak tanımlanmaktadır, buna karşılık bunların çocuklarının yalnızca % 8-12'si üniversite düzeyinde eğitim görebilmektedir.

Avusturya'daki mesleki eğitim sisteminin kökleriyse ortaçağın çıraklık sistemine dayanmaktadır. Bu sistem uzun bir süre için geleceğin işçilerini mesleki olarak yetiştirme ve bir disiplin duygusu yerleştirme görevini yerine getirdi. Çok sayıda Volksschule mezunu bir yıllık bir "politeknik eğitim" (mesleki rehberlik) kursu görmekte ve fabrikalarda üç yıllık bir uzmanlık eğitimi almaktadır. Bu zaman zarfında haftada bir kez (ya da altı hafta boyunca her gün) bir mesleki eğitim merkezine gitmek zorunludur, bu merkezde yüzeysel bir genel eğitim ve herşeyden önce de uzmanlık bilgisi verilmektedir.

Şimdilerde genç insanlar 100'den fazla mesleğe yönelik eğitim gördükleri için geniş çaplı bir temel bilgilendirme yapılamamaktadır. Bu mesleki eğitim, işletmelerin ihtiyacına cevap verecek şekilde ileri bir ihtisaslaşmaya yöneliktir. Bu günü geçmiş uygulamanın alternatifi ise üretimdeki ilerlemeye etkin biçimde denk düşecek şekilde ömür boyu eğitim ve öğretim süreci düşüncesidir.

Bilimsel ve teknolojik devrimin gelişmesiyle birlikte yeni tipte işçilere ihtiyaç duyulacak, mesleki eğitim merkezleri bunu karşılamak zorunda

Açıktır ki, üretim sürecinde işgücünün esnek ve çeşitlilik içersinde kullanımı ile ilgili artan olanaklar karşısında tavır, meseleyi emekçilerin çıkarları açısından mı, yoksa sermaye için kârlı yatırım olarak mı baktığımıza bağlıdır.

olacaklardır. Her meslekte daha esnek becerilerin talep edilmesi gündeme gelecektir ve insanlar çalışma hayatları süresince iş değiştirmek durumunda kalabileceklerdir. Otomasyon yoluyla üretimin sürekli yenilenmesi bazı iş alanlarını kapatmakta ve diğer bazılarını ortaya çıkarmaktadır ki, işçiler her zaman için daha ileri mesleki eğitime ya da yeniden eğitime hazır olmak durumundadırlar.

Açıktır ki, üretim sürecinde işgücünün esnek ve çeşitlilik içerisinde kullanımı ile ilgili artan olanaklar karşısındaki tavır, meseleye emekçilerin çıkarları açısından mı, yoksa sermaye için kârlı yatırım olarak mı baktığınıza bağlıdır. Bir eğitim sistemi eğer emekçileri sermayenin ihtiyaçlarına göre değil, değerli bir yaşam için mümkün olan en iyi şekilde hazırlıyorsa ilericidir.

Mesleki eğitim sınıf bilincinin gelişmesini ve üretim dahil, bağımsız hareket etme yeteneğini geliştirmeyi içermelidir. Eğer eğitim planlaması yalnızca teknolojik gelişmenin arkasından gitmekle yetiniyorsa, eğitim bu görevleri hiçbir zaman yerine getiremeyecektir. 10 ya da 20 yıl içerisinde genç insanların nelerle yüzyüze olacaklarını öngöremiyoruz, bu nedenle okul onları çeşitli bilgi ve becerilerle donatmalı, onları aktif ve enerjik, karşı karşıya gelecekleri yeni sorunlara yenilmek yerine onların üstesinden gelebilecek yaratıcılıkta yetiştirmelidir. Ekonomik gelişmesindeki anarşiyle kapitalizm koşullarında öngörülerde bulunmak gerçekte mümkün değil, zira ekonomik planlar her yıl değişiyor. Genç kuşağı geleceği görerek yetiştirme olanaklarına ise yalnızca sosyalizm sahip.

Emir almak ve itaat etmek üzere yetiştirilen insanlar teknolojik buluşlarda, makinelerin işletilmesinde ya da sosyal alanda inisiyatif gösteremeyecekler. Bu nedenle genel politeknik eğitimin geliştirilmesi talebimiz, akademik sürecin demokratikleştirilmesi, bunun araştırma, teknolojik ve endüstriyel projelerle bütünleştirilmesi ve toplum hayatının pratikteki sorunları üzerine çalışmalardan ayrı tutulamaz.

Geleneksel okul genç insanları bir düşünce tembelliği, bireyci yarışma, birey ve toplum arasında çelişki duygusu içinde yetiştiriyor ki, bu durum toplumda hükmünü sürdüren düşünce ve davranış biçimleriyle uyum içinde. Bu nedenle ilerici eğitimcilerin önemli hedeflerinden birisi, gençlerde kendi ortak çıkarları için mücadelede dayanışma duygusunu geliştirmek.

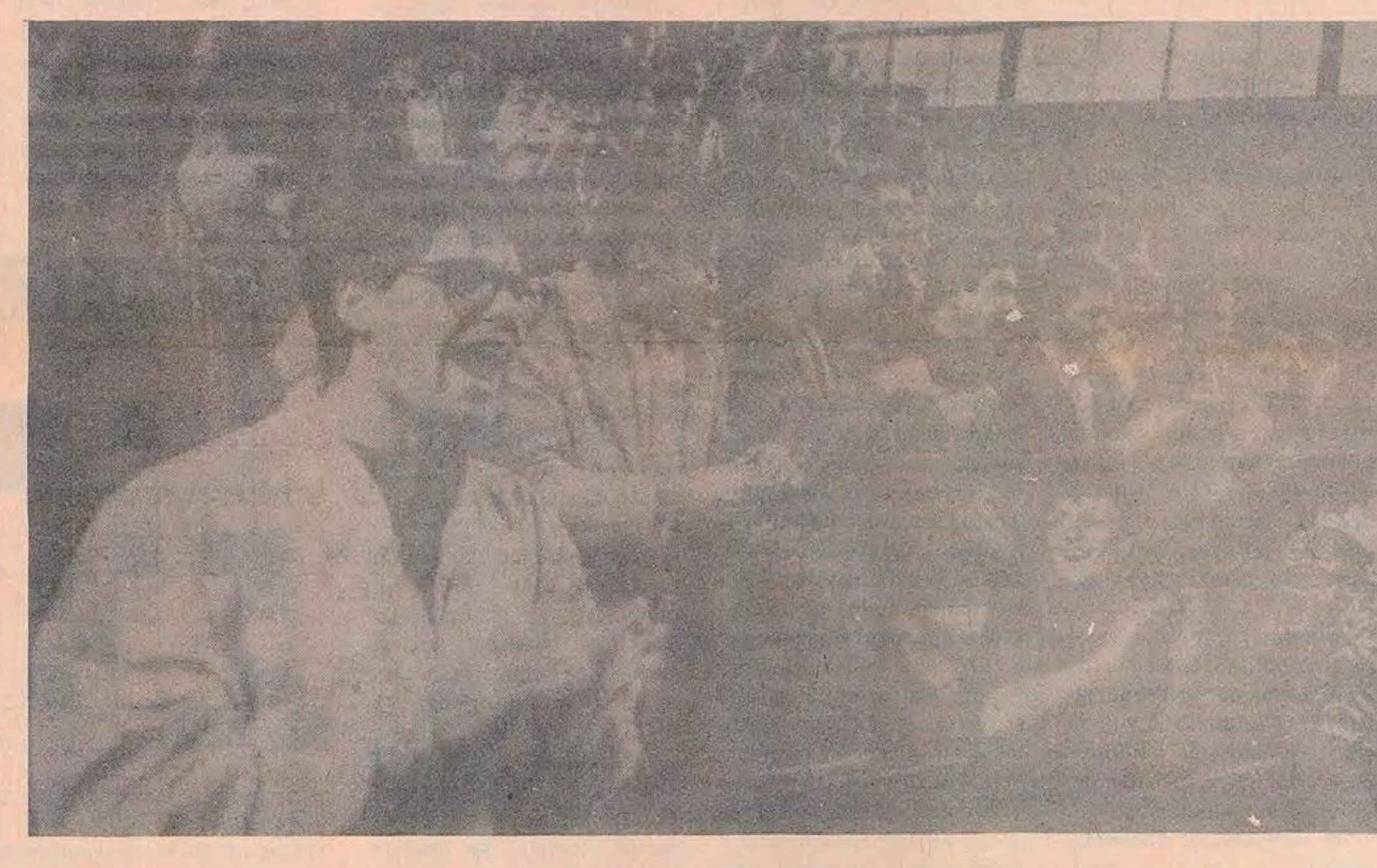
Şüphe yok ki, öğrenciler yeni teknolojinin rolünü de eleştirel gözle değerlendirmeli ve ilerleme konusunda mekanik yaklaşımlara karşı çıkmalıdır.

Her iki cins de politeknik eğitimin ve bilimsel-teknolojik devrimin kazanımlarının uygulanmasında belirli sosyal hedeflerin taşıdığı önem açık. Bütün bu sorunlar ise siyasi nitelik taşıyor.

Örneğin işsizliğin nedeni yeni teknolojiden çok, toplumun durumudur. Avusturya'da egemen sınıflar şimdiden "üçte ikilik bir toplum"da yaşamaya bakıyorlar, öyle ki nüfusun üçte biri normal olarak işsiz kalsın. Sermayenin mantığına bakılırsa, bu üçte birin sosyal barışın korunmasına yetecek ölçüde eğitim görmesi yeterlidir; yani, insanlar en temel ihtiyaçları karşılayacak işsizlik yardımıyla mutlu olacak şekilde yetiştirilsinler ve zamanlarını mümkün olduğunca pasif kalarak geçirsinler.

Kapitalizmin kimi ideologları tümüyle kompüterize bir toplum üzerine pembe görüntüler çiziyorlar. İnsanların bu yolla sahip olacakları geniş boş zamanlardan alabildiğine söz ederken, eğlence sanayiinden ve bunun işsizleri var olan sosyal sistemi sessizce kabul etmeye yönelen "otomatizasyon"undan hiç söz etmiyorlar. Bizzat boş zamanın bu şekilde örgütlenmesi ise, demokrasiyi tahrip etmeye ve insanları bağımsızlıktan yoksun etmeye yöneltilmiş bulunuyor.

Kapitalizmin kimi ideologları tümüyle komputerize bir toplum üzerine pembe görüntüler çiziyorlar. İnsanların bu yolla sahip olacakları geniş boş zamanlardan alabildiğine söz ederken, eğlence sanayiinden ve bunun işsizleri var eden sosyal sistemi sessizce kabul etmeye yönelen "otomatizasyon"undan hiç söz etmiyorlar.

Gençlik kimi izleyecek?

Milyonlarca genç kız ve erkeğin "başarısız"lıktan dolayı okulu bırakması, yalnızca derslerde değil, sosyal olarak da başarısızlığın damgası. Bir kısmı kendilerini nihilizm, uyuşturucu ve suç işleyerek kanıtlamaya çalışıyor. Ama öfke duyan köklü bir eşitsizliğin olduğunu hissedenlerin sayısı da çok.

Kapitalizmin gençlik kuşaklarına yönelik girişimleri her gün yeni boyutlar kazanıyor, dolayısıyla yeni karşı koyuş biçimleri gerektiriyor. Kapitalistler günümüzde gençleri yönlendirmek üzere hangi araçlardan, nasıl yararlanıyorlar. Aşağıda sunduğumuz yazıda bu sorun Fransa özelinden kalkarak işleniyor. Ginetta Despretz'in özetleyerek çevirisini sunduğumuz yazısı WMR/2-88'de yayınlandı.

Fransa'da 10 ile 24 yaş arasında bulunan 12 milyon genç insan var. Burjuvazi onlardan başlayarak Fransız toplumuna başka bir biçim verme peşinde.

Fransa'yı yöneten sermaye sahipleri genç insanların sosyal gelişmeyi tersine çevirmeye yönelik bu girişimlere boyun eğmesini ve mümkünse bunlara katılmasını istiyorlar. Bu durum yalnızca işçilerin, kadın-erkek tüm demokratların ve ilericilerin mücadeleyle **kazandığı** sosyal ve demokratik kazanımları ortadan kaldırmaya yönelmekle kalmıyor, bu mücadele sürecinde gelişmiş olan dayanışma ve adalet, eşitlik, herkes için ilerleme istemek gibi değerleri de reddediyor. Bu gibi düşünceler sermayenin, şimdi kriz içinde olan kapitalist sistemi muhafaza etme çabalarının önünde engel oluşturuyor. Bunlar yerine, burjuvazi gençlerin şu amentüyü benimsemelerini istiyor: "Her koyun kendi bacağından asılır. Güçlü olan haklıdır. En zayıf, biçare ve yoksullar göze görünmesin!"

Gençlerin istihdamı Fransız toplumunu büyük burjuvazinin hedefleri doğrultusunda biçimlendirmede belirleyici bir rol oynuyor. Kapitalistler kendileri için en kârlı gördükleri sektörlerde işçiye ihtiyaç duyuyorlar. Eğilimleri ve beklentileri açık: İşçiler itaatkâr, ucuz, sömürülebilir ve işadamları için bir başka yatırım alanı daha kârlı hale geldiğinde kolayca kapının önüne konabilir olmalı. Dahası, bunlar genç insanları daha fazla kâr amaçlarına bağlamak istiyorlar.

Burjuvazinin gençlerin istihdamı ile ilgili olarak izlediği politika, ücretleri düşürmek, işleri güvencesiz hale getirmek ve işçi sınıfının sosyal kazanımlarını eritmek üzere kullanılan başlıca araçlardan birisi. Her işletmede gençleri yetişkinlerle karşı karşıya getirmekle, büyük sermaye onların saflarını da bölmek istiyor.

Bu politikanın genç insanlar üzerinde vahim sonuçları görülüyor. Ülkede 25 yaşın altında 900 binden fazla işsiz var, bunların % 54'ü kadın. Her iki işsizden birisi işçi ailesinden geliyor. 1975-85 yılları arasında işsiz gençlerin sayısı üç katına çıktı. 600 binden fazlası hiçbir mali destek görmüyor. 1984-85'te yaklaşık 900 bin okul mezunundan yalnızca % 26'sı kalıcı bir işe sahipti.

İstihdam politikası gibi **eğitim sistemi** de büyük burjuvazinin Fransız toplumunu tekrar biçimlendirmesine hizmet ediyor. 15-24 yaş arasında her iki Fransız yurttaşından biri öğrenci. Birkaç zamandır "farklı süratlerde" eğitimden söz ediliyor. Eğitimden çok elemeye yönelik bu sistemde seçim herşeyden önce sosyal bir temele dayanıyor: İşçi çocuklarının yarısı daha ilkokulda her sınıfı tekrarlamaya başlıyorlar, daha yukarı sınıflarda ise bu sınıf tekrarlama oranı onda bir.

Derslerdeki bu başarısızlığın **gençlerin bilinci ve kişiliğinin gelişmesi üzerinde güçlü bir etkisi var.** Geçmişte eğitimin "yetişkin olmak, bir meslek öğrenmek" için gerekli olduğu düşünülürdü. Bugünkü görüş ise "eğitimi olmayana toplumda yer olmadığı" şeklinde. Bu, "açıkgöz olma" zihniyetinin beslendiği zemini yaratıyor. Bu zihniyet başarılı olmayı teşvik etmek bir yana, milyonlarca insanı hiçbir zaman başarılı olamayacaklarına ve kaderlerine razı olmaları gerektiğine ikna ediyor. Esas olarak **toplumsal eşitsizliğin** oynadığı role rağmen, bu gençlerden çoğu derslerindeki başarısızlığı, örneğin kabiliyetsizliklerine bağlama eğilimindeler. Halk yığınlarından gelen milyonlarca genç kız ve erkeğin "başarısız"lıktan dolayı okulu bırakması, yalnızca derslerde değil, sosyal olarak da başarısızlık damgası. Bu noktadan sonra bunlar artık hayatlarının sınırlandığına inanıyorlar. Bir kısmı "hiçbir yeteneğim yok" ya da "fırsat bulamadım" diyor. Başkaları kendilerini nihilizm, uyuşturucu ve suç işleyerek kanıtlamaya çalışıyor. Ama öfke duyan ve köklü bir eşitsizlik olduğunu hissedenlerin sayısı da çok. Televizyonla birlikte eğitim sistemi burjuvazinin genç insanların benimsemesini istediği ideolojik yargıları yaymayı ilerletmiş bulunuyor.

İktidarını devam ettirmek üzere burjuvazi genç insanları sosyalist perspektiften geri çevirmeye çalışıyor. Gençlerin Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerin gerçekliği ve bu ülkelerde akranlarının durumu üzerine düşünceleri sınıf mücadelesinin önemli hedeflerinden birini oluşturuyor. Televizyon, radyo, basın, gençlik basını, okul müfredatı hepsi, sosyalizmle ilgili olarak "ekonomik başarısızlıkları, gulag"ı, saldırgan politikası, atıl ve günü geçmiş liderlerin sıkı sıkıya yapıştığı iktidarın gençleri ezdiği" gibi yanlış bir imaj yaratıyorlar.

Ülkemizde tüm halk hareketinin akıbeti bugün bir çekişme ile karşı karşıya. Ya büyük burjuvazi yarının işçileri olacak genç insanlara kendi projelerini kabul ettirecek (ve hatta onları işçiler arasında kendi propagandasını yapar hale getirecek), ya da milyonlarca genç insanı mevcut durumu değiştirme mücadelesine katmak mümkün olacak.